Florin LĂZĂRESCU

fiction-Ltd

Amorțire

POLIROM

Fiction Ltd

© 2013 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustrație de Manuela Oboroceanu
Foto autor: Mircea Struțeanu

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

LĂZĂRESCU, FLORIN

Amorțire / Florin Lăzărescu. – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3538-2
ISBN ePub: 978-973-46-3702-7
ISBN PDF: 978-973-46-3703-4

821.135.1-31

Printed in ROMANIA

Florin LĂZĂRESCU

Fiction-Ltd

Amorțire

roman

POLIROM
2013

1

Ciudat mai e orașul după miezul nopții. Zici că-i altul.

Odată golit de oameni, acesta capătă contururi ușor ireale. O bicicletă legată de copac, într-un colț de umbră, pare un extraterestru captiv care o face pe-a mortul, așteptând răbdător un moment de neatenție ca să-și taie lanțul și s-o șteargă de pe Pământ. Personajele înrămate în panourile publicitare luminoase arată ca niște ființe prefăcute în stană de piatră de cine știe ce vrăjitoare, aspru pedepsite pentru naiba are habar ce vină. Stâlpii de iluminat – niște uriași schilozi înfometați, cu capul în jos, ținând umili, de camuflaj, câte un neon aprins în gură, pândind întârziații care se grăbesc acasă, pregătiți să se repeadă asupra lor și să-i înfulece. Un șotron trasat cu colțul unei bucăți de cărămidă roșie – o inscripție mistică pe care, odată ce ai călcat, după trei salturi într-un picior, treci pe cealaltă parte a realității. Un câine buimac, lătrând răgușit întunericul – singurul supraviețuitor al unui sfârșit de lume. În fine, blocurile – cavouri exagerat de somptuoase, care spre dimineață, ca la o apăsare de buton, își vor elibera creaturile pe jumătate vii, pe jumătate moarte ce se vor chinui să-i dea existenței o noimă.

Pe la 2 noaptea, abia ieșit din casă, Evghenie pășește repezit pe o stradă oarecare a unui oraș de provincie, cu șapca îndesată peste începutul de chelie, cu rucsacul în spate. Și brusc, ascultând ecoul scos de tocurile ciocatelor sale la atingerea cu asfaltul, îi trece prin cap că papucii sunt cea mai mare descoperire din istoria omenirii, pe lângă care îmblânzirea focului e nimic. Tocmai văzuse pe Discovery că responsabil pentru o așa invenție a fost un *homo sapiens* din Paleoliticul mijlociu, acum vreo patruzeci de mii de ani. Într-o peșteră din Rusia s-a găsit un schelet din acele vremuri, care, după o analiză amănunțită a oaselor tălpilor, demonstrează fără loc de îndoială că atât de demult răposatul purtase sandale. Însă lui Evghenie îi e limpede că nu acela născocise papucii. Să găsești în zilele noastre fix scheletul primului posesor de sandale ar fi o coincidență prea mare. Chiar stranie.

Dar cum arăta inventatorul? Câtă vreme i-a luat să facă această mică desprindere de pământ, mai importantă la o adică decât primul pas pe Lună? Din păcate, nici măcar știința modernă nu-l poate afla, ca să-i expună scheletul cu picioarele deformate de primele lui sandale în vreun muzeu contemporan.

Deformate, se gândește el în continuare, pentru că un alt element cert e că respectivul *homo sapiens* nu a zăbovit să născocească atunci vreo diferență între stângul și dreptul. Curbura tălpilor de papuci a fost descoperită mult mai târziu, de către un alt om pe care Evghenie refuză să și-l mai imagineze acum. El se simte solidar doar cu prima ființă care

și-a încropit ceva de pus în picioare. Bucuria măruntă de a avea o pereche nouă de încălțări, pe care și-o luase cu o zi în urmă, îl mai scoate parcă din ritmul împiedicat, ca prin noroi, al vieții sale din ultima vreme.

Își dorise mai demult niște ciocate. Cu vreo zece--cincisprezece ani în urmă erau la modă. E drept că nu mai văzuse recent pe nimeni să poarte așa ceva, exceptând câteva personaje din westernurile de pe TCM. Când le-a zărit pe raftul unei dughene de cartier, a tresărit bucuros, le-a dat târcoale, l-a rugat pe vânzător să i le păstreze până se întoarce cu banii de-acasă și le-a cumpărat în amintirea zilelor în care era îndrăgostit de o fată cu țâțe mari – nici nu-și mai amintește cum o cheamă – și purta o pereche de adidași cu căptușeala ruptă.

Frigul sfârșitului de iarnă nu e chiar atât de tăios, dar Evghenie îl simte pătruzându-i până la oase. Ajunge la locul stabilit pentru întâlnire, se așază cu fundul pe refugiul de la o stație de tramvai, se descalță și începe să-și maseze ușor tălpile înțepenite de strânsoarea ciocatelor. Neonul care luminează stația dă semne de îmbătrânire, filează, lăsându-l în semiîntuneric pentru o bună parte din timpul în care își dezmorțește picioarele. Iar când se reaprinde, Evghenie vede că un nepoftit se apropiase de el și îl privește fix, nemișcat.

Îndreaptă încet capul, neavând curaj să-și ridice prea mult și ochii. Își dă seama cu cine are de-a face după duhoarea de spirt – chiar formol, parcă – pe

care o răspândește curiosul. Își lasă tălpile în pace, sperând că presupusul bețiv, nemaiavând ce admira, o să plece. Degeaba. Respirația spirtoasă nu se îndepărtează. Evghenie își propune să numere în gând până la douăzeci – ba nu, hai să-i mai ofere o șansă, fie treizeci – și să-i dea un cap în gură curiosului. Cea mai bună apărare e, până la urmă, atacul. Pe la optsprezece, bețivul îi întrerupe numărătoarea.

— Ești șmecher? întreabă acesta, oarecum agresiv, provocator.

Evghenie stă în dubii dacă să-i răspundă omenește sau, totuși, cu un cap în gură.

— Nu, doar mă odihnesc, alege el varianta blândă.

Bețivul e mulțumit de răspuns, ba chiar pare că acesta ar fi singurul pentru care Evghenie n-ar fi încurcat-o cu el:

— Cam când crezi că începe războiul?

— Habar n-am, strânge Evghenie din umeri. Nu depinde de mine.

— Eu cred că nu mai e mult, își dă cu părerea bețivul.

— Atunci, așa o fi.

— Atunci, eu mă duc.

— Mergi sănătos.

Nepoftitul profită de sfat – ori pur și simplu mânat de propria voință – și pleacă legănându-se. Evghenie scoate din rucasc un aparat foto DSRL și, fără să îl ducă la ochi, precum un pistolar experimentat, trage de la șold după conturul legănat care dispare în noapte. Îndeasă aparatul la loc, se încalță și patrulează prin stația de tramvai.

Îi sună mobilul. Îl ia, privește la număr și nu răspunde. Deși continuă să târâie în buzunar, Evghenie nu-i acordă atenție. Măsoară cu pașii regula, dacă o fi fost vreuna, după care se aprinde și se stinge neonul. Un, doi, trei... două'șapte... stins! Un, doi, trei... aprins! Un, doi, trei... opt... Stins!... Un, doi, trei... patruș'nouă... stins! Nu există nicio regulă.

Apoi, în întunericul de după blocuri, se conturează un alt ciudat care îl privește fără să se miște. Evghenie se înviorează când îl recunoaște pe Cazimir. Îl strigă:

— Ce faci, vii odată? Că mă piș pe mine de frig!

Cazimir se apropie șovăielnic. Arată ca și cum i-ar fi murit mama, dar, clar, nu băuse nimic, așa cum i se păruse lui Evghenie după vocea de la telefon.

— Ți-am zis că nu vin, îi reproșează el. Du-te acasă.

— Ți-am zis că eu vin oricum, că-i problema ta dacă mă lași să ies din pat, să mă îmbrac, să ajung aici și să te aștept ca boul la două noaptea în stația de tramvai de lângă blocul tău.

— Hai, du-te acasă, te rog eu, insistă Cazimir.

Evghenie își îndreaptă instinctiv mâna spre buzunarul cu țigări și, fără să-i mai pese că de trei zile reușise să nu mai fumeze, își aprinde una.

— Bine, frățioare, atunci du-te tu acasă, că eu tot aici stau.

Evghenie era de mult obișnuit cu crizele lui. Îl știa din vremea liceului, când au fost colegi de bancă, iar asta înseamnă aproape un sfert de secol. Ciclic,

indiferent de lucrurile frumoase care i se întâmplau în viață, pe Cazimir îl apuca depresia. Deși reușitele îi veneau aproape de la sine, parcă i se dăduse mai multe decât putea duce. Era scriitor de succes, avea o iubită frumoasă, era iubit, apreciat peste tot. Să fi fost Evghenie în locul său, nu și-ar mai fi dorit nimic. Însă Cazimir refuza periodic să-și mai accepte cursul lin al vieții și parcă își inventa singur necazuri.

Aparent, crizele lui erau cauzate întotdeauna de dragoste. Mai întâi pentru că, fără niciun fel de explicație, Cazimir refuza să se căsătorească oficial cu Irina. Evident, subiectul mariajului mai stârnea certuri între ei, dar nu într-atât încât să fie un motiv temeinic de depresie. Apoi, pentru că acesta se îndrăgostea periodic de altă femeie. Totuși, Evghenie știa că nu dragostea îi dădea crize lui Cazimir, ci invers: el doar se îndrăgostea prostește la depresie, nu era depresiv pentru că suferea din dragoste. Deși susținea mereu că o iubește pe Irina, când o lua razna, lăsa impresia că i s-ar putea topi sufletul și după o babă de pe marginea drumului, văzută din fuga mașinii. „Ce privire tristă avea! Ce față de om chinuit, lipsit de orice afecțiune!“ „Și, ce, trebuie s-o iubești tu?“, îi venea lui Evghenie să-l întrebe, dar în ciuda faptului că-și spuneau direct, fără menajamente, aproape orice le venea la gură, se abținea de fiecare dată.

Prin urmare, Evghenie e cumva pregătit să audă iarăși o lungă și nefericită poveste de amor.

— Iar te-ai certat cu Irina în privința nunții? întreabă el pe un ton glumeț, căutând să-l distragă pe Cazimir.

— Nu, răspunde el morocănos.

— Atunci de cine te-ai mai îndrăgostit?

— De nimeni?

— Atunci care-i problema?

Cazimir stă mut, pierdut, cu mintea pe altă lume.

— Era cât pe ce să iau bătaie, încearcă Evghenie să-l scoată dintr-ale sale, să-l atragă spre realitate.

— Când? devine Cazimir curios.

— Înainte să apari tu.

— Ei, da?!

— Da, mă, îi povestește Evghenie amuzat. A venit unul beat, s-a oprit și se holba amenințător la mine. Uite-așa...

Îi arată cum se uita la el bețivul.

— Și?

— Nimic. M-a întrebat dacă-s șmecher, i-am răspuns că nu și a plecat.

Istorioara îl înveselește cumva pe Cazimir:

— Hai să bem o cafea. Mă cam piș și eu pe mine de frig.

— La ora asta unde găsim ceva deschis?

— Știu eu un non-stop pentru taximetriști.

Niciodată Evghenie n-a putut înțelege de ce, în situații de criză, Cazimir nu-l accepta în apartamentul său. Irina sigur n-avea o problemă cu asta, din contră, știa că Evghenie îl liniștește de fiecare dată. Dar nici el nu vroia să meargă la Evghenie acasă. Totdeauna prefera strada, mersul pe jos, de regulă după miezul nopții.

O apucă amândoi pe o străduță întunecată dintre blocuri, iar lui Cazimir i se dezleagă limba:

— Băi, mi s-au întâmplat azi două chestii de mi-au rupt inima.

— Ia zi!

— M-am dus la hramul unei biserici dintr-un sat...

— Tu, la un hram?! se distrează Evghenie.

— Da, băi, nu râde ca prostul. Taci și-ascultă. Am trecut acum vreo două zile pe la sediul Asociației Scriitorilor și m-am întâlnit cu un confrate despre care știam că e popă, dar nu la o biserică de lemn, de secol XVI, pe care vroiam să o văd mai demult. Cică e hram acolo și a organizat el și vreo două lecturi publice. Mă invită să merg și eu, că e lume, e sărbătoare, e public. Îi testăm și noi pe țărani, să vedem cum reacționează la literatura contemporană. Sincer, genul ăsta de manifestări artistice îmi întorc stomacul pe dos, dar, tot sincer, m-am dus ca dobitocul. Biserica, într-adevăr, a meritat, să mergi și tu să...

— Și lecturile?

— Mai bine nu m-ai întreba, se apără cu mâna Cazimir de amintire, ca și cum ar îndepărta o muscă. După câteva pahare de băutură, nici nu-ți vine să crezi, există scriitori care ar citi și copacilor, darmite unei mulțimi de curioși, care se holbau la noi ca la urs... La un moment dat am ieșit din curtea bisericii și-am căutat să mă duc cât mai departe, ca să pot fuma liniștit o țigară. Am dat peste crâșma satului, mă rog, un fel de magazin din ăla unde găsești de toate, de la potcoave de cai la salam, de la detergent

de rufe până la șampanie ieftină. Avea și terasă. Două mese în față. Am intrat, mi-am luat o Cola și m-am așezat pe un scaun de plastic, afară. Exceptând vânzătoarea, bătea vântul. Și-apare, băi, frate Evghenie, în cadrul porții, un băiețel desculț, de vreo șase-șapte ani, care se uita la mine. Arăta atât de rupt în cur, de ți se topea inima. „Cum te cheamă?“, îl întreb. „Țintiric.“ „Și, băi Țintiric, îi zic, tu nu mai ai frați să te joci?“. „Am, zice el, dar sunt mici“. „Dar părinții tăi unde-s?“ A strâns din umeri. „Ai mâncat ceva azi?“ A dat din cap că da. Mi s-a rupt inima să-l văd cum stătea acolo, vai de curul lui. Nu cerea nimic, doar se uita la mine, cu niște ochi de Bambi înfundați în capul unui pui de lup hămesit. I-am dat cin'zeci de lei și i-am zis: „Țintiric tată, intră în magazin și cumpără-ți tot ce vrei tu de acolo. Înțelegi? Numai pentru tine“. La început nu părea că-i vine să creadă, dar apoi ia banii și intră, băi, în magazinul ăla sătesc în care, repet, găsești orice, de la dulciuri și până la două'șapte de modele de jucării chinezești, mă rog, tot felul de chestii din care un copil să aleagă. Și cu ce crezi că a ieșit? Cu un pateu de porc de maxim patru lei, dar din ăla micuț, nu mare. A venit cu el la mine și mi-a spus fericit: „E cu cheiță. Vrei și tu?“... Tu înțelegi ce i s-a părut cel mai important lucru din magazin băiețelului ăluia?! Un căcat de pateu de porc. Asta e limita maximă la care-și permite să viseze un copil dintr-o lume, chipurile, civilizată. Și eu mă ocup de literatură.

— Și care-i problema? Bine că era fericit. Îți spun eu, ăștia de la țară sunt mai fericiți decât cei de la oraș, cu toate prostioarele lor moderne.

— Fericit pe dracu'. Tu-ți dai seama pe ce lume am ajuns să trăim? întreabă înfuriat Cazimir, trăgând de ușa chioșcului deschis non-stop.

Evghenie intră după el.

— Săru' mâna, îi spune Cazimir vânzătoarei. Dați-ne și nouă două cafele, vă rog.

— Câte pliculețe de zahăr? întreabă ea, pregătind două pahare de plastic pentru dozator.

— Eu vreau trei, spune Cazimir. Tu?

Se întoarce către Evghenie.

— Doar unul. Și, oricum, nu prea mi-aș lua cafea. Nu-ș' ce mă-sa, cam am probleme cu inima în ultima vreme... Îmi amorțesc și degetele de la mână. Vreau un ceai... Aveți ceai?

— Verde? Negru? Fructe de pădure? Mentă?

— Eu de regulă beau verbină, dar bănuiesc că nu aveți așa ceva, îi zâmbește înțelegător Evghenie.

— Nu, n-avem, își clatină capul vânzătoarea. Dar, de curiozitate, ce-i verbina? mai întreabă ea, întinzându-i cafeaua lui Cazimir.

— E-o plantă antistres, o lămurește Evghenie. E de la Fares.

— Aha. Eu, antistres, beau roiniță. Știți ce bună e, ce mult vă calmează? Și-i tot de la Fares... Deci ce să fie, mentă sau fructe de pădure?

— Fructe de pădure.

Evghenie își ia și el ceaiul și se alătură lui Cazimir, în picioare, lângă ușă.

Cazimir nu pare deloc desprins de furia cu care povestise pe stradă. Continuă scufundat în propria minte, ca și cum nici n-ar fi aici, nici n-ar fi vreun martor la ceea ce spune, deși i se adresează lui Evghenie:

— Și când mă întorceam cu mașina, băi, ca un făcut, nici nu pricep cum de s-au pupat fazele astea! Baaang! De după o curbă mi-a sărit în față un câine. Nu l-am mai putut evita. I-am auzit capul pocnind de spoiler. Baaaang! Conduc de douăzeci de ani mașina și n-am mai pățit așa ceva. Am coborât repede, iar câinele nu-mi părea mort. Avea puțin sânge la bot, stătea întins lat, dar gâfâia puternic. Pe de-o parte, vroiam să-l ajut, pe de alta, mi se făcea rău de la sânge. L-am apucat de un picior și, cu capul întors, ca să nu-i văd sângele, am încercat să-l târâi până în șanț, măcar să nu mai vină altă mașină care să-l ia înainte. A chelălăit scurt și mi s-a făcut și mai milă de el. Am închis ochii și l-am luat cu totul în brațe. Până la marginea șanțului, mi-a murit în brațe. Și-am simțit pentru o clipă suflul concret a ceea ce înseamnă să dai colțul.

— Nasol! Nu le mai pune și tu pe toate la suflet. Prea le dramatizezi.

— Nici n-am putut să dorm din cauza asta.

Ușa chioșcului se deshide și intră un ins gras, cu mânecile de la pulover suflecate.

— Săru' mâna, doamna Mirela. Da' văd că aveți clienți și la ora asta, nu glumă, spune el amuzat,

privindu-i amical pe cei doi. Dați-mi și mie o cafea și o pereche de ciorapi.

— Dar ce-ai pățit? îl întreabă vânzătoarea. Ai rămas desculț?

— Aproape. Mi-a spălat nevastă-mea ieri, cred, toți ciorapii. Așa-i ea, o doare fix în pix cu ce mă încalț eu dimineața, când mă duc cu noaptea-n cap la servici. Am căutat eu în dulap la noi, dar pe întuneric, că n-am vrut s-o trezesc, și tot ce-am găsit, uite – le arată el, ridicându-și blugii deasupra adidașilor, un ciorap negru și unul albastru deschis. Mă vede clienții și râde de mine.

Taximetristul bea cafeaua dintr-o dușcă, plătește și o șterge pe ușă.

Cazimir urmărește toată scena, apoi îi zice lui Evghenie:

— Mulțumesc c-ai venit. M-am mai răcorit și eu. Acum du-te și tu acasă, că-i aproape dimineață.

Ies împreună din chioșc. La despărțire, după ce-și strâng mâna și mai merg câțiva pași, Cazimir se întoarce și-l strigă pe Evghenie:

— Ține minte de la mine un lucru. Nu există nicio noimă. Nu există niciun Dumnezeu. Să scrii tu despre asta! Eu unul cred că mă las de scris.

Apoi o rupe la fugă, ca un dement.

La drept vorbind, nici Evghenie nu prea mai crede în Dumnezeu, dar dintotdeauna i s-a părut că Acesta e, cel puțin, o chestiune pentru care merită să te bați.

2

Nici doamna Valeria Stoican nu prea crede în Dumnezeu, însă, tot la fel, în sinea ei, dintotdeauna a considerat că Acesta e o chestiune pentru care merită să te bați. Dar în niciun caz pentru unul care asistă la slujba plicticoasă din biserică, nici măcar la cea de Înviere, nici măcar la cea de la Mormântul de la Ierusalim. Cel mult pentru ea, Dumnezeu, dacă există, e ceva care stă și vede, te vede, dar nu ia nicio măsură, indiferent de ceea ce faci. Uneori te lasă să știi că te-a văzut și, pe urmă, să-ți bați singur capul cu treaba asta.

A simțit pentru prima dată că Dumnezeu o vede – și nu i s-a întâmplat de prea multe ori – într-o bună zi din copilărie. Locuia pe atunci tot la o casă, dar undeva mai înspre marginea orașului. Și avea o prietenă, Roxana, ceva mai mare, cu care se juca.

Cel mai frumos joc pe care îl descoperiseră era să îngroape animalele găsite moarte: călcate de mașină, lovite de tramvai, înghețate de frig, cum se nimereau. Totul a pornit atunci când au găsit o broască lățită pe marginea străzii și s-a concretizat atunci când au ajuns să dețină un fel de cimitir particular pentru animăluțe, în spatele curții.

În stradă n-au făcut altceva decât să așeze broasca ceremonios, cu milă, pe o frunză de nuc. Apoi, cum frunza cu pricina aducea oarecum a sicriu, au socotit că n-ar strica s-o îngroape creștinește (termen pe care maică-sa, credincioasă habotnică, s-a tot chinuit să i-l bage în cap până la liceu). Să meargă la cimitirul adevărat era cale lungă, și-acolo oricum nu primeau decât oameni. Așa că, aproape fără să-și dea seama, au pus baza propriului lor loc de veci.

În principiu, pentru înmormântarea broaștei aveau nevoie de-un preot, de-un dascăl, măcar de-un groparr, de câțiva oameni care să poarte tot felul de lucruri sfinte înaintea mortului, de alții care împart pomeni și de-un cortegiu care să jelească broasca. Deoarece ele nu puteau întruchipa decât două personaje, au mers pe primele două opțiuni – preot și dascăl, dându-și silința de a încerca, în scurte pauze, să le suplinească și pe restul. Au ales locul de cimitir, între gard și un strat de flori, apoi Valeria a mers înainte, purtând ceremonios broasca pe frunza de nuc: „Doamne miluește-eeee! Doamne miluește-eeee!". Roxana, cu doi pași mai în urmă, ținând isonul. „Un' te duci tu broascăăă!? Cui ne laaaaași?", mai juca aceasta, din când în când, rolul bocitoarei. S-au certat o vreme cine și cu ce să sape groapa, apoi s-au împăcat și au convenit să o scobească împreună, cu o lingură. După ce au coborât broasca în mormânt și au turnat țărână deasupra, și-au făcut cruce și au fost mulțumite de ceea ce le-a ieșit.

„A fost o înmormântare frumoasă", au căzut de comun acord.

Problema a apărut pe urmă, când deja prinseseră patima unei înmormântări frumoase și nu prea au mai găsit animale moarte pe stradă. Deși și-au dat toată silința să caute. Roxana a venit cu ideea că știe ea un câine prin vecini pe care ar putea, la o adică, să-l otrăvească, dar Valeria a refuzat răspicat, pe motiv că așa ceva „nu e creștinește". Au hotărât să-l aștepte, pentru că oricum arăta cam pe ducă.

Luni în șir au fost nevoite să se descurce cu animale mici: albinuțe, bondari, viespi, fluturi, în fine, vietăți pe care nu-i neapărat necreștinește să le omori. Cu timpul, pe măsură ce cimitirul din spatele curții devenea din ce în ce mai larg, amenințând să treacă pe sub gard, extinzându-se și peste stratul de flori, ritualul de înmormântare s-a întregit, s-a rafinat. De la adăugat cruci din crengi sau bețe de chibrituri, legate cu ață între ele, au ajuns la necesitatea de a pune un ban în groapă, deasupra mortului, ca să aibă – după cum știa Valeria de la maică-sa – cu ce plăti trecerea în lumea de dincolo.

Din păcate, au apucat să facă asta doar o singură dată, pe banii Roxanei, care ținea în secret față de toată lumea, exceptând-o pe ea, o sută și cinci lei. Mai mult fascinată de bancnota de o sută de lei, Roxana nu s-a împotrivit prea convingător să renunțe la o monedă de cinci lei, pentru „o înmormântare cu adevărat frumoasă", pe care a trebuit să o așeze evlavios în groapă, deasupra unei viespi sărmane, ca să-și plătească astfel fericirea veșnică. Numai că, la câteva ceasuri după ce a plecat Roxana, pe Valeria

a cuprins-o o invidie nemăsurată pe banii deținuți de prietena ei, așa că a dezgropat viespea, a luat moneda de cinci lei și și-a cumpărat de toți bomboane.

Și poate că joaca ar fi decurs liniștită până la liceu, dacă nu s-ar fi întâmplat un mare necaz: a doua zi după înmormântarea viespii, Roxana a descoperit în oraș o pereche de sandale pe care să-și cheltuie banii. Costau fix o sută trei lei. A venit cu dârzenie în curte, a anunțat-o pe Valeria că ea s-a săturat să-și cheltuie banii ca proasta pe înmormântări, că oricum a pus în groapă mai mult decât era nevoie pentru fericirea unei gâze păcătoase, că lasă din rest un leu, la loc, și le mai rămâne unul pentru altă ceremonie – pe scurt, în ciuda tuturor argumentelor creștinești oferite de Valeria, a dezgropat, la rându-i, viespea.

Mult a jelit Roxana la mormântul nefericitei viespi, dar nu pentru sufletul acesteia, ci convinsă că Cel de Sus, martor la păcatul dezgropării, a pedepsit-o, prefăcându-i banii în țărână. Mai mult a jelit Valeria pe urmă, deși nu a fost bănuită nicio secundă de vreo faptă nelegiuită, convinsă că Cel de Sus, cel care stă și vede tot, exista cu adevărat și asistase neputincios la trădarea prietenei sale.

Târziu în noapte, în casa ei cu o curte înconjurată de blocuri, doamna Stoican se strecoară afară din pat, fără să aprindă lumina. Oricum, de vreme ce stătuse câteva ceasuri cu ochii deschiși, încercând să deslușească fiecare detaliu din interiorul unei rame atârnate pe perete, se obișnuise cu întunericul.

Pe de o parte, chiar se bucură în sinea ei că, uite, ce vedere bună mai are încă la vârsta asta. Pe de alta, recunoaște că destul din lumina străzii, chit că perdeaua e trasă, îi intră în odaie. Și, ca să fie cinstită până la capăt cu ea însăși, trebuie să admită – chiar în momentul în care își potrivește șlapii în picioare – că știe poza aia pe de rost, că ar fi în stare s-o picteze identic din memorie, dacă ar fi avut asemenea abilități. Atârnă acolo de peste patruzeci de ani.

— Nici tu n-ai somn? întreabă ea îmbufnată, dar șoptit, ca și cum n-ar fi vrut să trezească pe cineva.

Se apropie de fereastră, dă perdeaua cu totul la o parte și se uită cu atenție spre cireșul din curte. Nu se înșelase. E acolo. Cel puțin, așa i se pare, dacă încă mai are vederea bună.

— De data asta te omor cu mâna mea! ridică întâi glasul, până la „te omor", apoi cu mâna la gură, restul.

Până pe hol, are probleme cu vederea și se teme că, înainte de ușa din lemn masiv de la ieșire, se poate izbi de ceva prin întuneric. Nu aprinde însă lumina, ca să nu-l trezească pe Evghenie.

— Cuțu! Cuțu-cuțu! zice tot în șoaptă, măcar să-l avertizeze pe Valdi și să-l scutească de vreo eventuală neplăcere, cum ar fi călcatul pe cap, în timp ce doarme adânc.

Din fericire, bătrânul Valdi se aciuase în altă parte.

Valeria împinge încet ușa, să nu scoată scârțâitul obișnuit, pune mâna pe o piatră de lângă perete cu care o ține vara deschisă și se strecoară pe lângă zid, pândind de după colț spre vârful cireșului.

Numai câte un taxi de noapte taie în viteză strada și tihna orașului.

— Ai zburat?! Las' că tot te prind eu și te omor, până la urmă, amenință ea copacul.

Doamna Stoican aruncă piatra într-o parte și face cale-ntoarsă. Revine în dormitor și aprinde lumina.

— Valdi, dormi? Unde naiba ești?

Valdi abia se sinchisește să deschidă ochii pentru o secundă sau două, cu un clefăit scurt, ca și cum ar fi avut un vis urât, apoi îi închide la loc, convins că somnul merită mai mult, chiar și presărat de vreun coșmar. Stă tăiat în două de cearceaful de la marginea patului, cu fundul ascuns. Acum, doamna Stoican chiar se miră cum de nu a călcat pe el când a coborât din așternut pe întuneric.

Se apropie de telefonul de pe noptieră și formează un număr cu grijă, apăsând cu putere în fiecare cerc al cadranului, ca să nu rateze vreo cifră. Așteaptă cu receptorul la ureche, ascultând atentă țârâitul de la celălalt capăt al firului. Sună de vreo zece ori, până se aude o voce răstită de bărbat:

— Cine-i?

Doamna Stoican gâfâie speriată în telefon.

— Alooo, cine dracu' mă trezește din somn la ora asta? întreabă din nou vocea. Gheorghiță, tu ești? Răspunde, mă, bețivule?

— Aloo... Mădălina?!... mormăie ea timid, convinsă care-i răspunsul, și trântește receptorul în furcă de parcă ar fi fost fierbinte.

Se întoarce cu fața către poza de pe perete și strânge din umeri:

— Ca să vezi, nu era Mădălina! Oi fi uitat eu numărul ori l-am format greșit.

Nu mai are însă curajul să-l încerce încă o dată pe cel din memorie. Cotrobăie într-un sertar de la noptieră și găsește acolo o carte de rugăciuni. O vântură de câteva ori, ținând-o de cotor, cu paginile în jos, până cade din ea o foiță de hârtie. O citește urmărind fiecare cifră cu vârful degetului, în gând, apropiindu-și foaia de ochi.

— Aha! se dumirește ea de neînțelegerea de mai înainte.

Apoi, rostește cu voce ridicată:

— Zero... șapte... patru... trei... unu... șapte… unu… trei… nouă… trei…

Îl repetă de câteva ori, ultima dată fără să se mai uite pe foaie. Apoi formează la fel de grijuliu ca înainte, cu degetul apăsat pe cadran, fără să-l ridice, înainte și înapoi, noul număr. Lasă să sune doar de două ori, apoi renunță și trântește receptorul în furcă.

Nu apucă să ajungă până la întrerupător, ca să stingă lumina, că telefonul ei începe să zornăie pe noptieră atât de tare încât Valdi țâșnește săgeată din cameră, izbindu-și puternic capul de cuierul din hol.

— La ora asta?! se întoarce doamna Stoican, îmbufnată, către telefon.

Lasă să sune prelung, își drege vocea și răspunde calm, ca o secretară cu experiență:

— Alo! Daaa... La telefon, casa Stoican.

— Valeria, ai păţit ceva? Ce s-a întâmplat?! se aude o voce înspăimântată de femeie.

— Nu. De ce? întreabă doamna Stoican, păstrându-şi tonul de secretară politicoasă.

— Valeria, mă scoţi din minţi! îi urlă vocea în ureche. De ce m-ai sunat în miez de noapte?

— Eu?!... Dar nu te-am sunat eu, dragă Mădălina.

Doamna Stoican îşi ia telefonul de pe noptieră şi se aşază pe marginea patului, cu chef de vorbă.

— Valeria, de ce nu răspunzi? întreabă vocea panicată.

— Ai răbdare, dragă, că m-am pus şi eu jos. Mă cam dor şalele... Deci să ştii că nu te-am sunat eu. O fi fost vreun nebun.

— Doamne, cum mă poţi minţi în halul ăsta?! Ţi-am văzut numărul!

— Cum mi-ai văzut numărul? tresare doamna Stoican.

— Valeria, dacă-ţi baţi joc de mine, eu închid şi nu vreau să te mai văd în viaţa mea…

— Dar la moartea mea vii? întreabă doamna Stoican, pe un ton glumeţ.

— Nici vorbă, îi răspunde vocea, dar mult mai calmă.

— Hai, te rog eu. Chiar insist, continuă Valeria tonul jucăuş.

— N-am să vin pentru că am să mor înaintea ta... Tu ai să mă omori, Valeria, cu telefoanele tale în miez de noapte!

— Dar n-am sunat eu, dragă, doar ţi-am spus.

— Nu mai minți! Nu mai min-ți! Înțelegi?! îi rostește răspicat, enervată din nou, Mădălina... Ți-am zis de o mie de ori: pe mobil îți pot vedea numărul.

Doamna Stoican apucă hârtia cu numărul de telefon și o mototolește, încurcată, între degete.

— Păi, atunci să-mi cumperi și mie un mobil, cedează Valeria și atacă în același timp.

— Dar n-am vrut să-ți iau mobil?... Și-ai spus că asta-ți mai trebuie, să te controlez cu el și la plimbare, și la piață, și la veceu.

Doamna Stoican iar tace fâstâcită, așezând foaia pe noptieră și încercând să o îndrepte, netezind-o cu degetul.

— Uite că m-am sucit...

— Valeria, știi ceva?! Mie să-mi spui ce-ai pățit, dac-ai pățit ceva, că eu mâine-dimineață la șapte trebuie să fiu la servici și n-am timp de palavre cu tine după miezul nopții…

— Dar când ai?

— Iar începi?!

— Parcă spuneai că ești șefă acolo, de când trebuie să fie șefii la servici la ora șapte?

— Valeria, eu închid în secunda asta!

Amenințarea îi taie Valeriei pofta de joacă.

— Bine, îți spun ce-am pățit.

— Ai pățit ceva?! revine vocea îngrijorată a Mădălinei.

— Nu mare lucru, dar totuși: iar a cântat cucuveaua în cireșul din curte.

— Ce cucuvea?!

— O cucuvea, de unde să știu eu care?... Dar sunt sigură că-i aceeași. Ți-am spus doar, dar tu nu mă asculți niciodată. O cucuvea... Aceeași... Vine și cântă în fiecare noapte în cireș... O fi de rău?

— Valeria, dormi și tu ca oamenii și nu mai asculta bufnițele! Oricum, nu le mai interpreta cântatul... Bufnița-i pasăre și trebuie și ea să cânte undeva. Atât.

— În primul rând, e cucuvea, nu bufniță. E o diferență. Apoi, de ce mereu în cireș la mine?

— Nu, că eu închid!... Noapte bună!

— Stai, că mai e ceva și mai rău, insistă doamna Stoican.

— Valeria! Noapte bună!

— Iar l-am văzut pe Galanton.

Cu ultima propoziție îi câștigă din nou atenția Mădălinei.

— Unde, când? întreabă ea îngrijorată.

— Înainte de miezul nopții, după reclama din colțul străzii.

— Ești sigură că era el?

— Stătea în umbră, nu l-am văzut prea bine, dar cine putea fi? Mă tem să nu-mi ia casa.

— Ascultă-mă bine, că pe urmă chiar închid: casa ta e câștigată definitiv! Definitiv, înțelegi? Acum zece ani... Poate să meargă Galanton și la Papa de la Roma, că nu mai redeschide procesul. Nu mai poate să ți-o ia nimeni. Punct și noapte bună!

Doamna Stoican rămâne multă vreme așezată la marginea patului, cu receptorul în mână, vrăjită

parcă de „la“-ul țiuit, prelung, al tonului. Apoi duce telefonul la loc pe noptieră, se mută la cealaltă margine a patului și privește în neștire la poza de pe perete.

Apoi stinge lumina și se întinde în pat, cu ochii în tavan. Cucuveaua se reîntoarce în cireș.

3

Evghenie și doamna Stoican stau cu gura căscată în fața dezastrului.

Cu o seară înainte, Valeria a bătut la ușa lui impacientată, să-i spună că s-a spart o țeavă și că i s-au inundat toate cărțile. Evghenie s-a repezit în pivniță, a oprit apa și-a rămas să rezolve problema spre dimineață. Nu s-a mai obosit să le scoată din baltă.

Acum dau peste niște stânci de gheață. Printre sloiuri se văd colțuri de cărți. Din loc în loc, prin luciul gheții, mai puteau ghici titlurile.

— Treaba ta, îl repede ea pe Evghenie, oarecum nervoasă, pe mine nu mă lași cu ele așa. Când dă căldura, or să putrezească și-o să crească ciuperci în pivniță. Mucegaiul o să se răspândească, o să urce la etaj, o să năruie casa și o să mă omoare în somn, lansează ea o previziune apocaliptică. Faci cum vrei, dar mă scapi azi de ele.

„Păi, ce, Valeria – ar vrea să-i replice Evghenie, enervat de situație – din cauza mea s-a spart țeava? E casa ta veche, de doi lei, la care n-ai mai făcut nicio reparație de ani de zile. Eu cred că tu ar trebui să mă despăgubești pentru cărțile distruse.“

Însă el se atașase prea mult de doamna Stoican ca s-o mai ia prea în serios. Caută un număr de telefon pe Internet și sună un meșter.

Meșterul vine, inspectează locul – mormanul de cărți înghețate, transformat în stâncă, pe care nici nu-l poate urni din loc, deși se împinge cu toată greutatea corpului în el –, repară țeava, apoi se scarpină a pagubă în cap și dă verdictul:

— Dom'le, e treabă grea ca să scapi de ele. Muncă de ocnaș. Te-aș ajuta și eu, dar mai am azi de lucru în vreo trei locuri. Eu zic să încerci mai întâi să le dezgheți aruncând peste ele cu apă fiartă.

Evghenie pricepe că meșterul minte, că se respectă prea mult pentru a presta o muncă „de ocnaș", așa că nu mai insistă.

— Mă descurc eu și singur, îl concediază el. Valeria, numai să-l ții închis pe Valdi, să nu iasă prin curte, să mă latre ori să mă apuce de pantaloni, că am treabă.

De câțiva ani, cam de când se mutase în gazdă la doamna Stoican, Evghenie era proprietarul unui anticariat lângă campusul studențesc. De fapt, anticariat sună prea pompos – acesta era un chioșc ceva mai arătos din termopane, în care încăpeau câteva mii de cărți. Nu le numărase niciodată.

După câteva slujbe mărunte – distribuitor de oferte promoționale la un mall, gardian în același loc, profesor de limba engleză pentru afaceri la o cameră de comerț și industrie – a strâns ceva bani

și s-a hotărât să-și deschidă un *bizniz* pe cont propriu, să-și fie propriul șef. „Investiția“ a fost aproape nimic, o mie de euro pe care îi adunase puțin câte puțin, ca să aibă și el un rost pe lume. Cărțile îi veneau pe tavă și le lua aproape gratis. Din când în când era de ajuns un mic anunț în ziarul local. Rămânea și el uluit de cât de mulți oameni și pe cât de puțin vor să scape de cărți.

În comunism, dacă nu toată lumea citea, măcar era la modă să ai o bibliotecă în casă. Chiar și proaspeții proletari – adunați de pe câmpurile patriei, lăsând în urmă tehnicile medievale de prelucrare a pământului și puși într-o fabrică undeva la oraș ca să facă nici ei nu știau prea bine ce, pentru a se bucura de apa caldă și de veceu în casă – adunau cărți. Fie că era chestie de prestigiu, „Uite, domnule, că eu nu-s prost, citesc“, „Uite, domnule, am și eu cărți care nu se găsesc“, fie că visau cu ochii deschiși foarte departe: „Poate o să citească ăla micu'“. Oricum, cert e că până la căderea comunismului nu prea exista vreo locuință la oraș în care să nu găsești cărți.

După Revoluție, se pare că toți oamenii s-au trezit cu un mort în casă: biblioteca. Mulți dintre ei pur și simplu și-au aruncat cărțile la gunoi pentru a face loc noilor obiecte de mobilier, noilor televizoare, frigidere și accesorii moderne, ca să câștige „mai mult spațiu“ într-o cutie de chibrituri pe care visau s-o transforme într-o locuință din acelea văzute-n filmele americane.

Deși anunțurile lui Evghenie veneau la aproape două decenii de aruncat „mortul“ la gunoi, a fost surprins să afle cât de mulți alții mai rămăseseră totuși. Iar ideea că cineva îți mai dă și bani ca să te scape de belea li se părea încântătoare și o priveau chiar cu o oarecare suspiciune. Era de-ajuns un anunț și primea zeci de telefoane pe zi, fiind invitat să evalueze bibliotecile personale. Și mai nimănui nu-i venea să creadă că cineva o să plătească bani pe șin pe ele. Totul era un joc jegos, cum îl considera Evghenie, între vânzător și cumpărător, prin care încercau să se înșele reciproc. Dar funcționa, se putea trăi din asta.

„Am citit mult la viața mea, dar acum nu mai văd, am îmbătrânit, îmi ajunge. Le țin degeaba. Alții, mai tineri, poate s-ar bucura de ele“, îi spunea câte un domn, atent ca nu cumva atunci când Evghenie verifică vreo carte de pe raft să nu înhațe din bibliotecă vreun obiect pe care să-l ascundă în buzunar.

„Sunt săracă, maică. Le vând ca și cum aș rupe din sufletul meu, dar am nevoie de medicamente. Altfel le-aș fi dat gratis“, îi zicea câte o bătrână.

„Le am de la părinți, sunt cărți foarte bune, dar pe vremurile astea în care muncim de dimineață până noaptea noi nu mai avem timp de citit“, se scuza un cuplu tânăr.

Cu toții țineau, și asta i se părea lui Evghenie cea mai jegoasă chestie, să sublinieze valoarea cărților, deși era evident că nu dau doi bani pe ele. Tremurau de satisfacție pentru că au găsit un fraier care să le cumpere.

„Sunt niște vechituri cu care aproape că n-am ce face... Vedeți, colțuri îndoite… coperte și pagini lipsă… propagandă comunistă... autori de care n-a auzit nici dracu'“, plusa Evghenie.

A cumpărat așa, la preț de câteva pachete de țigări, câteva beri ori trei kile de cartofi, colecții întregi, operele complete ale marilor scriitori ai lumii. Și până la urmă, deși din acest târg ieșeau mulțumiți cu toții, întotdeauna lui i s-a părut o chestie jegoasă.

În vacanța de iarnă a studenților, Evghenie a întrerupt activitatea anticariatului. Să săturase să se zgribulească bătând din picioare pe lângă chioșc. Înăuntru era și mai și. Vindea doar două-trei cărți pe zi și a decis s-o lase baltă o vreme. Ceva bani, după calculele sale, chiar cât să trăiască vreun an de zile, oricum avea puși deoparte. A convins-o pe doamna Stoican să le depoziteze o vreme la ea în pivniță, că și-așa era goală.

A făcut mai multe drumuri cu rabla lui de Opel Corsa, le-a cărat, a încuiat chioșcul, le-a adus acasă la doamna Stoican și s-a pus pe hibernat în camera lui închiriată.

Când descoperă un târnăcop și o roabă ruginită într-un cotlon întunecat – îi verifică roata și, deși scârțâie jalnic, se învârtește și mai poate fi folosită –, Evghenie se gândește că nu are rost să mai aplice metoda cu apă fierbinte propusă de meșter. Să le mai și opărească pe cărți, după ce au înghețat, parcă i-ar fi stârnit și mai mult mila.

Duce roaba în curte, revine în pivniță, apucă târnăcopul, scuipă în palme și lovește cu putere în blocul înghețat. Se desprinde o bucată de vreo zece kilograme. O dă de-a rostogolul și încearcă să identifice titlurile: o ediție veche din *Don Quijote*, una proaspăt apărută din *Conjurația imbecililor*, o jumătate din *Idiotul* desprinsă de vârful târnăcopului. Nici nu mai vrea să se uite. I se rupe inima de ele. Dar ce să le mai facă?

Mai desprinde trei bulgări din morman, apoi îi cară pe rând afară. Ia roaba, iese cu ea în stradă, trece prin mulțimea care îl privește ca pe un nebun și se îndreaptă spre tomberon, acompaniat de scârțâitul jalnic al roții. Lasă roaba alături, ia un bulgăre de cărți și se chinuie să-l aburce spre marginea tomberonului.

Dinăuntru își scoate capul și se îndreaptă de șale un om al străzii, îmbrăcat într-o pelerină lungă, care i se adresează prietenește.

— Salut, Evghenie!

— Salut, Costică, îi răspunde el, cu o icnitură. E ceva important pentru tine pe-acolo? Pot să dau drumul la asta?

— Aaa... N-am găsit mai nimic astăzi. Împinge!

— Vezi să nu te lovesc.

— N-ai tu grijă.

Evghenie împinge bulgărele înăuntru, lângă bocancii omului străzii. Acesta sare într-o parte.

— Ce-i asta? se minunează Costică, holbându-se la picioarele sale.

— Niște cărți înghețate.

— Da' le-ai uitat în frigider?

Lui Evghenie i se pare o poantă destul de bună, însă Costică nu glumise, ci chiar își imaginase serios posibilitatea asta.

— Nu. S-a spart o țeavă de la subsol, s-a scurs apa peste ele și au înghețat.

— Ghinion. Asta-i viața... Îmi spui și mie cât e ceasul?

Evghenie își șterge palmele de pantaloni și se uită la mobil:

— Zece și un sfert.

— Mulțumesc. Am întrebat două gagici care a trecut p-aici mai devreme și n-a vrut să-mi zică.

— Poate nu te-au auzit.

— Ei, nu m-a auzit, curvele dracu'! N-a vrut să-mi spună. Să n-ai niciodată încredere în femei.

Costică e un vechi amic al lui Evghenie, încă de când i-a sărit în ajutor, într-o noapte. Fuma liniștit și citea un ziar în camera lui de la doamna Stoican, imediat după ce se mutase. „Dă-i! Arde-l! Rupe-l, băi!", a auzit el zarvă de-afară. Ce să fie? A ieșit la fereastră să vadă ce se întâmplă. Gașca de copii de la blocuri juca mâța cu boschetarul Costică. Acesta ar fi putut să fie numit vecinul lui, dacă ar fi avut o casă sau un apartament. Deși, într-un fel, chiar îi era: Costică își amenajase o „locuință" între blocurile din spatele casei. Efectiv „între", adică în spațiul de vreo jumătate de metru rămas liber între două blocuri. Își amplasase și rafturi pe care stăteau câteva

bunuri proprietate privată: cutii, sticle goale, un lighean. Mă rog, acareturi. Și băieții se jucau cu el, pasând mingea de la unul la altul, alergându-și vecinul fără casă. Și când acesta se apropia prea amenințător, îl luau la țintă cu șutul. „Dă-i! Arde-l! Rupe-l, băi!…“ Costică, în ciuda vârstei destul de înaintate, se distra copilărește. Apoi un șut ratat de un puști, menit să izbească mingea în fața lui Costică, a întâlnit în traiectoria sa eușuată un geam de la parter, care s-a făcut țăndări. În câteva secunde, gașca s-a evaporat. Doar Costică a rămas cu gura căscată la peisaj. Stăpânul geamului spart a scos capul și a început să-l înjure, amenințându-l că-l dă pe mâna Poliției. A intervenit Evghenie, răcnind de la geamul său, luându-i apărarea lui Costică. De-atunci acesta îl saluta și îi vorbea frățește lui Evghenie ori de câte ori se întâlneau.

Evghenie a prins a-l urmări aproape fără să vrea. Cel mai înălțător moment din viața lui Costică s-a petrecut cu un an în urmă, când avea o iubită. Îi vedea în fiecare dimineață, de la geamul bucătăriei: pe maidanul de lângă blocuri exista o fundație neterminată, un dreptunghi de beton peste care naiba știe cine și ce a vrut să construiască și tot naiba știe de ce n-a mai făcut-o. Cum nu încăpea cu iubita lui între blocuri, acolo își relocase Costică cuibul de noapte al dragostei, cu pături așternute în interiorul dreptunghiului, cu niște folii de plastic drept acoperiș. De multe ori, când Evghenie ieșea dimineața la geam, îi surprindea pe cei doi îndrăgostiți dezvelindu-se

de folii, așezându-se în fund pe marginea de beton, alături, dar cu picioarele în direcții opuse, cumva spate în spate, aprinzând o țigară și privind în gol. Cu toate că, cel puțin de la distanță, lui Evghenie îi părea că iubita e mai puțin arătoasă chiar decât Costică și cu greu te puteai prinde din prima că e o femeie, aceasta era totuși una, iar cei doi arătau mulțumiți împreună. Până la urmă, părea că sufletul contează. Însă dragostea, ca oricare alta, s-a cam dus, iar femeia a dispărut. Costică s-a mutat înapoi între blocuri, la locul lui în care nu se putea dormi decât pe-o parte, și a suferit acolo în legea lui.

Apoi Evghenie a fost martor la o bătaie între Costică și un tovarăș de-al său, tot pe străduța din spatele casei. Mai degrabă un început de bătaie, pentru că se rezuma doar la înjurături și amenințări. Cei doi păstrau constant între ei o distanță de vreo douăzeci de metri, un *no man's land* aprobat tacit, peste care își aruncau vorbe: „Te omor!… Te calc în picioare!…", „Vino tu încoace, dacă ai tupeu!", „Stai să vin eu la tine și să vezi ce-ți fac!…". Se alergau pe rând, uneori o rupea la fugă unul, alteori părea că dezertează altul, dar niciodată nu se apropiau, nu încălcau regula celor vreo douăzeci de metri.

Recent, Evghenie a observat o mare schimbare în comportamentul lui Costică. Bântuie singur, îmbătrânit, împovărat. Se pare că a luat-o pe câmpii, că a călcat adânc dincolo de *no man's land*-ul dintre lumea reală și cea a nebuniei. După maidanul dintre blocuri era un second-hand, cu o femeie manechin scoasă,

de reclamă, în fața vitrinelor. De multe ori, l-a văzut pe Costică stând de vorbă cu ea. Îi povestește pățimaș ce i s-a mai întâmplat peste zi, uneori flirtează cu ea, alteori o ceartă.

„Clar are o experiență cu femeile, își zice Evghenie în sinea lui, în timp ce se îndepărtează cu roaba de tomberon. O fi știind el ce spune când mă sfătuiește să n-am încredere în ele."

În două ceasuri, Evghenie termină de curățat locul din pivniță. Duce roaba și târnăcopul la locul lor. Ia o mătură și adună resturile.

— Valeria, eu de azi înainte nu mai vând cărți. Am să las baltă anticariatul, îi spune hotărât Evghenie, când ea vine să vadă cum merge treaba.

Doamna Stoican se uită la el cum mătură locul gol în care fuseseră cărțile.

— Și ce-ai să faci tu de-acum înainte? Te apuci iar să crești melci?

Doamna Stoican avea o ironie mușcătoare. Printre puținii oameni care îl lăsau pe Evghenie fără replică.

Valeria știa de la el povestea: după facultate, prima lui afacere pe care și-a închipuit-o a fost o fermă de melci, la țară, în satul părinților. Deși ajunsese prilej de glumă pentru toți, melcii creșteau de minune. Găsise și distribuitori. Afacere garantată. Numai că într-o zi, cât a fost plecat la oraș, a lăsat-o pe maică-sa să se ocupe de ei. Iar ea a uitat ușa magaziei deschisă și au fugit toți. Mă rog, n-au fugit. În ritmul lor lent, s-au împrăștiat pe-afară, pe pereții casei. Și trebuie

să mai fi fost un motiv la mijloc, nu doar ușa deschisă, pentru care au pornit-o cu toții așa, deodată, fără să dea mai înainte vreun semn, în exod. Dar nu l-a descoperit niciodată. Și nici n-a mai vrut să reia afacerea de la zero.

Evghenie rămâne blocat pentru câteva secunde.

— Ți-am spus doar că lucrez la o carte... O să fiu scriitor adevărat.

Doamna Stoican surâde neîncrezătoare.

— Da, da. Asta o să fii... Neapărat să publici o carte... Iar eu o să plec în Papua Noua Guinee și vreau să o văd până atunci.

O mare problemă. Și nu doar cu doamna Stoican.

E o jumătate de viață de când a promis că scrie o carte și n-a mai făcut-o. Ai lui – rude, feluriți prieteni și chiar amici ocazionali – o tot așteptau ca și cum asta le-ar folosi la ceva, ca și cum le-ar putea rezolva vreo problemă. Pentru că mare parte din viață a trăit printre cărți, Evghenie considera, așa cum îl învățase și bunul său prieten Cazimir, că o carte nu rezolvă nimic. O mie de cărți nu rezolvă nimic. Sau, mă rog, cărțile nu au nimic din importanța pe care unii pretind să le-o acorde.

Scriitorii zilelor noastre, l-a mai instruit Cazimir, sunt o grămadă de grandomani care se împart în două categorii: narcisiști și negustori. Primii se ilu-zionează că cineva mai e cu adevărat interesat de dramele, bucuriile, revelațiile ori măiestriile lor stilistice mărunte, că cineva chiar vrea sau poate să-i

înțeleagă. Negustorii cercetează la rece solicitările pieței și, prin caravana lor de cuvinte, aduc din ținuturile exotice ale unei imaginații precare mii de porcărioare – oglinzi ieftine, mărgele de sticlă și panglici, toate colorate țipător – pentru clienții lor bezmetici, care confundă literatura cu divertismentul, care înghit orice le dai, dacă nimerești să le împachetezi marfa în ambalajul potrivit și apuci să o trâmbițezi îndeajuns.

Mare parte din critici sunt nimic mai mult decât niște autori rataţi care judecă totul prin prisma a ceea ce ar fi putut ei înșiși să scrie, dar, din păcate, nu au avut niciodată curajul. Frunzăresc literatura nouă și pescuiesc „simboluri“ ori „structuri“ care să se alinieze cu sistemul construit în teza lor de doctorat, amețesc conceptele, turnând în aceeași oală, cu o grație de girafă cu ciubote, teoriile lui Genette și ce-au mai înțeles ei din viziunea despre film a lui Tarantino.

Mai toți editorii, alți rataţi care ciugulesc din resturile de mălai rămase după ce adevăraţii afaceriști au neglijat să mănânce locul. Dacă-i întrebi, nu fac nicio deosebire între profitul de pe urma vânzării de biscuiți și cel al literaturii. Totdeauna pretind că știu „ce se vinde“, dar nu pricep niciodată ce vând.

În fine, literatura contemporană e, i-a mai mărturisit Cazimir, o căruță la care trag foarte mulți boi, în toate direcțiile, fără să le pese vreodată cu adevărat de încărcătură. Pentru cine să scrii, chiar și dacă ai avea ceva autentic de spus? La ce bun o carte în plus?

Evghenie bănuia că tot ce era de scris s-a scris. Și-au făcut-o alții mult mai bine. El unul nu prea are

ce povesti și, ca să fie sincer până la capăt, niciodată nu avusese cu adevărat pornirea asta. Îi ajungea vorbitul. Apoi, el se credea suficient de deștept ca să nu se considere, fie și pentru o secundă, genial. Iar pentru a te apuca serios de scris trebuie să fii destul de naiv încât să te consideri, fie și pentru o secundă, genial.

Și cu toate acestea, simțea că e vremea să publice o carte.

Până la patruzeci de ani, Evghenie reușise să fenteze existența. În copilărie nu-i o problemă, a făcut-o de la sine. Toți o facem într-un fel sau altul. De la o vârstă însă e din ce în ce mai greu și devine o adevărată artă, pe care mai nimeni nu o mai poate stăpâni. Evghenie s-a dovedit un maestru al ei.

Se și mira cât de puțini școlari se prind că poți păcăli pe toată lumea, că poți trece fluierând prin școală doar citind ceea ce-ți place. Există clișeul ăsta în capul tuturor oamenilor mari că dacă citești cărți în copilărie ești musai serios ori vreun elev strălucit. Nici vorbă de așa ceva în cazul lui. Lua note, dacă nu mari, măcar acceptabile și la chimie, pentru simplul fapt că se trezea pomenind la ore de nu știu care autor sau personaj. A repetat trucul și când a venit la liceu, în oraș, și l-a păstrat și în facultate.

Apoi, cu studiile, cu participările sale la tot felul de evenimente artistice ale urbei, cu sutele lui de lecturi pe care le tot povestea și le explica celorlalți, cu cele câteva poezii și articole pe care le publicase

în revistele de cultură, toți au avut impresia că Evghenie e preocupat de ceva important, deși nimeni nu putea preciza de ce anume. Oricum, o chestie legată de literatură, de citit și de scris. Numai că, de la un punct încolo, pentru aceeași oameni mari, dacă faci parte dintre ei, cititul în sine e considerat o ocupație total neserioasă, nu-ți mai legitimează existența de adult.

— Bine, bine, citești, dar cu ce te ocupi? obișnuiau să-l întrebe tot mai des.

Ca să le închidă gura, le răspundea:

— Lucrez la un roman.

— Și pe când apare?

Știa prea bine cu cine are de-a face și cam cum trebuie să-i ducă de nas.

— Tu crezi că așa se scrie un roman, cât ai bate din palme? Deocamdată mă documentez.

Minciuna cu documentatul nu doar că îi aducea un plus la aura de om serios, matur și responsabil, dar îi și câștiga astfel timp. În realitate, documentarea lui se reducea la găsirea unei modalități mai oneste de a fenta modul lor de viață. Acela cu vanitățile unor așa-zise cariere de succes – în comerțul cu electrocasnice, în imobiliare, în bănci, în orice lucru pipăibil, cuantificabil în bani –, cu mariajurile lor aparent fericite sub care se ascund balauri, cu plozii lor durdulii pe care îi afișau în poze pe Facebook încă din stadiul de embrion ecografiat.

— Și despre ce-i romanul?

O întrebare care i se părea complet idioată, pentru că nu credea că se poate scrie un roman despre ceva precis. Adică poți, dar asta nu mai e artă, ci meșteșug. Știi precis, de exemplu, de ce faci un scaun, de câte picioare are nevoie ca să nu se prăbușească, ce proporții trebuie respectate, la ce folosește, ce gusturi are cel căruia vrei să i-l vinzi și, dacă îl faci, se cheamă că ești un bun tâmplar, dar în niciun caz un artist. E drept, nivelul „clienților" a scăzut atât de mult, încât prea puțini mai sunt în stare să priceapă arta, ci doar meșteșugul, confundându-le. Dacă știi de ce vrei să scrii și despre ce e un roman, cui i te adresezi, ce gen „merge", nu ești altceva decât un banal prestator de servicii. Avea el o teorie conform căreia arta e ceea ce, încercând să controlezi totul, îți scapă și se imprimă în obiect, fără să fi fost chiar tu însuți conștient de asta în timpul lucrului. Depășești nivelul de tâmplar în momentul în care scaunul pe care l-ai făcut seamănă cumva ciudat și inexplicabil cu tine, când nu mai poate fi reprodus de nimeni, iar celui care îl vede nu-i va trece niciodată prin cap să se așeze cu curul pe el.

— Va fi o tragi-comedie.

Suna destul de ambiguu ca să nu le rămână loc de comentarii sau de alte întrebări. Cum bănuia, aruncau drept concluzie un cuvânt atât de bun, folosit în exces de cei care nu au nimic de spus:

— Interesant...

Apoi schimbau repede subiectul.

Numai că atunci când doamna Stoican l-a întrebat ce-o să facă în viață, când a pierdut și ultima lui afacere oarecum normală, cea cu anticariatul, care îi mai justifica, cât de cât, existența de om mare, Evghenie și-a dat seama că nu mai avea scăpare.

Vrea, nu vrea, are de-acum mai mult timp liber decât poate îndura și un bun prilej să le închidă definitiv gura prietenilor, amicilor și cunoștințelor sale. În fierbințeala cu care și-a cărat sloiurile de cărți la gunoi a hotărât că trebuie să publice și el, în sfârșit, un roman.

4

În timp ce îi hrănește, presărându-le în apă un fel de făină cenușie, doamna Stoican nu mai are mari dubii legate de memoria peștilor de acvariu. Nu se certase degeaba cu domnul Zaharia.

— Am fost profesoară de biologie. Eu știu ce vorbesc, am citit despre asta! s-a contrazis cu el. Memoria lor ține mai mult de trei secunde.

— Vă înșelați, iubită doamnă... Peștii de acvariu țin minte doar trei secunde... Atât e memoria lor și așa se bucură ei mereu de viață.... Trei secunde... Deschid ochii... Oooo!... Ce-i asta? Miracol!... Trei secunde... Deschid ochii... Oooo!... Ce-i asta!? Trăiesc într-un miracol continuu! a tachinat-o acesta.

Domnul Zaharia deținea darul de a se amuza din orice. Nici măcar nu avea scuza bătrâneții sale, atunci când se spune că te întorci la mintea copiilor. Așa fusese toată viața și nu se plângea niciodată de nimic. Nici chiar acum, când ar fi avut destule motive. Arăta oricui dorea cicatricea de la operația pe inimă, iar stimulatorul său cardiac era un continuu subiect de glume față de prieteni.

„Uitați aici – spunea el bătându-se cu pumnul în piept. Sunt singurul dintre voi care funcționează pe baterii... Duracell!... O să vă îngrop pe toți."

Însă doamna Stoican deținea mai degrabă darul seriozității. Nu-i plăcea să fie luată în râs, mai ales atunci când știa că are dreptate.

— Am să-ți demonstrez. Dă-mi, te rog, niște pești de-ai tăi și-am să-ți arăt ce memorie au.

— Îmi pare rău, dar nu pot, dacă spuneți că au mai multă ținere de minte. De ce să le frâng inima?! Se vor stinge de dorul meu! a glumit în continuare domnul Zaharia.

— Dacă vrei să mai vorbim vreodată, îmi dai niște pești, îmi faci un acvariu și-ți arăt eu.

Ca totul să nu se încheie cu o ceartă adevărată, domnul Zaharia n-a avut de ales. Nu prea înțelegea în ce constă experimentul doamnei Stoican, dar nu i s-a opus. A modificat unul dintre cele mai mari acvarii ale sale după cum i s-a cerut: a introdus patru pereți despărțitori, creând cinci camere separate, după ce tăiase atent în fiecare, cu vidia, câte o gaură rotundă, la distanțe diferite față de fundul acvariului.

— Și-acum ce facem? a întrebat-o nedumerit, după ce a ajutat-o să-l umple cu apă.

— Punem peștii în camera 1, astupăm prima gaură de acces și le dăm de mâncare.

— Și de ce-i înghesuim într-o singură cameră dacă avem cinci?

— Îi lăsăm să se obișnuiască mai întâi cu asta... Să se simtă ca acasă. Apoi le dăm de mâncare în camera 2 și destupăm gaura.

— Și?

— La început, zic eu, vor ajunge mai greu în camera 2. Se vor izbi cu capul de sticlă alergând înspre hrană. Apoi, cu timpul, după încercări repetate, vor descoperi că există un punct de trecere, îl vor ține minte și vor ajunge la hrană din ce în ce mai repede.

Domnul Zaharia a cumpănit șansele ca așa ceva să se întâmple.

— Păi, pot ajunge acolo și din întâmplare.

— De asta avem cinci camere. Ca să excludem întâmplarea. Când o să-ți arăt că peștii din camera 1 vor înota direct în camera 5, coborând sau urcând precis spre fiecare punct de trecere din pereții despărțitori, mă vei crede că am dreptate, că peștii au memorie?

Valeria a răsturnat dintr-un borcan șapte pești în camera 1.

— Doamnă Stoican, zău, o să-i omorâți cu zile, a spus el, de data asta cu un soi de tristețe în glas.

Deși mulți credeau că pentru el sunt o afacere, domnul Zaharia iubea peștii. Îi creștea în vreo zece acvarii pe care le avea răspândite în tot apartamentul. E drept, mergea aproape în fiecare sâmbătă și duminică dimineața la piața de animale din oraș și mai vindea dintre ei. Îi plăcea aglomerația din piață. Oamenii și animalele de-acolo îl făceau să se simtă încă viu. Mulți ani după ce a ieșit la pensie, micul comerț cu pești de acvariu devenise preocuparea lui favorită. Apoi a mai intervenit și corul Senior, unde o întâlnise

după atâția ani pe doamna Stoican, însă acesta nu-l obliga să renunțe la mai vechea lui pasiune.

O pasiune neașteptată a făcut și doamna Stoican nu atât pentru pești, cât pentru experimentul ei. Acum e foarte mulțumită de cum decurge – toți peștii ajung deja repede în camera 3 –, dar încă nu i-a spus nimic domnului Zaharia, în ciuda insistențelor sale.

Valeria termină să le dea de mâncare și pune punga în frigider. Se uită cu atenție înăuntru și-și clatină nemulțumită capul. Trage o pivire la ceasul de pe perete, se schimbă în hainele de oraș și iese în grabă din casă.

La nici cinci minute de mers, pe străduța lăturalnică de lângă casă, e alimentara lui Siiigur-că-da. De la o vreme, așa o numea în sinea ei doamna Stoican pe fata care vindea acolo, o femeie de vreo treizeci de ani, veșnic încercănată, acră cu clienții, dar chinuindu-se întotdeauna să pară politicoasă, răspunzând la tot ce i se cerea cu un „siiigur-că-da“ apăsat.

— Bună dimineața! îi spune doamna Stoican la intrare.

Siiigur-că-da e cu spatele la raft și vorbește la telefonul mobil. Nu pare să o audă.

— Drăguță, mă grăbesc! insistă doamna Stoican, cu glasul ridicat.

Vânzătoarea închide repede mobilul, îl strecoară în buzunar și se întoarce cu fața la ea.

— Siiigur-că-da... răspunde, ștergându-și repede câteva lacrimi de pe față.

— Dar ce-ai pățit, drăguță? o privește doamna Stoican cu milă.

— Nimic... De la oboseală! explică ea, cu un zâmbet amar.

O știa de ani buni, dar în afară de faptul că e obosită, nu reușise să afle nimic de la fata asta.

— Te-a supărat cineva? continuă doamna Stoican să o tragă de limbă.

— Nu. Nimeni, își mai șterge vânzătoarea o dată ochii încercănați. Cu ce vă servesc?

Doamna Stoican rămâne câteva secunde cu privirea în gol, către rafturi.

— Uite că m-ai luat repede și-am uitat ce vroiam.

Bate darabana cu degetele pe sticla frigiderului cu înghețată.

— O pâine?! îi oferă ajutorul Siiigur-că-da.

— Nu. Nu pâine.

Valeria pocnește din degete în dreptul urechii.

— Cafea?! vine vânzătoarea cu altă soluție.

— Nu. Nici asta.

Pare realmente încurcată, fără ieșire:

— Vreau... duce mâna la cap, căutând cu privirea rătăcită printre rafturi. Vreau... două ouă, spune ea victorioasă.

— Doar două?!

— Două drăguță, că nu mai am acasă și-mi trebuie la repetiție.

— Siiigur-că-da, îi răspunde vânzătoarea, evident neînțelegând nimic. Și nici nu pare că o interesează.

Ia două ouă din frigider, le pune într-o pungă și i le dă Valeriei.

— Uită-te, te rog, la dată. Să nu fie expirate, că ți le aduc înapoi, o amenință doamna Stoican.

— Vai, dar se poate? o face ea pe-a indignata.

— Siiigur-că-da, o imită Valeria. Acum o săptămână mi-ai dat o sticlă de lapte expirat.

— Și de ce nu mi-ați adus-o înapoi?

— Păi, ce, eu am timp să mă plimb așa, aiurea pe stradă, pentru o sticlă de lapte împuțit?

Vânzătoarea mimează că se uită la dată, direct prin punga de plastic.

Doamna Stoican își pune ouăle în poșetă și se îndreaptă spre ieșire. Siiigur-că-da își scoate mobilul din buzunar și îl duce la ureche, întorcându-se cu spatele.

Gardianul casei de cultură completează integrame în ghișeul lui de la intrare. Apropiindu-se, doamna Stoican își dă seama că nu-l mai văzuse până atunci. Probabil că e nou.

— Bună ziua, îmi deschideți, vă rog, ușa de la Sala Mare? îl roagă.

Acesta lasă încet revista într-o parte, părând că încă mai caută în minte un cuvânt potrivit pentru linia unei integrame, apoi o privește suspect.

— În ce problemă, doamnă?

— Cum în ce problemă? Avem o programare.

— Cine „avem“?

— Noi, corul.

Fără să mai fie atent la răspunsul ei, gardianul apucă un caiet dintr-un sertar și se uită atent, urmărind rândurile cu vârful creionului cu care completa integrame.

— Nu văd nimic trecut pe azi. Nicio activitate.

— Imposibil, uită-te mai atent.

— Mă uit, da-i pagina albă – i-o arată... Vedeți? Nimic, îi spune el arțăgos.

Doamna Stoican prinde a-și frământa mâinile.

— Secretara. Sigur ea e de vină. A uitat să ne treacă. Totdeauna ne face așa.

Gardianului îi ajunge la creier informația cu acel „noi", o procesează, apoi pare luminat, de parcă a găsit deodată cuvântul potrivit pe linia unei integrame. Dar tot nu poate duce procesul până la capăt. E ceva cu „noi" de luat în seamă, dar, cum nu realizează încă ce, hotărăște că-i mai bine să-și țină gura. Strânge din umeri, semn că „asta-i situația".

— Drăguță, uite cum facem, tu ești nou pe-aici, îl ia Valeria la rost. Noi nici n-avem nevoie de programare. Domnul director a dat dispoziție să intrăm când vrem, dacă-i sala liberă.

— Îmi pare rău, dar n-am auzit de așa dispoziție.

Doamna Stoican bagă mâna în poșetă și rămâne cu ea acolo, ca și cum ar fi ținut ascuns un pistol.

— Vrei să-l sun?! Acum îl sun pe mobil. Și o să se supere foarte tare când o să audă că nu ai lăsat corul Senior să-și desfășoare activitatea.

Gardianul tresare ușurat, nimerește, în sfârșit, linia cuvintelor încrucișate și devine extrem de politicos.

— Faceți parte din corul Senior?!

Doamna Stoican consideră că privirea de sus e cel mai bun răspuns pentru el.

— Mă scuzați, eu sunt nou pe-aici, nici n-am învățat toate cheile – vântură el demonstrativ un maldăr de chei pe care l-a scos din sertar –, dar de corul Senior am auzit.

Doamna Stoican îl privește și mai de sus.

— Știu de la mama, care s-a nimerit de vreo câteva ori la repetițiile dumneavoastră și i-a plăcut foarte mult. Apropo, n-a avut curaj să întrebe: mai primiți și noi membri? Că-i singură, sărăcuța de ea, și-ar avea și ea o ocupație.

— Află că noi nu ne jucăm pe-aici, drăguță. Are voce?! E pensionară? întreabă Valeria înțepat, însoțindu-l înspre Sala Mare a casei de cultură.

— E pensionară veche! spune el categoric, evitând să-și dea cu părerea despre vocea maică-sii.

Corul Senior era departe de a fi celebru. Nici măcar toți angajații casei de cultură nu auziseră de el, pentru că se întrunea, de regulă, în singurele și cele mai ciudate momente când Sala Mare era liberă: marți dimineața, joi seara pe la nouă, sâmbătă ori duminică pe la prânz. Chiar și să fi fost trecut în programare, corul Senior era șters de pe listă fără nicio problemă, fără ca vreun membru să fie anunțat de asta, de fiecare dată când apărea altcineva care dorea să folosească sala. Un program fix nu avea și nici nu putea să aibă, deoarece, încă de la

înființare, funcționase mai degrabă, hai, nu ilegal, ci neoficial. Nu era trecut în calendarul evenimentelor săptămânale ori lunare, nu figura în raportul anual de activități culturale ale instituției. Nimeni în afară de membrii săi nu se lăuda cu performanțele corului, dar nici nu deranja pe cineva, asta pentru că, oficial, era cu totul ignorat. În aceste condiții, pensionarii care îl alcătuiau – fără excepție, și asta era prima regulă pentru a deveni membru: să fii pensionar – își dădeau întâlnire în parcul din fața clădirii și, cum prindeau sala liberă, intrau și porneau o repetiție.

Repertoriul, obsesiv același, avea doar trei piese de rezistență, repetate la nesfârșit, pregătind cu seriozitate demnă de marii cântăreți ai lumii o apariție la scenă deschisă. Întotdeauna, dacă îi întrebai pe coriști, spectacolul părea că a avut loc de nenumărate ori și că se va relua musai în zilele următoare. În realitate, nu se întâmplase nici măcar o dată cu adevărat. Motiv pentru care o a doua regulă pentru a deveni membru era să promiți că vei descoperi evenimente culturale în cadrul cărora corul să poată evolua în spectacol. De promis promitea toată lumea și chiar fiecare în parte își dădea silința, numai că se dovedea dificil de găsit vreun organizator de manifestări care să accepte un cor ce cânta pe douăzeci și trei de voci (câți membri avea) doar trei melodii: *Totuși, iubirea...*, *Sara pe deal* și *Treceți, batalioane române, Carpații*. Așa că singurele spectacole care au avut loc se desfășurau neoficial, tot accidental, ca și repetițiile, în Sala Mare, când era liberă, fără

să fie anunțate măcar pe un prăpădit de afiș. De regulă, mai mult în fața scaunelor goale, pentru că prietenii ori cunoștințele corului anunțați prin viu grai fie nu aveau de unde să știe o dată precisă, fie uitau să vină.

Doamna Stoican nu era doar dirijoarea acestui cor, ci și cea care îl înființase, îi găsise, de bine, de rău, un loc de repetiții și îi concepuse regulile de funcționare.

Valeria intră degajată în sala mare, fredonând o melodie, aprinde becurile, își trage un scaun pe scenă și se așază ca la ea acasă. Gardianul rămâne în ușă, privind-o cu atenție și admirație.

— Ce faci, mă spionezi? îl ceartă ea.

— Aaa, nu! Mă scuzați, răspunde el încurcat. Vă mai pot ajuta cu ceva?

— Da. Să mă lași singură ca să pregătesc repetiția.

Odată ce a dispărut gardianul, doamna Stoican se asigură că ușa e bine închisă și apoi se mișcă în pași de dans, executați cam greoi, dar cu o surprinzătoare eleganță, pe scenă, privind la scaunele goale ca înspre o audiență entuziasmată. Dansează așa câteva minute bune, până când obosește și respirația normală i se transformă într-un gâfâit rapid. Trage aer în piept, își ia poșeta de pe spătarul scaunului și se duce până la baie. Aruncă o privire rapidă, cochetă, în oglinda de acolo și se întoarce la gardian. Acesta tresare văzând-o, ridicându-și capul din revista de integrame ca și cum ar fi fost surprins dormind în post.

— Unde-i paharul de la baie? îl întreabă doamna Stoican.

— Păi, nu știu.

— Atunci, tu ce păzești aici?

— Mă scuzați, dar...

— Lasă explicațiile, n-ai tu unul?

Gardianul caută într-un sertar de sub ghișeu, scoate o cană și i-o întinde.

— Altceva n-am.

— E bună și asta, spune doamna Stoican, înșfăcând cana.

La baie, Valeria ia cele două ouă din poșetă, le sparge lovindu-le cu grijă de marginea etajerei de la oglindă și le toarnă în cană. Apoi, cu un creion de machiaj, le amestecă bine. Închide ochii și dă conținutul cănii peste cap, ca un băutor profesionist.

Se reîntoarce în sală și se plimbă peocupată printre scaune. Potrivește cu grijă husele de la cele o sută douăzeci de scaune, apoi urcă pe scenă, își drege vocea și cântă în surdină, cu glas tremurat:

Sara pe deal, buciumul sună cu jale
Turmele-l urc, stele le scapăr în cale
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm...
Sub un salcâm... dragă, m-aștepți tu pe mine.

Deși versurile nu-s tocmai vesele, în ochii întredeschiși ai doamnei Stoican se poate citi o bucurie ascunsă, ceva ca o lumină pe care o ghicești puternică doar după puținele raze ce se strecoară dinăuntru.

O vreme e atentă parcă să audă ecoul melodiei în sală, dar brusc nu mai continuă, ca și cum peste amintirea îndepărtată care îi luminează prezentul s-ar fi suprapus instantaneu o alta, mai recentă. Se uită grăbită la ceasul de la încheietura mâinii și iese în fața clădirii.

Gardianul își părăsise integramele și stă de vorbă cu un băiețel care obișnuia să apară la intrare cu câinele său, unul prăpădit, de rasă incertă, legat în lesă. Copilul părea ușor retardat, însă părinții lui nu aveau nicio grijă să-l lase singur în parc, lângă o instituție lipsită de orice agresivitate. Odată scos la aer, venea țintă în fața casei de cultură, unde găsea mai mereu oameni care nu-l supărau în vreun fel. Acolo descoperea de fiecare dată, dacă nu vreun alt copil cu care să se joace, măcar vreun adult înțelegător.

Băiețelul își legase câinele de piciorul unei bănci și, cu o minge de baschet în mână, negociază cu gardianul.

— Hai, vă roooog, insistă el.

— N-am timp de prostiile tale, caută să-l pună la punct gardianul.

— Doar câteva pase. Cât vă ia?

— Pasează singur, cu peretele. Eu muncesc aici...

Apoi, conștientizând că tocmai a comis o gafă îndemnând copilul să distrugă pereții instituției, gardianul revine categoric:

— Nu, nu. Nu poți pasa cu peretele, că sare varul... Pasează și tu cu...

Moment în care doamna Stoican intervine, se apropie de băiat și îl mângâie pe cap.

— Lasă că pasezi cu mine, îi spune încurajator.

— Doamnă, nu vă puneți în mintea lui, că ăsta nu se mai satură niciodată de joacă! o previne gardianul.

— Vezi-ți de treaba ta, îi replică tăios doamna Stoican, făcându-l să se conformeze.

Apoi se duce să mângâie și câinele pe cap.

— Am și eu un câine acasă. Îl cheamă Valdi. Pe-al tău cum îl cheamă?

Băiatul strânge din umeri.

— Câine.

— Câine, câine… înțeleg. Dar cum îl strigi tu?

— Câine. Atât.

— Aha… E bine și așa, îi zâmbește ea. Și unde-s părinții tăi?

— La servici.

— Dar lucrează și duminica?

— Nu, doar sâmbăta. Azi e sâmbătă, o lămurește băiatul.

Doamna Stoican se crispează și, fără o vorbă, dispare din fața puștiului, trece pe lângă gardian și revine în Sala Mare. Se plimbă câteva minute agitată, cu mâna la inimă, pășind în jurul scaunului de pe scenă. Respiră din ce în ce mai greu. Îi amorțesc puțin vârfurile degetelor de la mâini. Se trântește pe scaun și încearcă să-și elibereze gâtul de strânsoarea pulovărului, cu gesturi nevrotice. Își face vânt cu mâna în dreptul feței.

Ușa se deschide și apare bucuros gardianul, cu registrul în mână.

— Doamnă, am găsit. Am explicația la încurcătură. Corul Senior e trecut în programare duminică, adică mâine. Asta-i încurcătura.

Când o vede cum se zbate pe scaun, gardianul rămâne blocat.

Cu glas stins, Doamna Stoican îi strigă:

— Salvarea! Cheamă, te rog, Salvarea! Cred că am făcut un stop cardiac.

Înspăimântat, după o clipă de ezitare, gardianul fuge la ghișeu, înhață telefonul și sună la 112.

5

Până la liceu, Evghenie crescuse la țară. Mergea rar, de câteva ori pe an, să viziteze orașul. Poate și de aceea, încă din copilărie, când pornea împreună cu părinții lui spre oraș, era ca și cum ar fi plecat la Zoo pentru a vedea ceva – niciodată nu știa ce cu exactitate, dar abia aștepta –, un teritoriu ciudat, populat de ființe exotice, mult mai stranii decât lupii care îl pândeau din pădurea poveștilor spuse de bătrânii din sat.

Niciodată n-a putut uita piticul din cofetărie, cu mâinile atrofiate – primul văzut vreodată; și încă îl mai visează –, care s-a enervat pentru privirea lui insistentă, cretină, de pui sălbatic, și l-a izbit în coaste cu un scaun împins violent cu piciorul: „Stai cu capul în jos, nu te mai holba ca prostul, nenorocitule, că te omor!".

Niciodată n-a putut uita bărbatul cu dinți de cal, care, într-un fel de „împinge tava" comunist, și-a cumpărat – Evghenie le-a numărat de mai multe ori – nouă cupe cu lapte și le-a băut pe toate în cinci minute, mușcând direct dintr-o pâine întreagă, cu care intrase pe ușă, ținând-o la subsuoară.

Niciodată n-o să poată uita – pe lângă minunatul telefon cu fir, făcut din două dopuri de plastic și o papiotă, legate între ele cu firul de ață – că, dintre jucăriile favorite din copilăria lui, erau aparatele foto confecționate din hârtie, cu care pleca la oraș. *Fotorigami!* A pozat cu ele de i-au sărit capacele. Are întipărite pe creier mii de chipuri, locuri și obiecte din orașul de-atunci, văzute prin „diafragma" virtuală a aparatului foto din hârtie de caiet dictando. E suficient numai să-și închidă ochii. Altele – poate nu mii, dar cu siguranță câteva sute – i se vor derula cu viteză prin fața ochilor cu o clipă înainte de a da, definitiv, colțul.

Iar destinul a fost ironic, poate chiar cinic pentru Evghenie: a ajuns ca mai bine de jumătate din viață să și-o fi petrecut între gratiile confortabile și aparent generoase ale acestei grădini Zoo, în acel Rai totdeauna promis, din care, privind totuși mai atent, putea zări luminile palide ale unui sfârșit de lume. Aproape că nu contează cum se numește orașul, tot un Zoo populat cu ființe și obiecte apocaliptice rămâne. Unul care îl înghițea în fiecare zi și nu-i oferea altă șansă de supraviețuire decât să-și vadă, printre jaluzele sau prin vizorul aparatului DSRL, aproapele. Să-l observe, să-l analizeze și, în cele din urmă, să-l iubească sau să-l urască. Numai că, după săptămânile petrecute în camera lui închiriată de la doamna Stoican, încercând să-și scrie romanul, orașul a început să-i stârnească o inexplicabilă frică.

Ca să uite de ea, Evghenie exersează dormitul în mers, după metoda pe care i-o povestise un bătrân pescar din Split. Închide ochii și se ghidează prin mulțime doar după tropăitul tocurilor de la ciocatele sale de care este atât de mândru. Apoi, poate va ignora teama, poate va adormi mergând.

În urmă cu vreo trei ani, prietenul său Cazimir a avut o bursă de creație la Split, în Croația. Și pentru că Evghenie nu fusese niciodată în afara granițelor țării, acesta l-a invitat o săptămână acolo, trimițându-i bani de drum din bursa lui.

Excursia a fost ca un vis pentru el. Chiar și acum, când calcă apăsat cu ciocatele pe strada orașului în care și-a petrecut mai bine de jumătate de viață, oamenii aceia cu ușile de la bloc deschise ca la o casă de țară, insectele mediteraneene, denumite de croați *țvârceac*, care începeau să țârâie toate deodată, melodios și totodată apocaliptic, acoperind zgomotele străzii, baia în marea puternic sărată, în care plutea ca un buștean, făcându-l să se creadă și el, în sfârșit, un destoinic înotător – toate i se par așa de îndepărtate, de greu de închipuit, că numai un somn fericit l-a putut purta vreodată într-un spațiu atât de ireal, de paradisiac, încât nu i se mai părea un miracol, ci o întâmplare firească să dea nas în nas cu Dumnezeu la un colț de „ulița“, cum îi zic croații străzii.

Și, într-un fel, e drept că, în joacă, chiar crede că l-a întâlnit acolo pe Dumnezeu coborât pe pământ, sub înfățișarea unui bătrân pescar pe care l-a observat

timp de mai multe zile, așezat mereu singur la terasa unui bar, cu o bere în față, îmbrăcat *casual* – cu adidași, blugi, cămașă și pulover cu anchior –, lăsând impresia că stă, vede lumea și se bucură dumnezeiește de ea, cu o relaxare nemaiîntâlnită. După ce l-a fotografiat de la distanță, într-o zi, s-a așezat în apropiere de el și a încercat să intre cumva în vorbă. N-a fost greu: stăpânea o engleză destul de bună.

Printre multe altele, acesta i-a povestit cum, pe vremea războiului cu sârbii, a fost prins sub bombardamente, optzeci și șapte de zile, în asediul de la Vukovar. În tot acest răstimp, s-a chinuit într-o pivniță, împreună cu câteva rude. Nici nu avea stare, nici nu putea ieși la suprafață. De dormit ca oamenii, nici vorbă. Ca să nu amorțească, mărșăluiau în cerc și uneori mai reușeau și performanța de a dormi în picioare.

— Și de unde știi că într-adevăr mergeați, dacă dormeați? Că nu dormeați pur și simplu, culcat, apoi vă ridicați, mergeați, vă culcați și tot așa?

— La ce frică aveam în noi, crezi că ne puteam așeza vreo clipă? Apoi știu sigur. În timp ce dormeam vedeam totul în jur. E mai greu să înțelegi asta pe timp de pace, dar, oricum, să ții minte de la mine – i-a spus bătrânul pescar zâmbind –, ca să mergi dormind, n-ai nevoie decât de frică și de o pereche bună de papuci.

Evghenie nu l-a crezut niciodată. Însă uneori, când mintea nu-i era ocupată cu altceva, insista să verifice dacă așa ceva e posibil.

Se concentrează asupra unui zgomot de pe stradă și încearcă să adoarmă. Claxoane, tramvaie scrâșnind pe linie, frânturi de voce umană, un lătrat de câine – zgomote de toate felurile se topesc într-un singur ritm, în ticăitul ca de pendul al pașilor săi. Și poate chiar ar reuși să adoarmă de data asta, dacă nu ar fi smuls înspre realitate, ca și cum cineva i-ar trage strada de sub picioare, de un glas puternic și de o atingere pe umăr:

— Domnu', domnu', mergeț' la Agenție?!

Evghenie se întoarce buimac, cu privirea în pământ, și zărește mai întâi o pereche de cizme.

Îl recunoaște din prima pe posesorul lor. Ba chiar îi găsise și o poreclă, Zen, încă de când a remarcat că acesta nu lipsește de la nicio manifestare culturală cu intrare liberă din oraș. Indiferent de anotimp, cu același echipament: cizmele electroizolante de joasă tensiune (aveau imprimate pe ele un înscris care anunța asta), trase pe deasupra unor blugi obișnuiți, un sacou second-hand cu cotiere, sacoșă și chip senin, de-a dreptul zen, ca și cum nimic de pe planeta asta nu-l poate afecta, ca și cum nimic dincolo de lumea sa interioară nu contează cu adevărat.

Prima dată l-a remarcat la o expoziție de artă contemporană a unui faimos artist german. Între multe alte exponate, în centrul sălii era o grămadă de fiare diforme, împletite. Vizitatorii stăteau adunați în cerc, privind cu atenție, năuciți, când la ele, când la artistul care-și prezenta conceptul. Printre aceștia a apărut Zen, făcându-și loc cu coatele. A observat

că e mai mult spațiu de partea cealaltă a cercului, nu departe de o masă cu prăjituri și pahare de vin, și s-a hotărât să ajungă pe scurtătură până acolo. A sărit cumva delicat peste împletitura de fiare, dar, cu toată eleganța, a agățat cu vârful cizmelor electroizolante de joasă tensiune o țeavă ieșită mai răzleț din întreaga structură. Zen a trecut cu succes, fără să cadă, însă tot aranjamentul artistic a zăngănit puternic, s-a cutremurat și și-a schimbat fundamental configurația. Audiența a fremătat, îngrozită.

— Nu-i nicio problemă, a explicat artistul, asta e și esența conceptului meu: arta adevărată poate și, mai ales, trebuie să-l implice pe receptor, îndemnându-l să o modifice.

Apoi l-a întâlnit pe Zen de nenumărate ori, și chiar uneori se salutau din priviri, dar nu și-au vorbit niciodată.

— Da, la Agenție, îi răspunde Evghenie.

— Mă gândeam iou, când v-am văzut pe partea cealaltă de stradă, că nu puteț' lipsi 'mneavoastră de la o expoziție de artă, zice Zen.

— Sincer, nici nu știam că azi e vreo expoziție. Merg acolo că am treabă cu domnul Beldiman.

— Vă zic iou, i-o expoziție cu vernisaj, îl asigură Zen.

— Mă bucur. Mulțumesc de informație, îi spune într-o doară Evghenie, continuându-și drumul.

Claxoane, tramvaie scrâșnind pe linie, frânturi de voce umană, tic-tacul pașilor. Până la urmă, un fel de liniște. Zen nu mai e lângă el, dispărând fără explicație.

Evghenie se întoarce mirat și-l vede oprit în dreptul unui coș de gunoi, culegând câte ceva din el și îndesând repede în sacoșa de cârpă. Apoi, în stilul său obișnuit, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit, îl ajunge din urmă.

După câteva secunde de tăcere, de mers împreună, Zen îl întreabă:

— Spuneț' și 'mneavoastră ce să fac.

— Cu ce?

Începe să vorbească repede, punând întrebări și răspunzându-și singur, fără să lase loc și pentru eventualele opinii ale lui Evghenie:

— Ce credeț' c-am pățit iou ieri? Primesc un telefon. Mă uit la numărul de pe ecran. Nu știu a' cui e... Să răspund, să nu răspund? Răspund totuș'. Cine credeț' că era? Un tip care spunea că iel este de-acu-nainte prietenu' prietenei mele și iou să n-o mai sun niciodată. „Da' de unde îmi ai tu număru' meu de mobil, mă, șpanchiule?", îl întreb. „Sun-o pe prietena ta", zice iel. „Da' n-ai spus să n-o mai sun niciodată?", îi zic iou... Ha-ha, vă dați' seama, aici i-am zis-o! A rămas ăla pilaf... Închid și-o sun pe prietena mea: „Curva dracu', îi zic, de ce dai număru' meu de mobil la toț' nenorociți'?"... Ia, îmbufnată, cică nu mi-a dat număru' de mobil lu' nimeni, n-are nici un alt prieten și că iou sunt prietenu' iei pe veci. Apoi îl sun 'napoi pe ăla: „Alo, băi, tu ești? Prietenu' prietenei mele?", îl iau iou repede... „Da, iou sunt. Te-ai lămurit?", îmi răspunde iel mișto car... „Ești un minciunist ordinar! Prietena mea mi-a zis că nu ești

prietenu' ei și că nu ț'-a dat ia număru' meu de mobil..." „Serios? Da' tu de unde crez' că am iou număru' iei, din paranormal?", mi-a zis iel și mai la mișto... M-am enervat de numa'-numa' și i-am închis. Nici iel nu m-a mai sunat pe urmă și nici iou n-am mai sunat-o pe prietena mea... Acum spuneț' și 'mneavoastră, iou ce să fac, s-o sun?

În sfârșit, se vede că așteaptă un răspuns de la Evghenie.

— Eu zic s-o suni. Dar cel mai bine e să vă întâlniți și să stați de vorbă, ca să vă lămuriți situația.

Zen se oprește și își face cruce, cu ochii la cer.

— Vai, nici nu vă închipuiț' ce m-aț' liniștit. Parcă 'Mnezeu v-a scos în calea mea. Prostu' de mine era în stare să n-o mai sune niciodată pe prietena mea.

Evghenie intră împreună cu Zen pe scările din fața clădirii unde stă scris cu litere mari:

AGENȚIA DE EXPLOATARE A INTELIGENȚEI

La parter, în galerie, se adunau oameni pentru vernisaj. Zen ochește o masă de protocol pe care, deocamdată, nu sunt decât trei termosuri cu cafea. Cu pași mari, hotărâți, se duce într-acolo și, febril, împinge mânerele sacoșei pe un braț, își toarnă două pahare de cafea, le înhață cu ambele mâini, se retrage într-un colț și soarbe din ele, pe rând, ca și cum în pahare erau băuturi diferite care trebuiau musai combinate pentru a obține adevăratul gust.

Evghenie urcă pe scările în spirală, un fel de imitație kitschoasă a celor de la Mănăstirea Melk. De

fapt, întreaga clădire i se pare un kitsch, deși câștigase mai multe premii de arhitectură sau de artă contemporană. Fusese construită cu vreo zece ani în urmă, chiar în inima orașului, devenind repede o nouă emblemă a acestuia, la început contestată pentru modul – fraudulos, după cum a scris presa – în care a fost obținut terenul de la Primărie, dar cu care mai apoi se lăudau mai toți localnicii, în așteptarea unor turiști ce tot ezitau să apară, cu toate că prea puțini dintre ei aveau curajul să-i treacă pragul sau știau cu exactitate ce se petrece înăuntru. Puținii contestatari nu aveau altceva de comentat decât faptul că această construcție de oțel și de sticlă obtura totuși o biserică veche de vreo câteva sute de ani.

Pe domnul Beldiman Evghenie îl știa mai mult din povești, din presă, deși de nenumărate ori îl văzuse la manifestări organizate de el. Oficial, era șeful Direcției „cultură și sport“ a Primăriei, însă, în particular, prin intermediul soției, el era proprietarul Agenției. Opinia generală era că omul e un bun manager, care a însuflețit viața orașului, un mare editor, care e mereu în căutare de noi valori locale pe care să le sprijine, dar lui i se păruse mai degrabă un fel de Jabba the Hutt din *Războiul stelelor*, învești-mântat în costum de firmă. Nu l-ar fi abordat nici într-o mie de ani dacă ar fi știut pe altcineva care să-l poată ajuta în problema lui.

Și nici așa nu s-ar fi dus, dacă nu i-ar fi garantat însuși Cazimir că Beldiman este un editor numai bun pentru o carte de debut și că i-a pus o pilă solidă pentru publicarea primei sale cărți.

— Ai să vezi, e mai deschis la minte decât crezi și decât arată.

Când l-a sunat pentru a fixa o posibilă audiență, e drept, a fost surprins să recunoască în vocea domnului Beldiman un soi de bonomie pe care nu i-ar fi bănuit-o din prezentările publice.

Ajuns la ușa biroului său, Evghenie se uită la ceas, ca să se asigure că nu intră nici prea devreme, nici prea târziu. Mai are vreo zece minute până la ora stabilită.

Se apropie de o fereastră a holului și privește afară, oarecum în gol, la stradă. În intersecție tocmai se ciocniseră două mașini. Nu pare nimic grav: botul uneia intrase în fundul alteia, zdrobindu-și doar spoilerurile. Nu departe de accident, șoferii celor două mașini stau față în față și, din când în când, își mai dau câte un brânci. Probabil că și urlă unul la altul, dar termopanele clădirii sunt atât de bune, încât nu se aude absolut nimic din zgomotul străzii, darmite înjurăturile celor doi șoferi. O droaie de gură-cască îi privesc de pe margine, bucuroși că au găsit un prilej de a se deconecta pentru câteva secunde de la propriile vieți, ca să asiste la spectacolul gratis oferit de cele ale altora.

Pe lângă trecători, apar câțiva spectatori răzleți și în balcoanele blocurilor de peste drum. Un bătrân în pijama trage liniștit din țigară, comentând incidentul cu vecinul din balconul alăturat. Două femei, la alt balcon, zâmbesc și fac același lucru. Altundeva, la un balcon al etajului trei, apare un puști cu o

cameră video în mână și filmează intersecția. Cei doi șoferi continuă să se împingă reciproc, nehotărâți încă dacă să se încaiere serios sau să se oprească de-a binelea, până vine Poliția...

„Caraghioși mai sunt oamenii văzuți așa, ca-ntr-un film mut", își zice Evghenie. Dacă ar fi avut opțiunea de a derula scena cu ceva mai multă viteză, filmul i s-ar fi părut și mai amuzant. Își ia din rucsac aparatul foto, cadrează cu migală, sprijinindu-și cotul stâng de pervaz, și le face și el o poză bătăușilor. Apoi aruncă o privire rapidă la ceas.

Ascunde aparatul în rucsac, aleargă spre ușa biroului, ciocănește puternic și intră fără să se audă strigat.

Dă peste o cameră uriașă, aproape goală, în mijlocul căreia e amplasat un birou lung, ultramodern. Dincolo de el, pe un scaun ergonomic, rotindu-se stânga-dreapta ca o pasăre uriașă, bizară, care nu-și găsește locul pe ouă, domnul Beldiman scrie la laptop. Pare că nici nu-i conștient de prezența lui Evghenie.

— Nu vă supărați... am vorbit cu dumneavoastră la telefon, bâiguie el.

— Știu cine ești, îi răspunde domnul Beldiman fără să ridice ochii din ecranul laptopului. Scuză-mă câteva secunde, am de trimis un mail important. Ia loc, te rog. Termin imediat.

Evghenie se conformează. Liniștea din încăpere nu e întreruptă decât de un vag scârțâit al scaunului ergonomic și de un la fel de suav țăcănit al tastelor

laptopului. Evghenie se uită pe pereți către nenumăratele diplome de recunoaștere a meritelor în promovarea culturii și sportului local. Nu puține în cea a literaturii naționale. Apoi privirea îi cade pe o ramă foto așezată în fața laptopului, cu fața către vizitatori. Nu e una clasică, din lemn sau din plastic, ci una chinezească, aurie, pe care rulează în *flash* diverse poze de familie (bănuiește el, de vreme ce în cele mai multe îl recunoaște și pe domnul Beldiman, îmbrăcat într-o ținută sport care-i pune și mai mult în evidență trăsăturile de Jabba the Hutt).

Dacă, până acum, întâlnirea cu domnul Beldiman îi crea destule emoții, fețele la fel de durdulii ale copiilor săi, etalând un fel de veselie forțată, nesimțită, apariția lor repetată în *flash* îl înspăimântă pe Evghenie până în măduva oaselor. Se caută discret în buzunar, scoate o pastilă de Maalox, pe care o bagă în gură la fel de discret.

— Fetița și băiețelul meu, îi zice prietenos domnul Beldiman, trântind ecranul laptopului și văzându-l că se uită la poze. Nu-i așa că-s o minunăție?

— Mai încape vorbă?!

— Ești căsătorit? Ai copii? îl întreabă pe Evghenie.

— Nu.

Domnul Beldiman se ridică, trece de partea cealaltă a biroului, vine și-i trântește un pumn amical, dar destul de îndesat, în umăr:

— Ce mai aștepți, bătrâne? Să faci! Viața nu are niciun sens fără copii.

Evghenie vrea să se ridice și el.

— Am să fac, îl asigură.

Beldiman îl împinge înapoi pe scaun:

— Stai jos. Nu te formaliza cu mine. Eu mă mai dezmorțesc așa, că am petrecut toată ziua împietrit... Am o durere îngrozitoare de șale. Apropo, nu știi vreun remediu?

— Frecții cu oțet, își dă cu părerea Evghenie.

Beldiman își împreunează degetele și le trosnește dându-le peste cap, cască larg, ingnorându-i sfatul, apoi se mișcă molcom prin încăpere, vorbind liniștit:

— Să faci copii, nu mai pierde vremea! Văd că deja ți-a răsărit o chelie deasă, rânjește el. Câți ani ai?

— Patruzeci și unu.

— Așa... Și cu ce te ocupi tu?

— Am un anticariat, minte voit Evghenie, ca să arate a persoană mai serioasă.

— Doar atât? pare domnul Beldiman sincer mirat. Cazimir mi-a spus altceva. Că ești un scriitor cu același potențial ca și el. Hai, nu-ți fie rușine, recunoaște. Eu știu să apreciez artiștii.

— Ei, mai și scriu, dar n-am publicat nimic până acum pentru că...

— Nu-mi spune, îl întrerupe domnul Beldiman. Nu te-au lăsat dinozaurii ăștia din oraș, nu?! 'Tu-le-n Dumnezeii mami' lor, uite de asta am apărut eu! Să sprijin tinerii ca tine și ca mine... Ai cartea? Dă să o văd.

— Nu... Știți... Eu, de fapt, doream mai degrabă să aflu cam cum se publică o carte, cam cât costă...

— Lasă tu banii, că asta-i treaba mea. Tu dă-mi o carte bună și ți-o public. O ai?

— Ceva-ceva am, dar mai e de lucru.

— Mult?

— Măcar vreo câteva luni.

— Poezie, proză, eseu?

— Nu-mi place să vorbesc dinainte.

— Oricum, sper că nu poezie. Rămâne vorba între noi: sunt sătul până peste cap de poezie. Poezie scria și bunica! Nu interesează pe nimeni.

Evghenie nu știe nici ce să mai zică, nici ce să mai creadă.

— Hai, la scris, îi mai trage domnul Beldiman un pumn amical, dar violent în umăr. Să-mi vii cu cartea în dinți și discutăm.

Îi strânge puternic mâna și-i întoarce spatele.

Evghenie iese din clădire mai bezmetic decât era la intrare. Membrele îi amorțesc și tremură din tot corpul, e transpirat și respiră sacadat. Vrea să se sprijine de un zid, dar îl zărește pe Zen, chircit lângă scări, așezat pe vine, tremurând și mai tare decât el.

— Ce-i cu tine? Ce-ai pățit?

— Nu știu, da' iou nu prea mă simt bine. Mi s-a făcut un rău de numa'-numa'! Așa deodată, se plânge Zen.

Evghenie se uită cu milă la el.

— Bea și tu o cafea, că-ți revii, îl sfătuiește, bătându-l amical cu palma pe umăr.

Apoi, împletindu-se, Evghenie se îndepărtează de Agenția de Exploatare a Inteligenței.

6

Dintre toate ființele care lasă umbră pământului, rar a fost vreuna mai supusă experimentelor precum musculița de oțet. Aproape oricărui om care a călcat prin școala generală, dacă n-o știe precis, măcar îi sună cunoscută denumirea științifică a acesteia: *drosophila melanogaster*. Trăiește în toată lumea, exceptând Antarctica, se înmulțește și se dezvoltă foarte repede, oferă material genetic ușor de studiat, se îmbolnăvește de unele boli umane și, ceea ce ne poate stârni mirarea, are, în felul ei, memorie.

Prin încrucișări repetate, s-a obținut o musculiță de oțet mutantă, care doarme doar două-trei ore, în loc de opt-paisprezece, cât o face una normală. Și s-a observat că *drosophila melanogaster* mutantă are o memorie mai scurtă decât cea comună. De aici s-a dezvoltat o teorie despre o altă posibilă rațiune a somnului. Nu aceea de a odihni, ci de a procesa și fixa amintiri, de a forma memoria.

Pe scurt, înainte de a naște monștri, somnul – nu contează al cui – naște amintiri. E limpede că-i greu de imaginat ce amintiri ar avea o musculiță de oțet către sfârșitul vieții sale de câteva săptămâni. Și-atunci

cum să-ți închipui ce amintiri are – în treacăt fie spus, ființa cea mai supusă experimentelor – un om?

Pe holul Spitalului de Urgențe, conectată la o perfuzie, întinsă pe targă, doamna Stoican doarme profund, așa cum a fost în stare de prea puține ori în ultima vreme. Aproape nimic nu mai există din carnea, oasele sau sângele cu care s-a născut acum nici șapte decenii. Miliarde dintre celulele care o fac să existe au murit de miliarde de ori, nu înainte de a se replica în altele, teoretic identice, dar între care s-a strecurat, cu fiecare diviziune, moartea finală, cea adevărată. Toate au murit și au reînviat de când Valeria a zărit primul licăr al lumii și a tras prima gură de oxigen, mai puțin rețeaua de celule neuronale, singurele care nu se divizează, ci unele dispar de-a binelea, altele evoluează și se leagă între ele printr-un păienjeniș de sinapse mai lung decât distanța de la Pământ la Lună, fiind în esență aceleași, din prima și până în ultima clipă. Înăuntrul rețelei se păstrează întreaga istorie stranie a unei vieți care nu poate fi cunoscută vreodată.

Odată ce-și desprinde pleoapele, doamna Stoican nu-și mai amintește absolut nimic, ca și cum somnul fusese prea lung, cât o moarte dinaintea căreia nu mai avea cum să i se dezmorțească vreun neuron, să-i mai vibreze vreo sinapsă.

Vederea îi revine treptat, cu dese întreruperi, și nu-și dă încă bine seama dacă e de la ochii ei sau de la lumina încăperii. Privirea îi cade pe un neon

care filează pe tavanul înalt, extrem de înalt, apoi pe holul îngust, atât de îngust încât nimeni nu reușește să se strecoare pe lângă targă fără să o miște. Holul arată mai pregătit parcă pentru a primi oameni subțiri cu picioroange ori cu gâturi de girafă.

Sub neon, un bărbat în salopetă fixează o scară în A, urcă până spre vârful ei și se chinuie să ajungă la el. Întinde mâna și abia îl poate atinge cu vârful degetelor. Îl mișcă ușor, încercând să-l repare cumva. Nu reușește însă să-i întrerupă filajul. Își întoarce capul spre capătul holului și urlă:

— Georgeee! Băăăă! Adu, bă, unu' nou, că ăsta s-a bulit.

Până să vină George cu neonul, omul se uită în zare ca un turist ajuns pe un pisc de munte, apoi în jos, iar privirea i se încrucișează cu cea a doamnei Stoican. El îi zâmbește cald.

— Greu te mai miști, îl apostrofează pe George, care apare alene cu un neon în mână. Moare oamenii pe întuneric până vii tu. Dă-ncoace!

Coboară puțin pe scară, ia neonul și revine către vârful ei. Îl pune sub braț, își ia o mică lanternă din buzunar, pregătindu-se să-l înlocuiască. Apoi se oprește și se întoarce către mulțimea de pe hol:

— Atenție! Toată lumea! Pentru câteva secunde se va stinge lumina. Să nu vă speriați! E de la mine.

Muncitorul își fixează lanterna între dinți și se face întuneric.

Doamna Stoican trage instinctiv aer în piept, ca și cum s-ar fi scufundat într-o apă mâloasă din care,

atunci când și dacă va mai ieși la suprafață, se așteaptă să revină cu memoria întreagă. Însă, chiar și cufundată în adâncul subconștientului său, nu simte nimic, nici măcar că se sufocă.

Lumina se reaprinde imediat, privirea doamnei Stoican se limpezește, însă fără să-i clarifice prea mult și mintea.

Ea se ridică în capul oaselor și se uită în jur. George și colegul său trec pe lângă ea, cărând scara.

— Uite că doamna a înviat! îi zâmbește omul cu neonul stricat sub braț.

La capătul lui mai apropiat, holul se lărgește, dezvăluind o lume adunată parcă la Izvorul Tămăduirii. Pe scaune mobile, pe tărgi, așezați în fund, pe lângă pereți, e o adunătură de oameni: capete sparte, ochi bandajați, mâini apăsate pe felurite părți ale corpului, acolo de unde le răbufnește durerea. În picioare, rezemați de pereți, în jurul și printre aceștia, o altă mulțime de fețe îngrijorate – însoțitorii lor.

Din când în când, apare și câte o asistentă medicală care se apropie și conversează cu câte un suferind ori vreun însoțitor. Zărindu-i privirea rătăcită, una dintre acestea vine către doamna Stoican și-i vorbește blând:

— Cum e, doamnă? Mai bine?

Nu știe ce să-i răspundă.

— Haideți să vă duc de aici, că tocmai s-a eliberat un pat. Ați prins și dumneavoastră o zi la Urgențe cum rar am mai văzut.

Valeria se ridică în fund și simte o arsură în braț: furtunul perfuziei se întinde la maximum, smulgând branula. Asistenta i-o refixează.

— Încet... Nu-i nimic! Îl punem ușor la loc, luăm perfuzia cu noi și mergem... Țineți-o sus, așa.

Doamna Stoican o urmează printre suferinzi, cu mâna stângă lăsată în jos, cu dreapta ridicată, purtând perfuzia ca pe o făclie. Asistenta o conduce într-o rezervă cu două paturi. Pe unul dintre ele zace o femeie cam de-o vârstă cu Valeria, întinsă pe spate, horcăind.

Asistenta o ajută pe doamna Stoican să se așeze în patul gol.

— Și-acum ce fac eu aici? o întreabă Valeria, cumva parcă și ea mirată că știe să vorbească.

— Stați și dumneavoastră aici până vă vin toate analizele. Apoi vă explică domnul doctor.

Doamna Stoican se forțează să-și recapete memoria. Încet-încet, își reamintește cine e, ce-a făcut zilele trecute și o viață înainte, dar nimic din ziua de azi, nimic despre cum și de ce ajunsese într-un spital.

Femeia din patul de alături încetează să mai respire horcăit. Încetează, i se pare Valeriei, să mai respire în orice fel. Așteaptă puțin, se sperie și o strigă:

— Doamnă! Doamnă! Vă este bine?

Bolnava se ridică în capul oaselor și-și rotește privirea. Apoi, cu mișcări lente, își trece mâna prin părul rar, alb, tuns scurt, umed de la transpirație, ca și cum s-ar fi spălat recent pe cap.

— Aveți cumva o oglindă? o întreabă pe doamna Stoican.

Valeria caută în poșeta de alături, cotrobăie după cutia de machiaj și i-o întinde.

Colega ei de rezervă nu reușește să o deschidă.

— Apăsați pe butonul negru, o îndeamnă doamna Stoican.

Oglinda se deschide în sfârșit și bolnava se privește îndelung în ea, pipăindu-și obrajii cu vârfurile degetelor. Clatină nemulțumită din cap.

— Ce boală aveți? o întreabă pe doamna Stoican.

— Nu știu, doamnă. Dar dumneavoastră? încearcă Valeria să lege conversația.

— Nu mai contează! Oricum eu nu mai scap.

Vorbele, dar mai ales tonul cu care le spune îi transmit Valeriei o frică dincolo de cuvinte.

— Să nu vă speriați, o consolează vecina de pat, remarcându-i teama. Se vede pe fața dumneavoastră. Sigur scăpați. Eu, nu.

Valeriei i se face îngrozitor de milă de femeia cu păr alb, rar, tuns scurt, umed de la transpirație, ca și cum s-ar fi spălat recent pe cap. Încearcă să o învioreze, dar parcă și ea vede pe fața acesteia că nu o să mai scape, indiferent de ce boală o fi având.

— Haideți, doamnă, serios, suntem încă tinere. Adormim, luăm niște pastile și mergem la casele noastre, spune doamna Stoican.

— Știu eu ce vorbesc.

Bolnava îi restituie oglinda, se întinde înapoi în pat și își reia respirația horcăită.

Valeria nu e deranjată de asta, din contră, consideră că horcăitul reprezintă un semn serios de viață. Îl ascultă ca și cum ar fi ascultat însăși viața, până când cade din nou într-un somn adânc. Iar acesta pare că-și face treaba.

Doamna Stoican îl visează pe Valdi tolănit lângă ea, în mijlocul scenei de la casa de cultură, umflându-și și dezumflându-și regulat burta. O visează pe Mădălina, aplecată deasupra lui, mângâindu-l cu tristețe și spunându-i că sigur o să scape. Îi visează pe toți membrii corului Senior ridicându-se în picioare de pe scaunele sălii de spectacole și cântându-i suav, în cea mai perfectă armonie pe care au reușit-o vreodată, *Sara pe deal*.

Apoi se șterge totul în jur, însă neuronii se pun în mișcare, sinapsele încep din nou să vibreze.

Pe Valeria o trezește o scuturătură puternică de umăr. E un doctor tânăr, cu un teanc de analize sub braț.

— Doamnă, hai, trezirea, că trebuie să mergeți acasă.

Ea observă că patul de alături este gol. Vrea să întrebe unde e bolnava, dar doctorul i-o ia înainte.

— Repede, ridicați-vă mai repede, vă rog. Aici suntem la Urgențe și mai am multe cazuri.

Valeria sare direct în picioare. Doctorul o ajută să îndepărteze perfuzia, scoțându-i cu grijă branula din braț.

— Doamnă, știți unde vă aflați?

Întrebarea cumva o indignează.

— La spital, normal.

— Bun... Și știți cum vă cheamă?

— Stoican Valeria, răspunde ea și mai indignată.

— Vă rog să-mi răspundeți fără să comentați... Câți ani aveți?

— Șaizeci și patru.

— Cu ce vă ocupați?

— Sunt pensionară. Am fost profesoară de biologie.

— Urmați vreun tratament? Ați mai fost bolnavă?

Doamna Stoican stă puțin pe gânduri.

— Niciodată, minte ea, fără să-și explice de ce, amintindu-și că, de când se prăbușise pe scena casei de cultură, mai fusese adusă de trei ori la Spitalul de Urgență.

— Aveți copii, soț? continuă doctorul interogatoriul.

— Am o fiică.

Doctorul îi arată cadranul ceasului de la mână.

— Îmi spuneți, vă rog, cât e ceasul?

— Opt și douăzeci și unu.

— Dimineața sau seara?

— Seara.

— Bun. Și cum ați ajuns aici?

Valeria nu vrea să recunoască faptul că n-are nici cea mai mică idee:

— Eram la plimbare, în parc, și mi s-a făcut puțin rău.

— Bun așa. Se vede că v-ați mai revenit, spune doctorul, mulțumit.

Odată cu amintirile, doamna Stoican își recapătă total și felul ei demn de a fi:

— Nu vă supărați, dar nu înțeleg de ce-mi puneți asemenea întrebări.

— Doamnă, mai țineți minte ce ați vorbit astăzi cu mine?

Valeria își frământă chinuit degetele:

— Am mai vorbit noi astăzi?

Doctorul ridică serios din sprâncene:

— Vedeți?! Spuneți-mi drept, vi s-a mai întâmplat în ultima vreme să uitați lucruri?

— Ce fel de lucruri?

— Lucruri mărunte... Cum se cheamă unele obiecte banale din jur, de exemplu.

— Mai uit și eu, ca orice om bătrân.

— Sau vi s-a întâmplat să nu știți câți bani aveți în mână?

— Asta nu. Totdeauna știu câți bani am în mână, zâmbește ea.

Apoi își potrivește, stânjenită, hainele. Observă din nou patul gol alăturat și iar ar vrea să afle ce e cu femeia care era în el, dar nu are curajul.

— Ce-i cu mine? Ce am? îl întreabă pe doctor.

— Doamnă, după analize, aparent, mai nimic. O cădere de calciu și o sperietură strașnică. Un atac puternic de panică, sunt tentat acum să cred. Totuși...

— Totuși, ce? Vă rog să-mi spuneți adevărul, oricare ar fi acela.

— Vă rog să nu vă speriați, dar să mă luați în serios. Trebuie neapărat să mergeți la Neuro, împreună cu un însoțitor.

— Spuneți-mi drept, ce am? Suport orice.

Doctorul pare să evalueze cam care ar putea fi impactul spuselor sale, apoi zice:

— Doamnă, eu nu mă pot pronunța, e nevoie de analize amănunțite, dar aveți semne de Alzheimer. Știți ce-i asta?

Pe Valeria o năpădesc stropi de sudoare pe frunte, iar o gheară i se înfige în piept, vrând parcă să-i smulgă inima. Trage o singură dată aer în piept, adânc, și îl eliberează încet. Își reia atitudinea demnă.

— Înțeleg, răspunde ea.

Pare că doamna Stoican ar mai vrea să spună ceva, dar, din nou inexplicabil, se oprește.

— Vedeți? Nu înțelegeți... Trebuie să mergeți neapărat la Neuro.

Doctorul completează o hârtie și i-o întinde.

— Uitați, luați asta... E o trimitere la domnul doctor Gulea, unul dintre cei mai buni specialiști din țară. Diagnosticul de Alzheimer se pune greu și în urma unor analize amănunțite. Să nu vă duceți singură, ci împreună cu soțul sau fiica. E nevoie ca doctorul să vorbească și cu cineva care vă cunoaște îndeaproape... Repet însă, nu trebuie să neglijați asta, dar nici să vă speriați. În cel mai rău caz, dacă suferiți de Alzheimer, dumneavoastră sunteți încă tânără și puteți lupta din timp. Boala evoluează greu, puteți trăi cu ea mulți ani de acum înainte.

Doamna Stoican îi mulțumește, trece pe holul cu suferinzi adunați ca la Izvorul Tămăduirii, iese în curtea spitalului, puternic luminată de girofarurile unei salvări care tocmai se apropie, apoi în stradă, și aruncă trimiterea la un coș de gunoi.

Caută cu privirea un taxi. Vede unul la vreo sută de metri, urcat pe jumătate pe trotuar. Merge până acolo și ciocănește în geam.

— Liber?

— Ca pasărea cerului, doamnă! îi răspunde taximetristul, glumind. M-am și săturat de atâta libertate. Credeți-mă pe cuvânt, sunteți a treia cursă pe ziua de azi. Nici nu-mi scot banii de benzină.

Valeria îi spune destinația cât se chinuie să-și prindă centura de siguranță.

— Nu-i nevoie, doamnă. Țineți-o așa, de formă, să vadă Poliția, în caz de ne întâlnim.

Șoferul pornește motorul și se strecoară în aglomerația străzii. Observă că Valeria nu prea are chef de vorbă, dar totuși insistă.

— V-am văzut ieșind de la Urgențe. Aveți probleme mari?

— Nu.

— A avut cineva din familie vreun accident?

— Nu. Am avut eu, așa, o ușoară amețeală.

— Aaa, bine-atunci... Amețeala trece. Cine n-are azi amețeli? Și cu vârsta tot vin și se înmulțesc... Eu am avut nu știu câte. Chiar și la volan. Dar nu le-am băgat în seamă. Amețesc, trag puțin pe dreapta, beau o cafeluță și-mi revin. Mai rău e când ai accident grav, că atunci, Doamne ferește – își face o cruce largă, evlavioasă –, nu știi dacă mai scapi sau dacă-ți mai rămâne din tine, mă scuzați, căcat de-analiză...

Mobilul taximetristului sună. El îl duce la urechea dreaptă, conducând doar cu stânga. Din când în

când schimbă vitezele, coborând rapid mâna în care ține telefonul.

— Băi, uite de ce ți-am dat bip... Hai, dă-te-n bălării, că tu ai abonament de la serviciu, poți vorbi... Băi, am o mare problemă... Am scăpat bricheta pe jos, în apă, și s-a udat. Și tâmpitul de mine a pus-o pe aerisire să se usuce și-a căzut acolo... Da, în asta din mijloc, de lângă radio... Nu mi-a trecut prin cap că-ncape prin grilaj. Ce zici, poate să explodeze de la căldură?... Ei, 'tu-i morți' mă-si'!, crezi că n-am încercat c-o sârmă? Nu iese...

— Opriți aici, îl întrerupe Valeria.

Șoferul oprește, ia banii cu aceeași mână în care ține mobilul.

— Săru' mâna și la revedere... Băi, deci fără mișto, tu chiar crezi că poate să explodeze?!

Valeria trântește portiera taxiului și coboară în fața casei. În curte, o vede pe Mădălina, care o întâmpină nervoasă.

— Pe unde umbli, Valeria? Te caut de ore întregi. Era să sun la Poliție.

— Am fost la repetiții, îi răspunde doamna Stoican sec, intrând în curte.

7

Nimeni nu a stat să calculeze cu exactitate numărul bolilor care apar la om, pentru că așa ceva e aproape imposibil. Există cel puțin șase mii de boli rare și peste douăsprezece mii de categorii listate de Organizația Mondială a Sănătății. Imensă e mulțimea celor de care poți muri, la fel de greu de determinat ca și cea a celor care nu te omoară, dar nici nu te lasă să mai trăiești normal. Unele au nume banale și implacabile, precum hepatită, cancer, diabet sau infarct, altele poartă denumiri savante, abia știute, precum borelioza Lyme, sindromul Zollinger-Ellison ori condromatoza sinovială.

De la o vârstă încolo, după ce în tot trecutul n-ai suferit decât de vreo banală gripă, o rubeolă sau un oreion – când te apucă deodată să te doară șalele, să te taie un junghi în dreptul inimii, să te sufoci după urcatul a treizeci de trepte, să ți se umple corpul de alunițe, să-ți cadă jumătate dintre dinții naturali, să-ți anchilozeze un picior, să-ți simți pulsul în gât, să-ți circule o înțepătură surdă, dar constantă de la omoplat până în buricele degetelor de la mâna stângă, să scuipi sânge dimineața-devreme, să nu te mai poți descotorosi de ciuperca de la unghia

degetului mare, să-ți zvâcnească în tâmple o durere trecătoare, dar care-ți pare eternă, să-ți amorțească întregul trup în afară de lobii urechilor, să ți se înnoade intestinele, când începi să regreți fiecare țigară, fiecare înghițitură de alcool, fiecare cafea, fiecare gram de zahăr, de sare și de ulei pe care le-ai înghițit de-a lungul vremii –, dacă stai și studiezi oricare boală în parte, toate îți par cumplite și te întrebi fără să vrei când te va lovi, dacă nu cumva deja a făcut-o, una dintre ele. Și, încet-încet, atenția sporită acordată oricărui lucru care i se întâmplă sau i se poate întâmpla corpului tău, această dubioasă întoarcere pe dos, spre interior, te înghite într-atât, că te poate scoate definitiv din realitate.

De când se hotărâse să publice o carte și se apucase de lucrat la roman, Evghenie a început să simtă că suferă de măcar o sută de boli. În general, letale. În timp ce-și desface aparatul foto și-i curăță fiecare piesă în parte, el se chinuie să mai uite de nenumăratele boli care l-au lovit.

Pe moment își închipuie că e doar o mică parte dintr-un ochi uriaș. Cel puțin asta era cea mai recentă descoperire a lui, după ce stătuse câteva săptămâni în fața laptopului, fără să iasă din cameră decât pentru a-și cumpăra țigări, cafea și ceva de mâncare sau pentru a duce gunoiul.

Judecata lui e oarecum simplă și oarecum logică – nici măcar nu-i venise din lucruri pe care să nu le fi știut până atunci –, însă nu le pusese niciodată

cap. Își amintește de structura ochiului tocmai pentru că aparatul e construit după principiul acestuia: o cameră obscură – globul ocular –, o diafragmă – irisul-pupila –, o lentilă convergentă – cornea-cristalinul – și un ecran pe care se formează o imagine răsturnată – retina.

Ce nu are însă aparatul de fotografiat e pata oarbă – locul de pe retină pe care nu se poate proiecta nimic din realitate. De-acolo pleacă nervul optic către creier, unde imaginea va fi procesată. Putem spune, gândește Evghenie, că pata oarbă e zona în care se naște irealitatea, ficțiunea, e bucata mereu lipsă dintr-un puzzle, construită virtual cu ajutorul pieselor din jur.

În camera lui obscură închiriată de la doamna Stoican, Evghenie e doar un fel de pată oarbă dintr-un ochi fie al lui Dumnezeu, fie al neantului, care trebuie să-și reconstituie identitatea din piesele realității apropiate – percepute oricum de-a-ndoaselea. Și parcă și-a pierdut puterea de a mai vedea lumea.

Despărțirea evidentă de realitate a început într-o dimineață pe la 5, când își terminase țigările. Stătuse treaz toată noaptea în fața laptopului, fără să scrie un rând, fumând cele două pachete cumpărate cu o seară înainte. Nu avea somn, așa că s-a îmbrăcat rapid și a pornit către un bar pe care îl știa deschis non-stop. A ieșit pășind pe vârfuri, ca să n-o trezească pe doamna Stoican.

După cincizeci de metri de la colțul casei, a avut o senzație stranie, ca și cum s-ar fi vălurit strada. I-au amorțit puțin tălpile și călca parcă în gol. S-a

speriat chiar că-i vreun cutremur ceva și s-a sprijinit cu mâna de un perete. Apoi a realizat ce hotărâre stupidă luase: cum să te rezemi de o clădire când e cutremur? Trebuia să fugă cât mai departe, în câmp deschis. A vrut să-și desprindă mâna de zid și chiar a reușit pentru o secundă. Însă imediat palma i s-a lipit la loc, ca o ventuză.

Cum stătea așa, a apărut un domn oarecare, plimbându-și câinele, un șoricar negru căruia nu părea să-i pese de cutremur.

Evghenie a încercat să se poarte cât mai firesc.

„Uite, stă și el așa, se sprijină de zid. Așteaptă pe cineva“, poate crede domnul.

Câinele i-a mirosit ciocatele, apoi a șters-o să se pișe la rădăcina unui copac. Dar stăpânul șoricarului s-a oprit și l-a fixat cu privirea.

— Târziu, târziu, tinere! i-a spus el, moralizator, dar, aparent, cu înțelegere.

„Tânăr pe dracu’!“, îi reproșează Evghenie în sinea lui, deși apelativul i-a făcut plăcere.

— Târziu pentru ce? l-a întrebat nedumerit pe domn.

— Să vii.

— De unde?

— De la discotecă.

Evghenie a mai simțit parcă o replică a cutremurului, dar de data asta petrecându-se și mai intens, în adâncurile corpului său.

— Nu vin de la nicio discotecă, l-a asigurat el pe domn, ștergându-și fruntea transpirată.

— Dar de unde vii? l-a mai întrebat stăpânul câinelui, încercând să deznoade lesa pe care o ținea în mână.

— Nu vin, a rostit Evghenie cu greu cuvintele, abia putând să le pronunțe printre respirația sacadată. Nu vin, plec.

Domnul oarecare a ridicat din sprâncene.

— La ora asta? La discotecă?!

— Nu, plec să-mi cumpăr țigări, l-a lămurit Evghenie, ducându-și mâna la inima care parcă stătea să-i sară din piept.

— Aha... nu ți-a fost de-ajuns doar să bei așa de dimineață?

Evghenie n-a mai putut să răspundă. Replica interioară a cutremurului creștea în intensitate, iar el se legăna pe picioare în ritmul acesteia.

— Să știi de la mine, un bărbat adevărat nu bea decât după apusul soarelui. Cine bea de dimineață se cheamă că e bețiv, a concluzionat domnul și a plecat.

El s-a rezemat de zid, apoi s-a străduit să nu alunece lângă acesta. Când cutremurul a părut că e pe sfârșite, Evghenie a auzit bang! – ca un băț rupt în două – cum i-a pocnit inima. S-a așezat în fund, lângă zid, cu mâna dreaptă la piept, de parcă ar fi fost pe punctul de a interpreta imnul național. Valuri de transpirație i-au năpădit trupul și nu mai știa cum să reacționeze. În viața lui nu-l duruse nimic, darmite să aibă vreo problemă adevărată cu inima. După vreo jumătate de oră în care și alți trecători matinali l-au considerat un bețiv ordinar, lat lângă perete,

Evghenie și-a mai venit în fire, s-a ridicat, s-a sprijinit de bloc, de gardul viu, de gardul metalic, de cireșul din curte, de ușă, de pereți și s-a trântit în pat.

Deși întâmplarea l-a speriat, după un somn adânc, pe seară, după ce și-a cumpărat țigări și a fumat cu poftă, fără să mai simtă nimic, a pus totul pe seama unei căderi de calciu și nu i-a mai dat importanță.

La o lună însă, cutremurul s-a repetat și mai puternic, iar inima i-a pocnit și mai zgomotos. A scris simptomatologia lui pe Google și tot ce-a descoperit pe site-urile și forumurile de specialitate conduceau că îl paște, dacă nu i s-o fi întâmplat deja, un infarct.

Iar acum, când curățarea aparatului de fotografiat se dovedește inutilă pentru calmarea zvâcnirilor necontrolate ale inimii, Evghenie își promite că, dacă trece peste noaptea asta, merge neapărat la un control medical amănunțit.

La policlinica cu plată, după ce își ia bonuri de la triaj pentru sânge și inimă, e îndemnat de o asistentă să se așeze la coadă și să aștepte să fie strigat. Se miră cumva de îndemn, pentru că pe holul lung, întunecat, labirintic nu mai erau decât vreo trei persoane.

Stă o vreme pe un scaun, dar nu-și găsește locul. Se ridică și patrulează pe hol. Pentru că simte cum palpitațiile sunt pe punctul de a accelera din nou. Decide să facă niște poze, ca să-și mai distragă atenția. Din păcate, pe un perete vede un afiș care precizează sec, ca și cum administratorii spitalului i-ar

fi anticipat mai demult intențiile: *Fotografiatul, prin orice mijloace, interzis.*

Se plimbă agitat pe hol, până când îi atrage atenția un bărbat de vreo 60 de ani, care zace pe o canapea cu mușamaua zdrențuită. Când trece pe lângă el, i se pare că îl aude gemând. La întoarcere, la fel. Se îndepărtează, gândindu-se că, până la urmă, fiecare trebuie să-și vadă de ale lui. Apoi i se face milă și se întoarce.

Bărbatul stă inert, cu ochii închiși, cu mâinile întinse pe lângă corp. Evghenie se apropie și-l inspectează compătimitor. Cum pare aproape mort, în ciuda avertismentului, scoate repede aparatul din rucsac și îl fotografiază.

„Cum își permit ăștia să lase un om să moară pe holuri, ca un animal?", se întreabă Evghenie, îndesându-și aparatul înapoi în rucsac. Îi trece prin cap să meargă la triaj și să facă scandal, însă omul deschide brusc ochii și-l prinde strâns de mână.

— Tinere, știi ce-i fericirea? îl întreabă suferindul, din senin.

Evghenie nici nu știe ce-i fericirea, nici nu poate înțelege în vreun fel ce-i veni omului.

— Să nu te doară nimic. Fericirea e să fii sănătos tun, să poți merge liniștit pe stradă și să nu știi că există boală pe lumea asta decât pentru alții, îi oferă bărbatul o definiție detaliată.

— Bine, îl aprobă el, pentru că nu se i pare nici momentul și nici omul pe care să-l contrazică.

Suferindul ia o pauză de vorbire, privește în gol, iar Evghenie încearcă să-i ghicească următoarele întrebări: „Care e sensul vieții?“, „Ce e omul?“, „Dar Dumnezeu?“, „Ce e iubirea?“, „Unde sunt fulgii de-altădată?“ – lucruri dintre acelea de care se preocupă în genere filosofii, domnișoarele de pension, adolescenții înamorați, revistele *glossy* și, la o adică, oricare om atunci când o cam ia razna.

— Mi-aduci niște apă? îl roagă bărbatul.

— Imediat.

În plimbările lui pe hol, Evghenie remarcase deja un dozator în apropiere. Revine cu apa în câteva secunde, însă bolnavul tremură spasmodic, nu pare să fie în stare să se descurce singur cu paharul. Evghenie îl ajută, ridicându-i capul ca unui camarad de front rănit.

După ce înghite cu greu apa, omul se trântește din nou cu fața în sus, închizând ochii.

— Ai copii? mai are acesta o curiozitate pentru Evghenie.

— Nu.

— Bine.

Cu toată situația bărbatului, Evghenie devine la rându-i destul de curios să afle dacă e un „bine“ așa, de dragul conversației, sau vorbele sale aveau vreun înțeles ascuns.

— Eu am trei, revine el la viață, după secunde de tăcere.

— Bine, îi spune și Evghenie.

Bărbatul se enervează rău.

— Nu-i bine deloc! Să nu faci niciodată copii!

— N-am să fac, îl calmează.

Iarăși tăcere.

— Vreau să zic e bine să ai copii, dar nu ca ai mei.

— Dar ce au copiii dumneavoastră?

— M-au lăsat singur, dă el din mână a lehamite.

I se face și mai milă de bolnav. Îi strânge mâna compătimitor. Apoi, Evghenie se aude strigat pentru analiza de sânge.

Când revine pe hol, domnul nu mai e pe canapea. Întreabă impacientat o asistentă ce s-a întâmplat cu el.

— S-a dus acasă.

— În halul în care era?!

— Ce hal, domnule? N-avea nici pe dracu'. A leșinat când i-am luat sânge pentru analize. Atâta tot.

Apoi Evghenie urcă la etaj, pentru controlul la inimă. Ține apăsată o bucată de vată cu spirt peste brațul înțepat de seringă.

— Unde-i controlul la inimă, o întreabă pe femeia de serviciu, care dă plictisită cu T-ul pe hol.

— La camera 14. Dar mai așteptați. N-a venit încă doamna doctor.

Doctorii sunt singurii profesioniști pe care nimeni nu are curajul să-i întrebe de ce întârzie, iar lor nu le pasă niciodată de asta. O așteaptă, ce să facă? Merită. Găsise pe Google că-i cel mai bun cardiolog din oraș.

Se așază pe un scaun. Cât a purtat conversația de la parter, cât i s-a luat sânge, inima parcă i se mai liniștise, dar acum îl amenința cu palpitațiile din nou. O simte iar zbătându-se în piept, ca o bilă de flipper.

După vreo cinci minute, apare un ins bărbos, îmbrăcat în trening, cu o sacoșă plină în mână. Pare urmărit. După ce se asigură că nu-i nimeni în jur, se apropie conspirativ de Evghenie și-i șoptește:

— Coldrex, Coldrex! Avem Coldrex!

Evghenie strânge din umeri.

— Coldrex ieftin! Nu cumpărați?! insistă bărbosul.

Nu prea are nevoie de Coldrex.

— Hai, domnule, că-i la juma' de preț față de farmacii... Puteți verifica... Și să știți că se și scumpește... E bun și la gripa aviară, și la porcină.

Evghenie cumpără două cutii, numai ca să scape de el. Vânzătorul ambulant dispare imediat ce primește banii, alergând pe lângă o bătrână care se chinuie să urce scările. Pare să aibă vreo optzeci de ani, abia își târăște picioarele, ținându-se cu mâna de balustradă.

— Tinere, mă ajuți, te rog? îl strigă.

Evghenie bagă vata cu spirt în buzunar, îi sare în întâmpinare și o apucă de braț. Pe hol observă că amândoi gâfâiau cam la fel. Ba chiar el un pic mai mult. Vrea să-i ofere bătrânei un scaun, dar ea îl refuză politicos, expediindu-l cu mâna.

Își trage sufletul mai repede decât Evghenie, cotrobăie prin poșetă după un mănunchi de chei. Apoi intră în cabinetul de cardiologie. După vreo câteva minute, deschide ușa, îmbrăcată în halat de medic, și îl invită înăuntru.

— Hai, dezbrăcarea! îi spune ferm doctorița.

Evghenie dă să se descalțe de ciocate.

— Nu-i nevoie. Stai încălțat. Dezbracă-te până la brâu.

Evghenie rămâne la bustul gol, stânjenit, cu brațele pe lângă corp, ca un boxer în defensivă.

— Hai, ce stai așa ca mireasa în noaptea nunții? Întinde-te în pat.

El se așază cu ochii în tavan, ascultând pașii târșâiți ai bătrânei. Chipul ei îi apare deasupra capului.

„Are niște riduri de parcă aș fi examinat de o mumie egipteană", își zice Evghenie.

— Ei, care-i problema? întreabă ea.

Își face curaj să nu i se întâmple din nou ceea ce avea de povestit:

— Mi-a pocnit inima.

— Ei, cum așa? Nu se poate.

— Din senin... Mergând pe stradă.

— Calmează-te... Inima nu pocnește din senin.

Doctorița îi prinde de braț aparatul de luat tensiunea. Îl strânge atât de tare încât îi vine să țipe de durere.

— Ai o tensiune de aviator... Ești sportiv?

„Ei, pe dracu' sportiv! Nu vedeți ce burtă am, cum respir?!", îi vine să izbucnească, dar se abține.

— Sunt scriitor, scapă o prostie și mai mare, în schimb.

— Scriitor?! Incredibil!

Mirarea și entuziasmul de pe fața ei îl măgulesc sincer. La testul psihologic pentru școala de șoferi, când a răspuns cu „scriitor" la întrebarea „ce ocupație aveți?", doamna doctor a comentat sec și a completat rubrica: „Deci fără".

Evghenie vede cu coada ochiului cum bătrâna deschide o cutie și descâlcește de-acolo tot felul de cabluri cu ventuze.

— Poezii? întreabă ea.

— Ce poezii?

— Scrieți poezii?

Evghenie dă din cap dezaprobator, iar doctorița pare tare dezamăgită de asta. Bolborosind ceva, îi lipește ventuzele cu cabluri de corp.

— Să știi că eu scriu poezii... Sunt și membră a Uniunii Scriitorilor. Iubesc foarte mult poezia.

— Foarte frumos.

Bătrâna termină de lipit ventuzele.

— Așaaa... Acum stai calm, relaxat, până îți spun eu... Respiră normal...

Evghenie nu prea e în stare să respire normal.

— Nu știi vreo editură care publică poezii? vine întrebarea pe care Evghenie deja o anticipase și de care începuse să se teamă.

Pentru o clipă, își închipuie că ar fi ceva să-l procopsească pe domul Beldiman de la Agenția de Exploatare a Inteligenței cu o conversație despre poezie. Un *tête-à-tête* între el și bătrâna cardioloagă. Îi este greu să nu izbucnească în râs.

— Gata-i! Acum te poți relaxa.

Bătrâna desprinde electrocardiograma din aparat și o citește cu maximă atenție, ca pe o poveste extrem de captivantă. El așteaptă verdictul destul de speriat, aproape ca pe o sentință, abia abținându-se să nu sară: „Ce-i? Cum e?! Rău?! Scap?!“.

— Te uiți tu așa la mine – adaugă doctorița, fără să ridice ochii de pe hârtie –, dar să știi că sufletul nu îmbătrânește niciodată.

„Dă-l naibii de suflet, se gândește el, ce se întâmplă cu inima mea?!“

— Ești extrem de obosit. Epuizat chiar.

Mulțumesc, știa și el asta.

— Cum ai dormit în ultima vreme?

— Bine.

Evită să-i mai spună că dormea câte două-trei ceasuri pe noapte, și alea chinuite. Îi este teamă că va trebui pe urmă să converseze cu ea ceasuri întregi. La o adică, nu era la psiholog, ci la cardiolog.

Bătrâna vine înspre el.

— Mă bucur foarte mult să vorbim așa, ca-ntre noi, artiștii... La vârsta mea, nu mai am cu cine vorbi deloc.

Lui parcă i se oprește inima de tot, așteptând să-i spună ce are. Parcă nici nu-și mai dorește să afle.

— Să știi că de asta nici n-am vrut să ies la pensie... Mai vorbesc și eu cu pacienții.

Îi dezlipește ventuzele și-i ciocănește ușor oasele, coastele, cu dosul degetului arătător. Apoi îi trece palma peste piept, abia atingându-l. Și, cât face asta, bătrâna are o privire extraordinar de tristă, ca și cum trebuia să-i spună că urma să moară în curând.

— Aveți o constituție osoasă foarte bună.

— Și?!

— N-ai nimic la inimă... Ești doar obosit. Atât.

Evghenie se îmbracă repede. Bătrâna scrie ceva pe-o hârtie.

— Nici nu-i cazul să iei vreun medicament. Doar să te odihnești... Uite, aici e numărul meu de mobil... Să mă suni la cea mai mică problemă, deși n-ai nici-una... Sau să-mi spui dacă-mi găsești vreun editor – adăugă ea, cu aceeași privire extraordinar de tristă.

A doua zi, la fel de îngrijorat, Evghenie își ia rezultatele la analiza sângelui. Și-acolo află, perplex, că n-are nimic, dar absolut nimic, că, în privința corpului său, totul e între parametrii cei mai buni posibili.

8

Doamna Stoican privește la peștele mort din sită și se întreabă ce-ar putea face cu el. Cum îl recunoaște după culoarea solzilor pe campionul memoriei – care reușea să ajungă uneori în penultima cameră a acvariului –, socotește că acesta ar merita o înmormântare precum cele de care se ocupa în copilărie. Totuși, dacă ar începe să îngroape un pește în curte, n-ar avea nevoie de niciun ochi străin care s-o judece: ea însăși s-ar fi considerat nebună. Consideră că tot ce poate face pentru el e să nu-l arunce în veceu, ci să-l împacheteze frumos într-un șervețel și să-l arunce la gunoi.

Merge până la bucătărie, urmărită de un Valdi voios, care pare că se oferă să o scape de peștele din sită fără prea multă bătaie de cap, fără să lase nicio urmă.

— Nici să nu te gândești, măgarule! îl împinge doamna Stoican cu piciorul.

După ce se îndepărtează nelămurit, Valdi se întoarce ca un bumerang, dând în continuare din coadă pe lângă picioarele ei.

Ea se apleacă, deschide sertarul și scoate un pachet de șervețele. Când revine în picioare, simte

că încăperea începe să i se rotească în jurul capului. Se sprijină cu mâna de masă, scăpând peștișorul pe jos.

Valdi se repede asupra lui.

— Valdi, nu! Nu pune botul!

Ar vrea să se aplece și să-l salveze din gura lui, dar se teme că, dacă ar face asta, s-ar prăbuși pe gresie. Până la urmă, ține mai mult la Valdi. De ce nu l-ar lăsa să-l mănânce?

Valdi se oprește și îl examinează, însă nu-l înfulecă. După ce-l miroase, își pierde interesul pentru peștișor și o șterge din încăpere prin ușa întredeschisă.

„Nu ai nimic. Ai îmbătrânit! Atât!“, își spune Valeria, strângând cu mâna stângă, din toate puterile, marginea dulapului de bucătărie. Își duce dreapta la piept. Inima i se zbate cu repeziciune și o simte ca și cum ar fi ținut-o în palmă. Apoi își pipăie transpirația rece de pe frunte.

„E un banal atac de panică, nimic mai mult!“, se calmează din nou, amintindu-și de ceea ce i-a spus doctorul.

Inspiră și expiră adânc, controlat, de câteva ori. Deși se mai liniștise puțin, corpul continuă să-i tremure. Îi amorțesc mușchii burții.

„O să leșin, își spune. Ei și, dacă leșin, ce? Nu-i nimic, n-am absolut nimic!“

Încearcă să-și distragă mintea de la posibilul atac. Își drege glasul și mișcă buzele uscate, cântând cu glas stins, dar milităreste:

Treceți, batalioane române, Carpații!
La arme cu frunze și flori...
V-așteaptă izbânda, v-așteaptă și frații
Cu inima la trecători...

În ciuda entuziasmului cu care începuse, cu toate că melodia are darul să o liniștească, doamna Stoican e nevoită să se oprească pentru că nu-și mai amintește versurile următoare. Reia melodia cu limba împleticită în gură:

Ardealul, Ardealul ne cheamă...
La arme... la frunze... la luptă... cu frunze și flori...

Continuă doar să fredoneze cântecul până când îi vine să râdă:

„Vai, ce proastă sunt. Mă sperii din nimic! Hai, gata, la treabă!"

Se îndreaptă spre ușa de la bucătărie și, când vrea să apuce clanța, vede că nu o poate atinge cu mâna, ca și cum și-ar fi schimbat întruna poziția. Când reușește, în sfârșit, să o prindă, se sprijină fără să vrea în ușă și o închide. I se cutremură fiecare celulă.

Alunecă în fund, se lasă cu cu spatele de perete și-și prinde fața în palme.

Rămâne așa minute bune, până când se aude strigată de pe hol:

— Valeria, de ce Dumnezeu te-ai apucat să cânți cu noaptea în cap?

Mădălina a vrut să petreacă o noapte împreună cu mama ei, hotărând să plece de-acolo direct la serviciu. Când intră în bucătărie, o lovește cu ușa.

Se strecoară repede înăuntru și o întreabă îngrozită, uitându-se cum stă lipită de perete:

— Ce-i cu tine? Ce-ai pățit?!

— Nimic, îi răspunde doamna Stoican. Mă odihnesc.

— Serios. Ești bine? Ție ți se pare normal să zaci pe jos în bucătărie?

— N-am nimic. Am alunecat pe gresie.

— Te poți mișca? Te doare ceva?

— Nu, dragă. Doar mă odihnesc. Cade omul dintr-un copac și tot se mai odihnește.

Mădălina răsuflă ușurată când o vede pusă pe glume. Îi zâmbește și-i întinde mâna.

— N-am înțeles niciodată gluma asta a ta cu odihna și căzutul din copac. Țin minte că mi-o spuneai în copilărie ori de câte ori cădeam și-mi zdreleam genunchii și nici măcar acum nu o pricep.

Mădălina o ajută să se ridice și încearcă să o sprijine cu umărul către cel mai apropiat scaun. Odată în picioare, doamna Stoican o îndepărtează cu brațul.

— Mă descurc și singură... Nu înțelegi multe.

Doamna Stoican se așază.

— Nu, sincer. N-are logică. Cum adică să cazi din copac și pe urmă te odihnești?

— Asta-i gluma. Că n-are nicio logică.

Mădălina umple un ibric de apă și, când să închidă robinetul, observă peștele mort de pe gresie. Se sperie.

— Ce-i cu ăsta?

— Nimic. L-am găsit cu burta în sus, plutind în acvariu.

— Și de ce nu-l arunci la gunoi?

Lucru pe care îl face Mădălina, sec, fără să mai aștepte răspunsul, apoi pune ibricul pe aragaz. Deschide dulapul și ia un pachet de cafea.

— Câte linguriță să pun în ibric, că nu-i cunosc măsura? o consultă pe maică-sa.

— Patru linguriță.

— Nu-i prea tare pentru tine?

— De-acum mă faci babă!... Pune cum îți spun, că eu nu beau zoaie.

Mădălina își trage un scaun în fața ei și o privește drăgăstos. O mângâie cu palma pe față:

— Of, o să mă omori cu zile, îi reproșează. Cum ai căzut?

— De la prostiile astea de șlapi chinezești, explică doamna Stoican, urmărind apatic vârful degetelor de la picioare. Lucruri ieftine, dar proaste. Am să-i arunc...

— Valeria, zău, ce-i cu tine? În ultima vreme te comporți și mai ciudat decât de obicei.

— Ciudat, cum?

— Aseară abia dacă ai schimbat două vorbe cu mine...

— Erai obosită de la serviciu...

— Dacă-ți păsa de oboseala mea, nu mă trezeai la cinci dimineața.

— Iartă-mă, dar n-am mai avut somn.

— Lasă asta... Dar nu-mi răspunzi la telefon... Nu te mai duci la repetiții, la cor.

— De unde știi că nu mă duc la cor? sare doamna Stoican indignată.

— De unde știu, de unde nu, mie să-mi spui de ce ai renunțat.

— Te-ai întâlnit cu capra de Georgeta, nu? Sau, mai rău, spune-mi drept, ți-a dat ea telefon să se plângă? Să vezi ce-i fac!

— Las-o în pace, că nu m-a sunat ea. Zi-mi de ce ai renunțat la cor.

Mădălina se ridică și pune cafeaua în două cești.

— Hai zi.

— N-am renunțat. Am luat și eu o pauză. M-am săturat de babele alea nebune.

— Vezi? E ciudat. Pân-acum ți-au fost prietene și deodată-s babe nebune.

— N-au fost niciodată prietenele mele.

— Vezi? Nu se mai poate vorbi cu tine. Dar nu te las eu...

După ce soarbe o înghițitură din ceașca de cafea, Mădălina se uită grăbită la ceasul de la mână.

— Vrei să vin și deseară să stau la tine?

— Nu-i nevoie.

— Sigur nu te mai temi de Galanton?

— Nu. Prima dată când îl mai văd mă duc direct la el și-i spun că o să chem Poliția, cum zici tu.

— Bine. Hai că eu mă duc să mă schimb și plec la serviciu.

Doamna Stoican o petrece pe Mădălina până la poarta casei, apoi se întoarce, merge direct la acvariu, îl ia cu ambele mâini și aruncă toți peștii în veceu.

În câțiva ani buni de pensie și de vândut pești în piață, domnul Zaharia reușise să strângă, după cum

își programase, toți banii pentru ultima și cea mai importantă dorință din restul vieții sale: un cavou în care să fie îngropat alături de soție. Când Maria a murit, cu șapte ani în urmă, el nu și-a putut permite decât o groapă obișnuită, la marginea cimitirului.

După ce au plecat toți oamenii de la înmormântare, după ce a plătit preotul, dascălul, groparii, el s-a întors la mormânt, a plâns puțin, apoi i-a vorbit în felul său glumeț:

— Măi, Măriuța, te rog, înțelege-mă, așa cum m-ai înțeles o viață. Atât s-a putut acum. Ce să-ți fac dacă și tu ai murit așa – moment în care lacrimile l-au copleșit din nou –, pe neanunțate... Dar, uite, îți promit eu, când o fi să te dezgrop de șapte ani, o să avem cel mai, hai, nu cel mai, dar unul dintre cele mai frumoase cavouri din cimitirul ăsta.

Și iată că, în sfârșit, venise clipa să se țină de promisiune.

Locul de veci l-a cumpărat cu vreo trei ani în urmă. Însă banii pentru cavou – unul frumos, după un proiect pe care și l-a ales cu grijă din catalogul firmei „Funerary Art" – au fost foarte greu de obținut. Cel mai mult, aproape dublu decât structura unui cavou din beton, îl costase piesa de rezistență a proiectului: un înger cu aripile semi-desfăcute, în mărime naturală, plângând cu fața ascunsă în mâini, rezemat de un postament pe care un trecător mai atent ar fi putut bănui că trebuia să stea în picioare divina creatură.

Bucuros ca un copil, domnul Zaharia nici nu vrea să audă de ce-l caută doamna Stoican în piața de

animale. Nici n-o lasă să-i spună necazul ei, despre care începuse o poveste. Imediat ce o vede, înghesuie repede tot ce avea de vândut pe tarabă în portbagajul mașinii, o urcă aproape cu forța înăuntru și o conduce până la cimitir, să-i prezinte minunea lui de cavou.

Domnul Zaharia o poartă de mână pe doamna Stoican printre crucile celui mai mare cimitir din oraș ca un copil care-și duce un prieten să-i arate noul parc de joacă. Ea îl urmează cu pași mici, împiedicați, având ochii închiși.

— Să nu te uiți până nu-ți spun eu! îi repetă el, jucăuș, căutând să-i stârnească și mai mult curiozitatea pentru marea surpriză.

— Sper să nu mă arunci în vreo groapă, îi spune ea, cumva înțepat, dar și glumeț.

Doamna Stoican nici nu-și poate explica de ce i-a intrat în joc, atâta vreme cât îl căutase ca să-i dea o veste care cu siguranță o să-l tulbure. Poate tocmai pentru că vroia să-i mai prelungească pentru încă vreo câteva minute bucuria copilărească pe care acesta o avea întipărită pe chip, încă de când s-au întâlnit.

Când se apropie de înger, domnul Zaharia îi face semn muncitorului care lucrează la cavou să-și țină gura.

— La trei poți să deschizi ochii... Unu, doi, trei șiiii... îi eliberează el mâna.

Cu toată strădania ei de a rămâne impasibilă la orice i-ar putea arăta domnul Zaharia, doamna Stoican rămâne mută la vederea sculpturii spectaculoase.

— Ei, ce spui de Angelică? sare el, nerăbdător să-i afle părerea.

— Ce-i asta? întreabă ea, de-a dreptul nedumerită.

Doamna Stoican știa povestea cavoului de vis al domnului Zaharia, bănuia că îi va fi prezentat cavoul, încă de când intraseră în cimitir, dar despre îngerul acesta nu-i suflase nicio vorbă.

— Îți place? E mândria vieții mele!

— Și, mă rog – spune ea, după câteva clipe de ezitare –, de ce pe mândria vieții tale o cheamă Angelică?

— Mă gândeam că, dacă-i zic Angelica, se supără Măriuța.

— O problemă tot rămâne! îl tachinează doamna Stoican, în timp ce face un tur admirativ al statuii. Nu poți spune că-i femeie. Îngerii n-au sex.

Muncitorul de la „Funerary Art“, un tânăr abia ieșit de pe băncile liceului după mare bătaie de cap, lasă mistria din mână și se hlizește cu gura până la urechi la auzul cuvântului „sex“ rostit de Valeria.

— Problema asta-i oarecum rezolvată: îngerul are fața acoperită. Iar, după aripi și restul, nu-ți dai seama de sex. Iar numele rămâne între noi... completează complice domnul Zaharia.

Acesta continuă să-i vorbească vioi, să se laude cu marea lui realizare, cu „mândria vieții“ sale, să-i explice cum i-a venit ideea cu îngerul, să-i povestească toate etapele construcției edificiului din cimitir. Doamna Stoican îl ascultă minute în șir, îi urmărește gesturile largi cu care își susținea poveștile ori punctele de vedere, mișcările buzelor sub

care se întrezărea proteza dentară și se întreabă ce caută ea lângă acest om, de ce stă de vorbă cu el, de ce l-a însoțit până aici. Simte inexplicabil nevoia să-l chinuie. Apoi, în sinea ei, recunoaște că e, într-un fel, geloasă.

— Cred că ai iubit-o mult pe Măriuța.

— Mult de tot.

— Și cum i-ai arătat?

Observând tonul serios al Valeriei, domnului Zaharia îi piere voioșia și-i răspunde nedumerit:

— Păi, cât a trăit, am iubit-o, am avut grijă de ea... Iar acum... arată el spre cavou.

— Asta-i dovadă de dragoste?

Domnul Zaharia e blocat.

— Dacă ar mai trăi azi, continuă ea interogatoriul dur, ce-ai face pentru ea?

Se uită mirat la ea, neînțelegând unde vrea să ajungă.

— Dacă ar mai trăi... Dacă ar mai trăi Măriuța mea, reia el repede, m-aș duce după ea la capătul lumii.

Băgând de seamă că a depășit o anumită limită, Valeria ia o pauză, apoi repornește tirul întrebărilor cu o voce mai calmă, însă mai cinică, mai insinuantă.

— Dar ea, ea te-a iubit pe tine?

— La fel ca și mine.

— Și zici tu că și ea ar fi mers după tine până la capătul lumii?

— Sunt convins.

— Și crezi tu că nu te-a înșelat niciodată?

— Niciodată.

— Nici măcar atunci când ai fost plecat în concentrare la Casa Poporului, un an întreg?

Doamna Stoican nu știa nicio poveste care i-ar fi putut stârni asemenea bănuieli, dar are o adevărată plăcere să-i strecoare îndoiala în suflet domnului Zaharia.

— Nu, niciodată, îi răspunde el la fel de ferm și, pentru prima dată de când îl cunoștea, iritat de-a binelea.

Doamna Stoican se apropie de înger și îl netezește părintește pe cap.

— Treaba ta, crezi ce vrei. Însă nu poți niciodată să fii sigur pe nimeni. Gândește-te ce s-a putut petrece timp de un an, când veneai doar o dată la două luni acasă. Gândește-te că eu am fost lângă ea și că pot într-o secundă să-ți spulber tot ce-ai crezut o viață.

Ea se apleacă și mai mult asupra îngerului, îi inspectează fața ascunsă în palme și face un gest de parcă ar fi vrut să i le înlăture ca să-i vadă adevăratul chip. Pare atât de concentrată de încercarea asta, încât uită complet nu doar de domnul Zaharia, ci și de locul în care se află.

— Valeria, îi spuse el pentru prima dată pe nume, ce-i cu tine?

Doamna Stoican continuă să rămână la fel de absentă, netezind capul îngerului, dar îi răspunde fără să privească înspre el:

— Păi, dacă îți iubești așa de mult soția, eu zic să-i porți doar ei de grijă. Fiecare cu treburile lui.

Tu, cu ale tale. Eu, cu ale mele. Să nu mă mai cauți de-acum înainte și eu am să fac la fel.

Se îndepărtează pe una dintre aleile cimitirului.

— Valeria, ce-i cu tine? o strigă el din urmă.

Doamna Stoican face vreo câțiva pași ca și cum nici nu l-ar fi auzit, apoi se întoarce și-i spune:

— Și să știi că au murit toți peștii de la tine. Am să-ți las acvariul în fața casei. Poți să treci să ți-l iei când vrei, dar pe mine să nu mă mai cauți.

Apoi dispare printre cruci, lăsându-l pe domnul Zaharia cu gura căscată, ca pe un adolescent buimăcit care nu înțelege de ce l-a părăsit iubita.

9

După două pahare de whisky, Mădălina devine pur și simplu alt om.

În general vorbind, ea nu are o poveste ieșită din comun, ci una mai degrabă desprinsă din revistele *glossy* sau din cărțile pentru femei inteligente: o copilărie din care nu-și amintește mai nimic, nici măcar momentul când taică-su a dispărut de-acasă, o adolescență în care fusese regina frumuseții din liceu și o curtau toți băieții, o facultate de științe economice anostă, cu colegi la fel de anoști, în care îl cunoscuse pe Alex, viitorul ei soț, un mare dandy afacerist, dar un mare porc, cum avea să-l numească după ce s-au despărțit, și o carieră serioasă de director mărunt într-un mall.

La cei aproape patruzeci de ani ai săi, în afara oricăror griji materiale, viața ei privată se reduce la următoarele lucruri, în ordinea importanței: o mamă care o terorizează cu bătrânețile ei și care i se pare că o înnebunește, o ciudată și inexplicabilă frică de a păși singură în afara casei, a mașinii, a mall-ului sau a oricărui spațiu închis cunoscut, o gastrită de la țigări și băutură, mai precis, de la whisky, și, mai nou – deși nu ar recunoaște-o în ruptul capului –, Evghenie.

În general, Mădălina crede că treaba ei pe lume e să-i aducă pe cei din jur cu picioarele pe pământ. Pe maică-sa, explicându-i că viața înseamnă să-ți vezi liniștit de treabă, fără să-i încurci pe ceilalți din preajmă. Pe subordonații de la serviciu, explicându-le că viața înseamnă muncă, ordine și disciplină. Pe puținele prietene, explicându-le că viața nu-i amor, ci carieră. Lui Evghenie însă nici nu simte nevoia să-i explice nimic, nici să-l aducă cu picioarele pe pământ. Îl acceptă – insistă pe acest cuvânt, refuzând cu obstinație, chiar și în sinea ei, o vorbă atât de stupidă precum „iubirea“ – tocmai pentru că acesta nu dorește prea multe explicații.

L-a acceptat poate tocmai pentru că, prin preocuparea lui pentru cărți și fotografie, îi amintea vag de taică-su, pentru că l-a întâlnit acasă la maică-sa și, nu în ultimul rând, pentru că era singurul om de pe lume pe care-l simțea că nu o judecă cu nimic, în prezența căruia nu-i era jenă să fie patetică, să se plângă, pe scurt, să-și arate latura ei umană, de nescorpie, așa cum era sigură că o consideră toți.

Și, ceea ce apreciază la el poate cel mai mult, nu-i e teamă și nu se simte judecată când stă împreună cu Evghenie nici măcar după ce a băut mai mult de două pahare de whisky.

Cu ani în urmă, maică-sa a anunțat-o că vrea să închirieze o cameră, iar Mădălina a turbat de nervi. Face asta ca s-o chinuie și mai mult cu tot felul de nebunii? Ce-i trebuie străin în casă? Ce, n-are cu ce

trăi? Are o pensie frumușică, îi mai dă ea bani, are de toate, numai să-și vadă liniștită de treabă și să nu încurce pe nimeni. Doamna Stoican însă i-a argumentat calm că nu-i vorba de bani, ci mai degrabă de singurătate, din moment ce ea a plecat de-acasă și a lăsat-o singură în ditamai căsoaia. Plus Galanton, care poate să apară oricând.

Deși i-a promis că nu se mai bagă, să facă ce vrea, atunci când doamna Stoican a dat anunț de închiriere la ziar, Mădălina a ținut morțiș să facă parte din „comisia“ de evaluare a clienților. La interviu s-au prezentat un cuplu de căsătoriți, proaspeți părinți a doi gemeni, vreo trei studenți și vreo patru studente. Maică-sa le găsea tuturor hibe („De ce-au făcut copii, dacă n-au unde să și-i crească?“... „N-ai văzut-o pe aia, ce privire de vampă avea?“... „Ăla e un golan care ar fi venit la miezul nopții și m-ar fi înăbușit cu perna pe față, ca să-mi ia banii“) și, sincer vorbind, la cum s-a comportat din prima clipă cu eventualii viitori chiriași, chiar și să fi vrut ea, n-ar mai fi acceptat aceștia să rămână. Din nou a crezut că faza cu „închiriatul“ e doar o joacă, de plictiseală, a Valeriei.

Apoi, într-o seară oarecare de primăvară, a venit Evghenie, fix așa cum pare – și, de altfel, e –, una dintre cele mai inofensive ființe din lume: cu șapca mototol în mână, cu începutul lui de chelie scos la înaintare pentru a le pupa ceremonios mâinile, cu povestea lui ambiguă și amuzantă despre frigul pe care îl îndură cu greu în nopțile reci la actuala lui gazdă, încât doarme cu un calorifer electric în pat,

cu patetica lui mărturisire că dintotdeauna a visat să locuiască într-o casă la oraș, unde să poată citi și scrie cărți. Mădălina disprețuia din tot sufletul bărbații blegi ca el, incapabili să știe ce înseamnă viața cu adevărat. Când a auzit că e anticar și, pe deasupra, scriitor, nu s-a putut abține să nu pufnească în râs și aproape că i-a făcut un semn fățiș maică-sii să nu se încurce cu un așa ciudat. Doamnei Stoican însă, din motive numai de ea știute, i-a obținut încuviințarea de a locui alături de ea.

Luni în șir, singurul interes pe care îl manifesta Mădălina față de Evghenie a fost să o întrebe amuzată pe maică-sa dacă n-a fost încă sugrumată de Poet (deși Evghenie nu pomenise ce anume scrie, Mădălina așa îl botezase din prima). După vreo jumătate de an, a încetat cu glumele, iar Evghenie s-a calificat la nivelul „tip de treabă", om care nu încurcă pe nimeni. Uneori, când venea în vizită la maică-sa, chiar mai stătea de vorbă cu el la o cafea și o țigară, în bucătărie, amuzându-se de timiditatea lui, de poveștile lui întotdeauna bizare, de afacerile lui veșnic păguboase.

Apoi, într-una dintre seri, când două dintre angajatele ei erau gripate și avea musai nevoie de ajutor pentru a descărca un lot nou de manechine și a schimba întru totul modul de expunere a hainelor în magazin, i s-a părut aproape firesc să-l sune pe Evghenie și să-i ceară sprijinul. Iar el, la fel de firesc, a venit.

Întâi Mădălina s-a enervat bine, deoarece mașina cu marfă a întârziat până aproape de miezul nopții.

Când a descoperit că manechinele menite să producă schimbarea din temelii a imaginii înfățișau toate – de la copii, băieți și fete, domni și doamne – doar persoane de culoare („Negri? Cum gâții mă-sii să-mi trimită negri, când toți clienții mei sunt albi fițoși?"), a făcut o adevărată criză de nervi și și-a alungat restul colegilor acasă. „Fac eu, cu mâna mea, dacă v-ați îmbolnăvit cu toții!" A plâns puțin singură, la baie, a înghițit pe fugă niște pastile, apoi l-a rugat pe Evghenie să meargă la un non-stop și să cumpere o sticlă de whisky. Pe urmă au răspândit împreună manechinele negre prin magazin, le-au așezat în poziții cât mai ademenitoare, măsurându-le cu ochi critic-artistic, le-au îmbrăcat în hainele de sezon și s-au îmbătat pulbere. Când a scăpat un manechin din brațe, iar o mână de plastic s-a desprins și a zburat cât colo, pe Mădălina a apucat-o o criză de râs, de la care s-a molipsit și Evghenie. Apoi, după ce au terminat treaba și criza de râs, după ce s-au așezat pe scaune să bea ultimele înghițituri de whisky și să-și tragă sufletele, Mădălina l-a privit zâmbitoare și l-a întrebat din senin (cu una dintre cele mai frumoase seninătăți cunoscute de Evghenie vreodată), direct, pragmatic, dar duios, fără vreo urmă de vulgaritate în glas:

— Măi, tu vrei să mi-o tragi?!

Evghenie, ce să mai zică?

De-atunci, dacă lui Evghenie i-ar fi trecut prin cap să-și numere întâlnirile lor, nu atât amoroase, cât bizare, i-ar fi ajuns degetele de la mâini.

Stau împreună în pat, umăr la umăr, cu fața în sus, goi – aproape goi, pentru că păstraseră, ca de fiecare dată, ciorapii în picioarele ridicate pe perete.

Repetă ceea ce devenise un fel de ritual după ce făceau dragoste, pornit de la un banc cretin pe care Evghenie i-l spusese la un moment dat:

— Vezi? întreabă Mădălina. Eu sunt fetiță, iar tu ești băiețel.

— De unde știi? intră Evghenie în joc.

— Eu am ciorăpei roz, și tu albaștri.

Hohote de râs.

Urmează secunde bune de tăcere, răstimp în care Mădălina încearcă să șteargă cu vârful piciorului o dungă întunecată întinsă pe varul lavabil, iar Evghenie se străduiește să-și aducă și el contribuția la asta.

— Cum naiba o fi apărut? întreabă Mădălina serios, mai mult pentru sine.

Evghenie nici nu o aude.

— Știi ce mi-aș fi dorit eu să fiu în viață? continuă ea, cu voce tare.

— Nu.

— Actriță.

— Și de ce nu te-ai făcut? întreabă el.

— În facultate am fost la o trupă de amatori și mă descurcam foarte bine. Apoi n-am mai avut când.

— Asta-i cea mai jalnică scuză a rataților, o tachinează Evghenie. Toți ar fi devenit artiști, dar n-au avut timp. Păi, să-și facă, dacă-i interesează!

Mădălina sare direct în picioare, mimând enervarea.

— Vrei să-ți arăt cât de bine mă descurcam?

— Arată-mi, o roagă el curios, neașteptându-se ca Mădălina să fi avut așa îndeletniciri.

Mădălina ia pachetul de țigări de pe masă și își aprinde teatral o țigară.

— Așa, zi! o îndeamnă Evghenie.

Mădălina se uită o vreme nehotărâtă în jur, apoi înșfacă o vază de pe masă, o privește hamletian, ținând-o în mâna liberă, și rostește patetic:

— A fi sau a nu fi, aceasta-i întrebarea.

Evghenie nu prea pare că apreciază spectacolul.

— Lasă prostiile... Spune ceva dintr-un rol de-al tău.

Mădălina se concentrează, schimonosindu-și fața.

— Nu-mi mai aduc aminte nimic...

— Atunci interpretează-mi ceva dintr-o carte, o provoacă.

Mădălina nu-și amintește să aibă vreo carte în casă. Agitată, sare din pat și cotrobăie prin sertarele unui dulăpior. Descoperă totuși un cărțoi pe care îl răsfoiește.

— Așa, să vedem... Aici, nimic interesant... Nici măcar nu e în română... A, da, am găsit.

Se apropie de urechea lui și îi suflă conspirativ fumul în față. Apoi turuie, rostind fiecare cuvânt cu o dicție desăvârșită de mafiot italian, susținându-și discursul cu mâna dreaptă, cu vârfurile degetelor strânse:

— *Per l'installazione di questo prodotto è richiesta una certa capacità, specialmente per determinare la resistenza della parete per sopportare il peso del televisore... Sony non può essere ritenuta responsabile*

per eventuali danni o lesioni causati da un uso errato o un'installazione non appropriata… Capisci?

Evghenie izbucnește în râs.

— Ei, cine-i artistul? întreabă ea, mândră.

— Tu ești, bate el în retragere.

— Ia să te-auzim pe tine. Tu ce talente ai? îl provoacă ea.

Evghenie încearcă să-și imagineze cu ce ar putea-o surprinde.

— Vrei să-ți arăt că pot învia o muscă?

— O ce?! râde ea.

— O muscă. Pot învia o muscă... Din păcate, de unde naiba să iau eu acum o muscă? se întreabă Evghenie, căutând cu ochii prin încăpere. Dar, crede-mă pe cuvânt, chiar făceam asta în copilărie.

— Adică...

— Adică nu-mi mai amintesc de unde sau de la cine am învățat asta, dar totul se desfășura așa: prindeam o muscă în palma strânsă, atent să nu o strivesc, de față cu ceilalți prieteni de joacă. „O auziți?!", duceam eu palma, pe rând, la urechile copiilor. „Da, și ce-i cu asta?!", mă întrebau ei. „E vie!" „Normal că e vie. Bâzâie..." Apoi căutam o băltoacă în care scufundam pumnul cu musca și o țineam acolo până nu o mai simțeam mișcându-se. Le-o arătam: „O vedeți? E moartă? Sunteți siguri?", întrebam audiența buimacă... „Normal că e moartă. Ai înecat-o..." „Și-acum, porneam eu numărul senzațional de magie, luând din buzunar o cutie cu chibrituri în care țineam sare extrafină de bucătărie, veți vedea ceea ce n-ați mai

văzut: învierea sub ochii voștri!...“ Turnam sare peste musca pleoștită, udă, murmuram chipurile niște incantații secrete, apoi, cam la un minut, musca începea să se miște, să dea din picioare și din aripi, ca trezită din morți, de sub grămăjoara de sare...

— Ei, da?! spune neîncrezătoare Mădălina.

— Serios. Nu umblu cu prostii. Mi-a reușit de fiecare dată când înecam musca, fără să o strivesc.

— Și cum făceai?

— Habar n-am. Bănuiesc că are o logică. De fapt, cred că musca numai părea că e moartă, iar sarea îi absorbea apa din corp și o readucea la viață. Adevărul e că n-am încercat niciodată să învii o muscă înecată de câteva ore.

— Nu te cred.

— Vezi tu când prind o muscă.

— Hai, lasă vrăjeala. Mai bine povestește-mi ce scrii tu.

Evghenie devine serios.

— Păi, eu nu scriu mai nimic...

— Cum nimic, dar ce faci tu de-atâta vreme? Parcă te lăudai că scrii o carte...

Întrebarea îl sperie pe Evghenie. Încearcă să amâne răspunsul, adunându-și de pe jos chiloții și tricoul, îmbrăcându-se agale. Nu-i prea vine să-i spună că, de când renunțase la anticariat, și-a pierdut vremea chinuindu-se să scrie și să rescrie același început de roman. Nu avea mai mult de douăzeci de pagini și toate i se păreau îngrozitoare, fără noimă. I se întâmpla ceva foarte ciudat. Pe de o parte, dorința

de a așterne o poveste în scris – nici el nu știa prea bine ce fel – îi era la fel de aprigă ca aceea de a-și aprinde o țigară, ca și cum ar fi fost un scriitor la fel de înrăit precum un fumător bătrân ce-și pusese țigara în gură încă de pe la vreo doisprezece ani. Însă nimic din ce tasta pe foaia albă a calculatorului nu părea să-i ofere doza de nicotină care să-l satisfacă. După fiecare rând scris, simțea ca și cum tocmai ar fi tras în plămâni fumul gros al unei pagini mototolite. Mai precis, una de ziar, al cărei gust grețos era dat de hârtia ieftină amestecată cu tuș prost. Tot ce avea cu adevărat de scris îi plutea undeva în cap, ca aburul de după o beție strașnică, dar nu vroia să-i iasă în niciun fel de acolo. Prin urmare, cât se uita ceasuri și zile întregi la pagina albă, nu-i rămâneau decât țigările adevărate. Ce rost avea să-i vorbească Mădălinei despre asta?

— Unde-i pachetul de țigări? încearcă el să schimbe subiectul.

Mădălina îl caută prin așternuturi și i-l întinde tăcută. El se așază în cur pe marginea patului și fumează fără să mai zică nimic. Își mai aprinde și ea una și stau așa, liniștiți, unul lângă altul, minute în șir.

— Trebuie să pleci, îi zice apoi Mădălina. Mă trezesc în câteva ceasuri și plec la serviciu.

— Știu, îi răspunde Evghenie, căutându-și din priviri restul hainelor.

Mădălina îl conduce până la ușă, îl pupă repede pe obraz și-i mai spune:

— Pășește încet, să nu trezești vecinii.

Oricât le-ar fi urât atunci când era nevoit să le întâmpine la trezire, Evghenie – care nici măcar nu apucase să doarmă – recunoaște în sinea lui că unele dimineți au ceva miraculos în ele. Un miracol nu e neapărat ceva grozav, își spune Evghenie, pentru că, oricum l-ai interpreta, în momentul în care devii conștient de el, te bagă în sperieți.

Pașii lui devin din ce în ce mai șovăielnici, ca și cum strada s-ar fi înmuiat, pulsul inimii i se accelerează, aerul curat al dimineții nu-i mai este de ajuns. Membrele îl iau cu furnicături și amorțeala pare să pună stăpânire pe întreg corpul. În plus, Evghenie are senzația concretă, ca și cum ar fi anticipat cu câteva secunde mai înainte, că o bucată de bloc se va desprinde și îi va cădea în cap. Se oprește și privește speriat în sus. Nimic.

„Un banal atac de panică, e doar un banal atac de panică", își repetă Evghenie în gând, ca pe un fel de rugăciune a inimii.

După controlul medical amănunțit, nici măcar nu reușise să afle de la doctori un nume precis al bolii de care suferea. Doar lucruri vagi – distonie neurovegetativă, agorafobie, ipohondrie, depresie, anxietate – cu care nu se identifica niciodată până la capăt. Citise zeci de cărți despre fiecare în parte, sute de forumuri cu mărturisiri apropiate suferințelor sale, dar niciodată nu se putuse identifica până la capăt cu simptomatologia descrisă. Și cum nu suporta ca suferința sa să nu aibă un nume, la un moment dat i-a găsit el unul: amorțire. Știa că la atât se reduc

problemele sale de sănătate. Nimic grav, nimic concret, nimic care să te omoare. Doar o amorțire a trupului și a minții. Însă acest „atât“ îl afecta și mai mult decât orice boală concretă. Ar fi preferat un picior rupt, o cinstită durere de cap, un plămân pătat, o inimă îmbătrânită de fumul țigării, o circulație periferică proastă – orice chestie care putea fi tratată cu pastile. În schimb, boala lui îl făcea să sufere de toate acestea la un loc. Uneori înzecit mai mult.

Și oricât de rațional vroia să rămână – în bună parte, o dublură a sa chiar și rămânea – în acele momente când amorțirea culmina cu atacuri de panică, o spaimă irațională punea stăpânire pe el. În timp, se obișnuise cumva să lupte cu asta, dezvoltând diverse remedii personale. În primul rând, o pastilă antiacid, mereu aceeași și nu alta: Maalox. E drept că asta nu avea alt efect direct decât să-i mai atenueze aciditatea stomacului, să-i calmeze începutul de gastrită. În schimb, ca efect secundar, de placebo, funcționa de minune. Îi dădea sentimentul că nu mai luptă singur cu frica, ci, iată, există și un medicament care îl ajută. Într-al doilea rând, când criza îl apuca în casă, se dezbrăca și arunca apă rece pe el. Tremura vreo jumătate de oră ca într-un atac epileptic, apoi, încet-încet, se liniștea. Pe stradă, de cele mai multe ori se calma dacă-și turna o sticlă de apă pe cap (de aceea și purta totdeauna o apă plată într-unul dintre buzunarele exterioare ale rucsacului) ori, în caz că-i era prea jenă de o asemenea scenă în public, dacă intra în vorbă cu un străin.

Ia un Maalox cu mai multe înghițituri de apă din sticlă și își toarnă restul în creștetul capului. Dar atacul nu încetează. Privește disperat cu ochii împăienjeniți după o persoană cu care să vorbească, în toate părțile, dar nu zărește pe nimeni. Când e aproape să se prăbușească și să se zvârcolească pe jos, vede în depărtare un om, într-o stație de tramvai. Aleargă către el. Deși mai are doar vreo două sute de metri, distanța i se pare de neacoperit. Calcă în gol, stârnind la fiecare pas mușuroiul de furnici care i se mișcă prin sânge.

Ajunge totuși la stație, inspiră și expiră adânc, apoi distinge ca prin ceață o babă de la țară, cu capul legat strâns, sub gât, cu un batic. Lângă ea, e un coș de papură. Nu vrea să o sperie, să pară vreun bețiv pregătit să o atace, așa că, pe ultimii metri, încearcă să pășească foarte firesc, să pară cât mai normal posibil, ca și cum ar fi și el un călător matinal care așteaptă tramvaiul, așezându-se în celălalt capăt al stației.

După secunde de tăcere, baba vine înspre el, simțindu-se aproape de la sine datoare să deschidă o conversație:

— Nu-i nicio grabă. Nu trebuia să fugiți. Încă nu s-a trezit lumea și tramvaiele.

— Ei, m-am grăbit și eu ca prostul! se scuză Evghenie.

— Cât e ceasul, maică?

— Patru jumate, răspunde el, privind la telefonul mobil.

— Și pe la cât trece primul tramvai?

— În jur de cinci.

Baba îi vede părul umed, pare că vrea să-l întrebe ce i se întâmplă, dar amână să-i spună.

— Dar matale unde te duci? evită Evghenie întrebarea.

— La piață, să vând ouăle astea, arată ea spre coșul de papură. Mai fac și eu un ban.

— Dar de unde le ai?

— Eu sunt dintr-un sat de-aici, nu-i departe – indică într-o parte cu mâna –, la vreo patru kilometri. Am găinuțele mele, frumoase, sănătoase.

— Și de ce-ai venit așa devreme?

— N-am somn, maică, la vârsta mea. Și n-are nimic. Prind un loc mai bun în piață.

— Nu ți-e frică să vii singură pe întuneric? se miră Evghenie.

— Păi, pentru lumină, am asta.

Îi arată demonstrativ o brichetă chinezească cu lanternă, aprinzând-o.

— Apoi, de singură, nu mi-e frică. Cine să mai aibă ceva de împărțit cu o babă nebună ca mine? întreabă ea amuzată.

Evghenie nu are răspuns. Baba privește atentă spre intersecție.

— Mare cap au mai avut oamenii ăștia care le-a făcut! rupe ea momentul de tăcere stânjenitoare.

— Pe cine?

— Pe semafoare... Cum se aprind ele așa, când verde, când roșu? Există un om care le schimbă?

— Nu. Se face automat, o lămurește el.

Evghenie se simte parcă ceva mai bine.

— Ai auzit de negrul ăla aseară la știri? continuă ea conversația.

— Nu. Care?

— Ăla, fotbalist, săracu', din Africa... Matale nu te uiți la știri?

— Nu prea. Ce-i cu el?

— A murit pe teren... Și era așa de tânăr... Nici nouăspe ani împliniți.

— De ce?

— Acolo i-a oprit Dumnezeu inima, când bătea mingea pe iarbă verde... Părcă știe cineva ce-i în capul lui Dumnezeu! Asta e... Dar, maică, eu una ce l-am mai plâns! Să vină el tocmai din țara lui până aici, să facă și el un ban ca să trăiască mai bine cu familia lui, și să moară așa de tânăr?!

Povestea – una dintre cele mai constante frici ale lui Evghenie era că o să facă infarct pe stradă – îi mai strecoară un val de căldură prin corp. Pe de altă parte, se gândește el, iată, mori vai de capul tău într-un colț oarecare de lume și nici nu bănuiești cine plânge pentru tine.

— Există oameni necăjiți, maică, nu ca noi, mai spune amar, dar totodată cumva și optimist.

Concluzia ei îi strecoară un fel de bucurie în suflet.

Din depărtare se ivește legănându-se ușor pe șine primul tramvai al zilei. Când e aproape să se oprească, atât baba, cât și Evghenie constată cu o oarecare uimire că dinăuntru răzbate o muzică ca de liturghie.

La urcare, după ce ușile pufăie scurt și se deschid, lui Evghenie parcă îi vine să-și facă cruce, iar precupeața chiar face una largă, de la frunte până la podea, ca la intrarea într-o biserică.

Baba se așază pe un scaun mai în spate, iar Evghenie rămâne în picioare, agățat cu mâna de o bară și privind în cabina vatmanului. Totul lasă impresia unui lăcaș de cult ortodox în miniatură, cu icoane și iconițe, cruci și cruciulițe, un fel de altar mobil pe șine, susținut de muzica liturgică ce țâșnește dintr-un casetofon, îngânată de vocea vatmanului.

Bărbatul întoarce capul și-l remarcă pe Evghenie cu ochii mari de uimire.

— Ce să fac?! se scuză el. Ascult și eu în legea mea ce-mi place, până se adună multă lume. Că ziua fac oamenii scandal, zice că-s sărit de pe fix.

Evghenie dă admirativ din cap.

— Îți place cum mi-am aranjat aici? mai întreabă vatmanul, extrem de mândru.

Evghenie nu știe ce să-i răspundă.

Și brusc, furnicăturile din corp, imensa și inexplicabila frică sunt înlocuite până la ultima celulă de o iubire nemărginită față de vatman, de babă și de toți oamenii care nu s-au trezit încă. Se calmează întru totul și are senzația că la prima curbă tramvaiul va ieși de pe șine și se va înălța la cer, ca-ntr-unul dintre filmele lui Kusturica.

Mobilul din buzunar îi țârâie, Evghenie îl ia, se uită la număr și îl pune la loc, fără să răspundă.

10

Aproape la orice se aștepta Evghenie de la doamna Stoican, numai să fie interesată de Google, nu.

Totul s-a declanșat de la o discuție oarecare despre muntele Athos. Ce știe Evghenie despre asta? Păi, că-i un munte izolat din Grecia, cu multe mănăstiri ortodoxe și mulți călugări și că acolo nu au voie femeile. Mersi, asta știa și ea, că doar nu era proastă, întrebarea e de ce? Chiar n-au intrat femei acolo niciodată? Păi, asta nu mai știa Evghenie, dar putea căuta pe Google. Dar ce, găsești așa ceva pe Google? Pe Google poți găsi și cum să-ți faci o bombă singur în bucătărie. Pe Google poți afla în două ore cam tot, dacă nu cumva și mai mult, din ce era curios să învețe genialul poet național Mihai Eminescu. Sau, lasă-l pe Eminescu, poți să afli mai mult decât visa vreodată să știe și să înțeleagă Platon. Numai să scrii cuvântul ori fraza corectă. Cu două-trei cuvinte bine alese poți găsi totul despre ce-au descoperit oamenii de la Big Bang încoace. Chiar totul-totul? Ei, nu chiar, dar îți faci măcar o idee.

Uimită, doamna Stoican l-a rugat pe Evghenie să-i arate ce și cum trebuie să facă și, într-un timp relativ scurt, a învățat să se descurce binișor pe Internet.

Cu o curiozitate demnă de invidiat, își putea petrece și ore întregi în fața laptopului, până îi dădeau ochii în lacrimi de la lumina acestuia, căutând asiduu, de parcă încerca să afle pe Google ceea ce nu reușise să descopere într-o viață. El i-l împrumuta bucuros ori de câte ori pleca de acasă, ba chiar și când nu avea chef de el.

Evghenie intră în curte, transpirat tot de la mersul pe bicicletă și o vede pe Valeria pe scările din fața casei, cu laptopul deschis în brațe, dar privind absentă, în gol.

— Ce-i, Valeria? Care-i baiul?

Valeria închide capacul și îi înapoiază laptopul.

— Evident, m-a mințit și-atunci.

— Cine te-a mințit?

— Darie, soțul meu.

Evghenie realizează cu mirare că e prima dată când o aude pomenind de soțul ei.

— Cu ce te-a mințit?

— Am căutat pe Google. Beatles n-a fost niciodată la Onești.

Și mai mult decât să-l pomenească, într-un mod total surprinzător, doamna Stoican se apucă să-i povestească lui Evghenie despre Darie.

Deși locuiau la două străzi depărtare, pe Darie nu l-a cunoscut până când Cenaclul Flacăra a poposit în orașul lor. Însoțită de vechea sa prietenă Roxana, când a pătruns în mulțimea adunată pe

stadion, Valeria a început să tremure și să plângă de bucurie. După ce a cântat alături de mulțime, cu mâinile ridicate în aer, legănat sincron stânga-dreapta, *Totuși, iubirea…*: „Și totuși există iubire/ Și totuși există blestem/ Dau lumii, dau lumii de știre/ Iubesc, am curaj și mă tem…“, Valeria a simțit că atinge extazul. La următoarea melodie dansa singură atât de frenetic încât în jurul ei s-a făcut gol și toată lumea o admira. Mai mult, a observat că un tânăr o fotografiază.

Așa a intrat în vorbă cu Darie, încercând să stabilească o întâlnire cu el, ca să-și primească pozele. A aflat că el avea un prieten printre organizatori și că, după spectacol, o poate duce să facă o poză cu însuși poetul Adrian Păunescu. Grație amicului său, Darie era unul dintre puținii fotografi cărora li se permitea să pozeze evenimentul. Nici măcar nu a trebuit să stea la coada cu zeci de oameni, ce pornea din fața unui autocar, la lumina farurilor, și se termina undeva în noapte, dincolo de colțul străzii.

Poetul strălucea în lumina lor, cu un aer de mesia, dar unul beat și transpirat, dispus să binecuvânteze și să se pozeze cu toți sărmanii pământului. În fapt, cum avea să afle mai târziu de la Darie, cei de la coadă erau tot niște privilegiați care ajunseseră acolo prin prietenii și pile.

La început, Valeriei i-a fost și teamă să se apropie de marele Adrian Păunescu. Apoi își amintește că poetul a strâns-o puternic în brațe și i-a șoptit niște cuvinte porcoase la ureche. Cât părea el de mesia, Valeria s-a smuls din îmbrățișare și i-a cârpit o palmă

peste față, spre marea uluială a poporului ce urma să fie binecuvântat, iar Darie n-a mai apucat să le facă poza. Profitând de efectul de surpriză, Valeria a rupt-o la fugă, însoțită de el. S-au oprit într-un parc și au stat aproape toată noaptea la povești. Așa a aflat că Darie e student la filosofie, că-i pasionat de fotografie și de motocicleta lui rusească cu ataș, pe care o moștenise de la bunică-su, fost mare șef în comitetul județean al Partidului Comunist.

În motocicleta lui verde cu ataș au petrecut un an magic. Ori de câte ori aveau liber de la cursuri ori în vacanțe, plecau haihui prin toată România. Au pozat sute de oameni și de locuri, însă cele mai dragi fotografii dintre toate erau acelea în care Darie o îmbrățișa cu o mână, iar cu cealaltă îndrepta camera spre ei și se „autofotografiau". Și mai era o fotografie la care ținea enorm, una făcută înainte de a se cunoaște, în care – susținea Darie –, în fața unei mulțimi adunate pe un câmp, îndepărtați și minusculi, erau membrii grupului Beatles în concert la Onești. Valeria știa cine sunt Beatleșii, era îndăgostită de muzica lor de când primise de la niște vecini evrei care au emigrat în Israel toată colecția lor de discuri. Printre acestea, și două cu Beatles, pe care obișnuia să le asculte la nesfârșit. Deci „cum naiba să ajungă Beatles în România, într-un oraș prăpădit ca Oneștiul?", l-a întrebat încă din prima noapte. Uite-așa, am și dovadă o poză c-am fost la concert. Și cu asta o cucerise definitiv, din prima săptămână.

Încă din ultimul an de facultate s-au și căsătorit, s-a și născut Mădălina. Numai că în ciuda tuturor motivelor de a fi fericit, fără ca Valeria să aibă vreo explicație, Darie devenea mai posac, mai abătut, mai retras. Iar excursiile cu motocicleta au dispărut complet. Omul sociabil pe care îl cunoscuse, cu zeci de prieteni pe care îi vizita și îl vizitau zilnic, aproape că dacă mai schimba două vorbe cu ea. După ce-și termina slujba de profesor de învățământ socialist, își lua aparatul de fotografiat, pleca prin oraș și revenea aproape de miezul nopții. Deja printre cunoscuți se zvonise că a înnebunit și ea însăși începuse să creadă că Darie o luase razna. De exemplu, încerca să-i explice ei – care era mai degrabă atee – despre cât de aberantă e această lume care a crezut mii de ani într-un Dumnezeu, nici nu contează sub ce formă, iar acum îi este jenă ori frică să-și mai pună vreo întrebare legată de El. Darie citea Biblia ca un nebun, își scria mii de notițe pe marginea ei. Ea nici nu le putea înțelege, păreau niște impresii de om rătăcit. Apoi, într-o zi, când Mădălina abia intrase în clasa întâi, soțul a dispărut de acasă cu motocicletă cu tot. Vreo câteva săptămâni nici nu știa dacă să fie îngrijorată sau nu. Bănuia că s-a dus pe undeva prin munți, să-și limpezească mințile. Apoi a fost înștiințată de Miliție că motocicleta lui a fost găsită în apă, scufundată pe jumătate, undeva pe lângă Cazanele Dunării. Să-l nu-l mai aștepte degeaba, că s-a înecat.

— Bun, și? întreabă Evghenie, cumva bulversat de povestea atât de lungă spusă în atât de puține cuvinte, înlemnit pe scări, cu laptopul în brațe.

— Am tot căutat pe Google și acum m-am convins. Beatles n-a fost niciodată la Onești. Nici măcar nu erau ei în poză.

— Lasă asta, ce-ai făcut pe urmă?

— Am trăit, că asta-i viața. Apoi am aflat că n-a murit, îi zice ea sec. A fugit din țară.

— De unde știi?

— Păi, mi-a trimis o singură carte poștală, imediat după Revoluție, prin care-mi cerea să-l iert pentru ce mi-a făcut mie și Mădălinei. Că el s-a călugărit la Muntele Athos și s-a lăsat întru totul în brațele lui Dumnezeu.

— Și l-ai iertat?

— N-am să-l iert niciodată. Așa să știi.

Evghenie își aprinde o țigară și o fumează liniștit, ascultând alături de Valeria zumzetul străzii.

— A luat și pozele cu el? o întreabă.

— Niciuna, le am pe toate.

— Mi le arăți și mie?

Valeria îl mângâie pe cap pe Valdi, care venise și i se cuibărise la picioare, fără să-l atace, ca de obicei, pe Evghenie, se ridică și intră în casă.

— Hai să le vezi.

În dormitor, Valeria îi arată mai întâi „autofotografia" de pe perete: într-o ramă de lemn, ea și Darie, cu o mână după umărul ei, cu cealaltă, în afara cadrului, apăsând pe butonul aparatului de fotografiat.

Evghenie rămâne surprins pentru că nu remarcase niciodată nici poza aceea pe perete, nici fosta frumusețe a doamnei Stoican.

— Cea mai plăcută dintre amintirile noastre, explică ea, cu o undă de nostalgie pe chip. Cea mai frumoasă autofotografie.

Apoi trage de sub pat o cutie mare de carton.

— Ia-o și te uită singur. Eu le știu aproape pe de rost.

Mai târziu, în aceeași noapte, Valeria stă goală, în fața oglinzii din baie, cu părul alb, proaspăt spălat, destul de rar, dar lung, întins peste sânii zbârciți. După ce se privește îndelung, merge în sufragerie și se apucă să cotrobăie prin sertarele unui dulăpior. Se enervează, apoi le răstoarnă cu totul în mijlocul camerei și caută iritată prin ele. Iese și se duce să-și continue căutarea prin rafturile de pe hol. După vreo zece minute, revine nervoasă în baie. Se mai privește o dată în oglindă, are un moment de tresărire, dându-și seama că e complet goală, își trage peste cap cămașa de noapte și se repede răcnind spre camera lui Evghenie:

— Evghenie, de ce-mi umbli prin lucruri? Cum îți permiți?!

Evghenie deschide buimac ușa, cu câteva dintre fotografiile lui Darie în mână, uitându-se uluit către ea.

— Valeria, ce-i cu tine?

— De ce-mi umbli prin lucruri? Eu atât te întreb.

Evghenie nu știe ce să-i răspundă. Apoi, parcă îi vine o idee.

— Valeria, doar tu mi-ai dat pozele, încearcă el să se scuze. Doar nu ți le-am luat cu forța. Ți le aduc în secunda asta înapoi.

— Lasă tu pozele, că nu am eu grija lor acum. Tu să-mi zici de ce mi-ai umblat prin lucruri și mi-ai furat ăla... cum îi zice? Ălaa...

— Ăla ce?

— Ăla care-mi trebuie, spune ea, confuză, chinuindu-se să-și aducă aminte un cuvânt parcă de mult uitat.

— Zi-mi ce vrei să faci? La ce-ți trebuie? încearcă Evghenie să o ajute.

Valeria prinde să-și frământe fața cu palmele, apoi se așază în fund, pe prag, cu spatele la el.

— Ce-i cu tine? repetă Evghenie întrebarea, îngrijorat.

— Am uitat, îi răspunde ea calmă.

— Ce-ai uitat?

— Uit totul. Am să uit totul.

Evghenie se așază lângă ea.

— Îți spun ceva, dar nu mai zici nimănui. Mădălinei, în primul rând. Promiți?

— Păi, nu știu. Nu pot promite ceva fără să știu sigur dacă mă pot ține de cuvânt.

— Te rog eu. Promite-mi.

Până la urmă curiozitatea lui Evghenie învinge:

— Bine. Promit.

Doamna Stoican se uită în ochii lui, apoi își ferește privirea într-o parte și-i spune în șoaptă:

— Am Alzheimer.

— Alz... ce-ai?

— Alzheimer, rostește ea răspicat.

Despre Alzheimer Evghenie știe doar lucruri vagi. O boală a memoriei și cam atât.

— Fugi de-aici, Valeria! pufnește el în râs și o împinge cu palma peste umăr. Asta era? De asta ești tu așa îngrijorată?... Vai, ce m-ai speriat! Păi, așa, pot zice că am și eu Alzheimer. Stai să-ți spun cam cum uit eu... Ieri, de exemplu, am găsit în buzunarul de la blugi un număr din ăla din plastic de la Billa, pe care îl primești când îți lași bagajul de mână... Numărul șaptișpe... Las' că am uitat să-mi iau bagajul de mână, dar nici acum nu-mi amintesc ce-am lăsat la intrare... Apoi, aproape de fiecare dată când ies, îmi uit ceva în casă...

Doamna Stoican îl prinde de mână, oprindu-i gesticulația largă și exemplele lui despre uitare.

— Evghenie, eu nu glumesc. Eu am Alzheimer adevărat.

E ceva prea grav în tonul ei pentru ca Evghenie să nu o mai ia în serios.

— De unde știi? Ai fost la doctor?

— Știu eu.

— Să nu-mi spui că ai citit despre asta pe Internet! pufnește el din nou în râs. Îți găsești mii de boli așa. Toți fraierii cad în capcana asta când își caută boli pe Internet.

— Știu eu și singură foarte bine.

— De unde știi tu așa de bine? o ironizează în continuare Evghenie.

— Mama a avut Alzheimer și a murit cu așa ceva.

Abia acest argument îi întrerupe definitiv lui Evghenie orice urmă de zâmbet.

— E așa grav?

— Foarte.

— Se moare de așa ceva? Cât mai ai de trăit?

Valeria se întoarce spre el și-i zâmbește amar.

— Nu trăitu-i problema. Și ani în șir trăiești, dar ca o legumă. Încet-încet uiți totul. La început, lucruri banale, apoi totul.

— Ești absolut sigură? Ți-a confirmat asta vreun doctor?

— N-am nevoie de doctori. Știu sigur. Am văzut cum se manifesta la mama și am aceleași semne.

— Valeria, păi, dacă nu ți-a spus un medic, eu zic că exagerezi, încearcă s-o încurajeze Evghenie. Mai uiți, mai îmbătrânești, dar nu te speria. Și eu uit, și eu îmbătrânesc. E normal.

— Nu-i normal, ascultă la mine.

Valeria nu mai zice o vreme nimic, ghemuindu-se pe prag. Evghenie o prinde părintește de după umăr.

— Calmează-te. Nu-i nimic până nu-ți spune un doctor.

Ea se smulge și sare în picioare, entuziasmată.

— Am nevoie de un foarfece!

— Ce? Valeria, iar începi? Acum chiar mă sperii.

Doamna Stoican se ridică în picioare și îl pupă bucuroasă pe frunte.

— Foarfecele!

— Ce-i cu foarfecele?!

— Asta căutam! Foarfecele! Mi-am amintit, spune ea victorioasă. Apoi continuă pe un ton firesc, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic: n-ai cumva un foarfece?

— Valeria, de unde să am eu așa ceva?

— Las' că-l găsesc pe-al meu... Noapte bună și scuză-mă.

Valeria se duce direct în debara, se ridică pe vârful picioarelor și ia de pe ultimul raft un foarfece. Se reîntoarce în baie, se dezbracă de tot și-și taie încet, șuviță cu șuviță, părul rar, lung și alb. După ce îl scurtează atât cât îi permite foarfecele, apucă un aparat BIC și se rade pe cap până la sânge. Apoi se privește din nou îndelung în oglindă, evident mândră de ceea ce făcuse, se îmbracă, se duce în dormitor, își scoate buletinul din poșetă și-l taie în bucățele mici. Pe chipul ei strălucește un zâmbet larg, de învingător.

11

Ziariștii învață asta pe scurt, dar – umflându-și nădușit roțile de la bicicletă – Evghenie dezvoltă ideea pe larg: o imagine face mai mult decât de o mie de cuvinte.

Bucata de realitate, de adevăr, până la urmă, pe care ți-o oferă o poveste scrisă e total diferită de cea pe care ți-o dă o poveste fotografiată. Scrisul alterează povestea. Bine, ea poate deveni chiar și mai grozavă decât cea care s-a întâmplat în realitate. Mai frumoasă poate, dar tot o păcăleală rămâne. În schimb, o fotografie nu te minte niciodată, amorțește exact, întotdeauna la timpul prezent – fără comentariile, uneori, plicticoase și inutile ale povestitorului – ceea ce a văzut cândva un om în câteva fracțiuni de secundă.

Dacă un extraterestru ar avea în față doar *Hamlet* (evident, tradus în limba lui) și o singură poză de pe pământ, chiar și una făcută cu telefonul mobil, de un om oarecare, poate că poza l-ar intriga și i-ar spune acestuia mai mult adevăr despre ființa umană.

Pe de altă parte – își mai zice Evghenie –, nici chestia asta cu imaginea care spune mai mult decât o mie de cuvinte nu e OK. Cel puțin pentru noi,

ăștia de pe pământ. O mie de cuvinte înseamnă cam o pagină A4, adică vreo două-trei pagini de carte. Păi, câte povestiri de două-trei pagini n-au fost scrise și care nu pot fi egalate de nicio fotografie de pe lume? „În fața legii“, a lui Kafka, de exemplu. Sau „Viața în întrebări și exclamații“, a lui Gogol. Sau aproape oricare două pagini din Biblie, în câte poze ar putea fi spuse?

Cutia lui Darie l-a făcut pe Evghenie să-i revină cumva pofta de viață. Fotografiile descoperite acolo l-au atras atât de mult, încât aproape a uitat de sine și de atacurile lui de panică. Luate fiecare în parte, niciuna nu spunea ceva excepțional: chipuri de oameni, obiecte surprinse în singurătatea și inutilitatea lor, peisaje însorite ori extrem de sumbre. Puse laolaltă, aproape că reconstituiau o existență de om. Puteai deduce ce-a văzut, ce-a simțit concret Darie, cu totul altfel decât dacă, să zicem, ai fi descoperit jurnalul său intim. Acolo ai fi găsit doar ce-și închipuie el despre sine și lume. Și, cum aproape mai toate pozele aveau înscrise pe spate câte un citat bine ales, potrivit cu imaginea, din Biblie, lui Evghenie i-a încolți în minte ideea că ar putea măcar începe un proiect pentru o viață: să alcătuiască un album, *Biblia în fotografii*, fără niciun fel de cuvânt ori comentariu în subsolul pozei.

Câte răsărituri de soare nu-ți pot vorbi despre Geneză? Câte poze cu femei frumoase nu-ți pot spune povestea din Cântarea Cântărilor? Exodul i se părea mai greu, dar și acesta, până la urmă, poate fi spus

fie și numai dacă furi o imagine de deasupra unei intersecții blocate de mașini...

Având în vedere starea lui de spirit, Evghenie a ezitat între a începe fie cu Apocalipsa, fie cu Eclesiastul. Să caute și să fotografieze semnele Apocalipsei prin oraș nu i s-a părut foarte dificil, dar un pic prea prețios și pretențios. În schimb, Eclesiastul – să descopere imagini cu lipsa de noimă a oamenilor și a obiectelor – i-a părut că i se potrivește ca o mănușă.

Dacă fiecare sat își are nebunul său care întrupează lipsa de sens, orașul are, proporțional, mult mai mulți. Oameni cu dorințe și visuri, ca toți ceilalți, dar care, de la un declic încolo, au eșuat să mai țină pasul cu normalitatea. Cu aceia hotărăște Evghenie să înceapă *Eclesiastul în fotografii*, când își termină de umflat roțile de la bicicletă. Dar decizia o luase cu o seară înainte, după ce se uitase a zecea oară, pe îndelete, la pozele lui Darie. Își și alcătuise o listă cu numele personajelor pe care trebuie să le caute și să le fotografieze:

Zen. Tipul care frecventează toate manifestările culturale de dragul protocolului de la final, purtătorul de cizme electroizolante de joasă tensiune, de sacou second-hand cu cotiere și de sacoșă pe care o umple din coșurile de gunoi de pe marginea străzii.

Bărbatul care vinde broaște-țestoase. Oricât de ireal ar suna – să povestești oricui așa ceva, și celor mai buni prieteni, și tot nu te-ar crede mai nimeni

până nu ar vedea cu proprii ochi –, acesta apăruse cu un an în urmă, pe una dintre aleile principale ale orașului, cu o găleată de plastic în mână în care ținea câteva broaște-țestoase. Cumva avea o urmă de eleganță în îmbrăcăminte, ca și Zen, însă, spre deosebire de sacoul acestuia, vânzătorul de țestoase purta un loden. Avea și el cizme de cauciuc, dar simple, nu electroizolante de joasă tensiune. De obicei lasă găleata la un punct fix, ia o broscă mare într-o mână și una mai mică în cealaltă și patrulează înainte și înapoi, balansând broaștele pe rând, sus-jos, țipând cât îl ține gura: „Țestoasa mică, 30 de lei... Țestoasa mare, 10 lei. Și, tot într-un mod incredibil, Evghenie l-a văzut că uneori chiar reușește să vândă câte una.

Violonistul orb. Un fel de artist al străzii conștiincios, care nu lipsea niciodată din zona lui de activitate, prezent întotdeauna la serviciu, aproximativ între orele zece și optsprezece. Evghenie nu-l putea aprecia în niciun fel. Pe de-o parte, pentru că nu era deloc convins că acela era orb pe bune. Pe de alta, pentru că presupusul orb nu avea niciun fel de talent la vioară. Scârțâia îngrozitor, încât singura șansă să fie răsplătit pentru prestația sa era mai degrabă să-i arunce vreun trecător un ban în pălărie doar ca să se oprească din cântat. În plus, pe Evghenie îl enerva faptul că – deși îl știa de ani buni, scârțâind aceeași melodie care aducea fie a nimic cunoscut, fie a zece cântece laolaltă – nu evoluase deloc. Orb, orb, dar se spune că un simț pe care îl pierzi se compensează cu altul. N-o fi cumva și surd? s-a întrebat Evghenie la

un moment dat, ceea ce l-a mai înduioșat în privința artistului.

Zen, vânzătorul de țestoase și violonistul orb acționează cam în aceeași zonă.

Când ajunge acolo, Evghenie se oprește și se trântește pe o bancă. Nu doar ca să-i aștepte pe nebunii orașului, ci pentru că gâfâie îngrozitor după nici zece minute de pedalat. Apucă sticla de apă din buzunarul exterior al rucsacului și și-o toarnă în cap. Mai ia și un Maalox pe care îl mestecă în gură odată cu o țigară aprinsă și așteaptă răbdător asemenea unui vânător experimentat.

Totdeauna, dacă stai suficient de mult într-un loc, se întâmplă ceva interesant de fotografiat, se încurajează Evghenie, încercând să-și distragă atenția de la un atac de panică pe care îl simte că stă să se declanșeze. Aruncă țigara pe jumătate nefumată, apucă aparatul de fotogafiat care-i atârnă de gât, îl duce la ochi și privește lumea din jur prin vizorul acestuia, precum vânătorul prin luneta puștii. Oameni, mașini și clădiri cenușii, toate parcă trase la xerox. Nu se întâmplă nimic. Nici ceva interesant, dar nici atacul de panică.

Evghenie verifică dacă nu s-au dezumflat roțile bicicletei pe care nu o mai folosise de mult, o încalecă și pornește spre locul violonistului orb, contând pe prezența lui conștiincioasă, mereu în același loc.

Artistul străzii nu-l dezamăgește. E fix acolo, lângă gardul metalic al spitalului militar, chiar aproape de capătul său, scârțâindu-și melodia dubioasă.

Evghenie sprijină bicicleta de gard, apoi profită că există prea puțini trecători pe stradă și găsește un prilej minunat de verificat dacă omul e orb au ba. Duce aparatul la ochi și prinde să-l fotografieze pe artist, apropiindu-se și depărtându-se, ca și cum ar fi avut în față un fotomodel.

„Categoric e orb, își spune Evghenie. Nu lasă niciun semn că e conștient de ceea ce fac eu."

Când își termină cântecul, lasă vioara într-o parte, o reazămă pe pipăite de gard, chiar lângă bicicletă, se pune cu fundul pe bordură și-și șterge fruntea nădușită cu o batistă. Apoi ia un măr din buzunar și mușcă încet din el.

— Bună ziua, îl salută Evghenie cu glas ridicat, în eventualitatea că omul, totuși, e și surd.

Violonistul sare speriat în picioare și-și scuipă în sân.

— Vă rog, să nu mai faceți niciodată așa! Cine sunteți? Ce vreți?

Lui Evghenie îi vine să râdă, dar întâmplarea îl și întristează totodată.

— Mă iertați, n-am vrut să vă sperii, îl asigură el. Doar vreau să vorbesc cu dumneavoastră.

— Ce să vorbiți cu mine? întreabă orbul, în egală măsură amărât, dar și cu o undă de bucurie în voce că, uite, totuși cineva se interesează de el.

Artistul străzii îi devine simpatic lui Evghenie.

— Nu vă supărați, de multă vreme vă ascult când trec pe aici.

— Serios?! se miră orbul, neîncrezător.

— Serios... Și totdeauna mi s-a părut că interpretați aceeași melodie.

Orbul aruncă cotorul de măr într-o parte și pare că-l privește țintă pe Evghenie, deși e clar că nu vede.

— Nici nu vă închipuiți ce bucurie îmi faceți, îi spune.

— De ce?

— Sunteți primul om care a priceput asta.

Aici, Evghenie se cam enervează puțin. Prea îi dădea aripi orbului să se creadă artistul neînțeles. Așa că-i trece prin cap să-l cam execute:

— Eu m-am prins că-i una și aceeași melodie, dar, sincer, sună rău, nu prea aduce a nimic. Cum se cheamă?

— E o sonată în Re minor, *K 213*, de Scarlatti, îi răspunde orbul, sec și oarecum indignat că spectatorul său ocazional nu și-a dat seama și singur.

Evghenie nu-i încă decis dacă să-l taxeze până la capăt și să-i spună că melodia aceea aduce a orice, numai a sonată în Re minor de Scarlatti, nu.

— Știu, sună oribil! Nu vă sfiiți, spuneți-mi! îl îndeamnă orbul, de parcă i-ar fi citit gândurile. Scarlatti e foarte complicat.

De la iritare, Evghenie trece în cealaltă extremă, a milei:

— Și-atunci, de ce n-o lăsați baltă? Cântați și dumneavoastră ceva mai popular, ca să recunoască trecătorii... Chiar și falsând, să știți, o melodie populară tot prinde la public. Nu contează cum o interpretezi, important e să o recunoască oamenii... Sunt mai multe șanse să vă dea bani.

Orbul își șterge fruntea cu batista și pe chipul său apare un surâs.

— Prefer să chinui toată viața o sonată de Scarlatti, sperând că-ntr-o bună zi o să-mi iasă, decât să falsez încontinuu melodii populare.

Evghenie găsește atunci momentul potrivit să ducă aparatul la ochi și să imprime surâsul trecător al orbului cu voință de apreciat, dar lipsit de orice talent muzical.

— Acum, că mi-ați zis, parcă îmi sună a sonată de Scarlatti, îl încurajează el. O cântați încă o dată, vă rog, pentru mine?

Orbul se înviorează, pipăie repede pe lângă gard după vioară, o ia și începe să cânte. După ce-l ascultă politicos câteva zeci de secunde, Evghenie își desprinde încet bicicleta de gard, se îndepărtează tiptil, o încalecă și-l lasă în urmă pe violonist.

Merge o vreme fără țintă, apoi către una impusă de un câine care-l aleargă vreo jumătate de kilometru, hămăindu-i la câțiva centimetri de pedale. Când scapă de el, se îndreaptă spre altă zonă a orașului, în căutarea următoarelor personaje pe care le avea înscrise pe listă:

Cerșetoarea în capot roșu. În oraș există atât de mulți cerșetori, încât nici nu-i mai remarci. Însă femeia în capot roșu, de spital, iese în evidență prin ceea ce cere obsesiv, întotdeauna unul și același lucru: fise de telefon.

Evghenie o găsește la locul ei, agățându-se agitată de trecători.

— O fisă de *treileiunleu* – rostește ea apăsat, ca de obicei, accentuând pe suma cerută, ca și cum ar fi vorba de un singur cuvânt. *Treileiunleu*, vă rog. Trebuie să dau un telefon urgent.

Să faci asta în epoca mobilului, când cabinele telefonice din oraș arată la fel de folositoare precum vapoarele de pe fundul secat al Mării Araal te califică fie pentru rolul de idiot, fie pentru acela de nebun. Cine te crede? Cine-ți dă bani? – se întreabă Evghenie și totodată își dă seama că, într-adevăr, nu a văzut pe cineva care să-i dea femeii în capot roșu vreo fisă. Doar o singură dată, în bătaie de joc, un puști dintre cei care treceau pe lângă ea, în gașcă, râzând în hohote, i-a întins telefonul mobil.

Aflat pe cealaltă parte a străzii, Evghenie își lasă bicicleta lângă un copac, își schimbă obiectivul de 35 cu un tele de 300 și pândește prin vizor momentul, dacă-i posibil să se întâmple așa ceva, în care vreun om să-i dea femeii bani.

Mai mult de un sfert de oră, trecătorii, care oricum par că o cunosc și ei prea bine, fie o ignoră cu totul, fie o iau în râs, trimițând-o la muncă. Apoi, dintre aceștia, o doamnă cu înfățișare miloasă, se oprește, ia din poșetă o bancnotă și i-o dă femeii în capot roșu. Ea o refuză, explicându-i cu gesturi largi ceva ce Evghenie nu înțelege. Apoi doamna se lămurește ce vrea femeia: scotocește prin portmoneu după o monedă. Cerșetoarea aproape că i-o smulge din mână și o rupe la fugă prin mulțime. Evghenie, după ea, pe partea cealaltă de stradă, cu aparatul la ochi, uitându-și bicicleta în urmă.

Femeia se oprește lângă colțul unei alei unde e o cabină telefonică și intră în ea. Evghenie apropie cadrul. Spre surprinderea lui, femeia chiar duce receptorul la ureche, pune moneda pe cutia telefonului și formează încet, apăsat, un număr. Prin *zoom*, îi poate urmări mimica feței îndeaproape. Pe chipul ei de nebună apar seriozitatea, concentrarea, normalitatea, convingerea că de la celălalt capăt o să-i răspundă cineva. Și chiar pare că vorbește cu cineva, dar mai mult de un „alo, alo" precipitat, Evghenie nu poate identifica pe buzele ei. Prinde într-un tir de fotografii, cum va descoperi bucuros acasă, chipul serios, senin, de om normal, care rostește „Alo! Alo?!".

După ce înțelege că nu-i răspunde totuși nimeni, femeia cu capot roșu trântește receptorul în furcă, își schimbă expresia feței – din nou, acel chip rătăcit, de nebun – și revine în stradă. Agață alți trecători și le cere o altă fisă de *treileiunleu*.

Secunde bune, întorcându-se să-și recupereze bicicleta, în capul lui Evghenie se deschide un hău în care nu vede nimic. Apoi, un gând răzleț îl scoate din încurcătură: pentru un bătrân pescar, vapoarele de pe Marea Araal încă sunt vii.

Își preia bicicleta, dar parcă nu mai are niciun chef să-i vâneze pe următorii ciudați ai orașului pe care îi are înscriși pe listă:

Puștiul care vinde flori. Acesta putea fi deseori găsit în zona gării. Semn că venea din afara orașului. De undeva de la țară, după cum era și îmbrăcat. Mulți vând flori, însă ceea ce-l transforma într-un

personaj care să-i atragă atenția lui Evghenie era faptul că puștiul avea de obicei niște flori dubioase. Aproape niciodată nu știai exact ce-s, smulse probabil dintr-un gard de la țară sau direct de pe câmp, mai întotdeauna veștede. Și mai întotdeauna avea aceeași replică: „Hai, nenea... Ia-i niște flori lu' iubita ta". I-a explicat de câteva ori că n-are iubită și, chiar să aibă, nu i-ar duce niciodată asemenea flori. A încercat să-i dea niște bani doar de dragul lui, dar puștiul a refuzat categoric să-i ia fără florile „pentru lu' iubita lui". Faptul că puștiul avea principii îi stârnea aprecierea lui Evghenie. Cumpăra flori veștede de fiecare dată când îl întâlnea și le arunca la primul coș, după ce se asigura că băiatul nu-l vede, ca nu cumva să-i rănească orgoliul ori să pară că nu-i respectă principiile. Iar ceea ce-l făcea cu adevărat interesant pe puști era o excepție față de toți vânzătorii de flori ai orașului: iarna, prin ianuarie-februarie, puteai cumpăra de la el ghiocei îmbobociți, smulși parcă direct de sub zăpadă din starea lor embrionară. De unde naiba îi scoate? se mira de fiecare dată Evghenie, însă pe aceștia nu-i arunca, ci îi păstra într-un pahar de apă, convins că or să înflorească. De regulă, se vestejeau.

Pe puști decide să nu-l mai caute. La urma urmei, nu trebuia să fotografieze toți bizarii orașului într-o singură zi.

Pornește într-o lungă hoinăreală și mai pozează așa: un manechin dezmembrat de plastic, care plutește ca un cadavru pe un râu împuțit, un muncitor

cocoțat pe schela unei biserici, vorbind la mobil, pe fundalul unor îngeri pictați, un cuplu de îndrăgostiți pupându-se sub un pod și trei preoți stând de vorbă în dreptul unei pisici călcate de tramvai în mijlocul străzii.

Mai pe după-amiază, în timp ce pedalează ostenit, tocmai în celălalt capăt al orașului, printre trecătorii de pe stradă, o recunoaște surprins pe Valeria. Surprins nu atât de apariția ei pe aici, cât și de faptul că nu mai purta pe cap o pălărie, ci un batic înfășurat tinerește.

Evghenie îi face de departe o poză, direct de pe bicicletă, cu aparatul într-o mână, apoi se apropie de ea.

Doamna Stoican tresare când îl recunoaște.

— Ce cauți pe-aici, Evghenie?

— Tu mă-ntrebi? Eu mă duc la un prieten. Dar tu?

— Am fost și mi-am schimbat buletinul, arată ea o clădire pe care scrie cu litere mari:

SERVICIUL PENTRU EVIDENȚA POPULAȚIEI

— Văd că ți-ai schimbat și aspectul, glumește el.

Valeria râde și-și smulge baticul de pe cap, arătându-i demonstrativ chelia.

— Ei, îți place?

Evghenie se abține cu greu să nu pară șocat.

— Ce-ți veni? o întreabă totuși. Pentru asta îți trebuia foarfecele?

— Da. Îmi cam cădea părul... În plus, de la o vreme te saturi să-ți pierzi vremea cu spălatul pe cap. Acum mi-e la fel de ușor ca și spălatul feței, glumește ea.

— Atunci te las. Mă mai plimb un pic cu bicicleta și ne vedem acasă.

— Bine, Evghenie, dar nu mai pierde vremea. Pune mâna și-ți termină cartea.

— O termin, o temin. Nu mai am mult.

— Aștept... Și să mă înveți și pe mine să merg cu bicicleta într-o bună zi.

— Neapărat...

Când Evghenie dă să plece, Valeria strigă după el:

— Stai să-ți mai spun un lucru comic...

— Te-ascult, se întoarce el, curios.

— După șaizeci de ani, buletinul e valabil pentru tot restul vieții, pentru eternitate. Nu mai trebuie să-l schimbi... Să scrii despre asta.

Evghenie râde, îi face semn cu mâna și-și reia pedalatul.

Așa cum diminețile devreme își au farmecul lor aparte, și după-amiezile târzii și-l au pe-al lor. Acest lucru Evghenie îl știa prea bine, întrucât pentru el dispariția luminii solare însemna începutul calmării, al înseninării lui totale. Sfârșitul zilei era sfârșitul chinului, intrarea într-un fel de legalitate a existenței, uitarea oricăror responsabilități și justificări sociale. Odată căzut întunericul, nu mai trebuia să demonstreze nimănui nimic, nici măcar sieși. Pentru el, noaptea venea întotdeauna ca o vacanță.

După o zi petrecută în oraș, fără niciun atac serios de panică, Evghenie se simte sigur pe sine, victorios. E drept, i-a mai fost frică să nu i se mai declanșeze

unul, dar, odată cu înserarea, siguranța că așa ceva nu mai e posibil l-a încurajat să părăsească orașul. Să meargă, de ce nu?, la mall-ul din afara orașului, unde lucrează Mădălina, și să fumeze împreună o țigară.

Pedalează ca un apucat pe marginea șoselei și, din când în când, îi mai năvălește în minte câte un scenariu morbid – cum că-l agață unul dintre tirurile care trec în viteză pe lângă el ori că i se rupe lanțul ori că pierde controlul bicicletei și cade singur în fața vreunei mașini –, însă ajunge cu bine în parcarea din spate.

Doar câteva mașini și un scuter, care par părăsite. O muzică idioată, întreruptă de super-ofertele care răsună din difuzoarele agățate pe stâlpi accentuează și mai mult pustiul, atmosfera de neant din spatele mall-ului. Toată lumea vrea să parcheze cât mai în față, dacă ar putea și ar avea voie, și pe holul de la intrare.

Își leagă bicicleta de un stâlp, apoi se plimbă cu aparatul de fotografiat în mână. La marginea parcării e un pârâu, apoi un câmp, un podeț improvizat din două scânduri și un drum care duce vreo doi kilometri către un sat din zare. Evghenie îl urmărește cu tele-ul pe un tip care se îndepărtează legănat, ca și cum ar fi beat. Nu-i suficient de interesant ca să merite o apăsare pe buton.

Apoi vede cum din mall iese un cuplu de tineri veseli, cu sacoșe burdușite în mână. Se îndreaptă către scuter, iar bărbatul îl cară ca pe bicicletă până

la podeț și-l trece dincolo. Cei doi se urcă pe el și o apucă pe drumeagul care străbate câmpul. Evghenie îi fotografiază de mai multe ori, urmărind echilibrul precar al scuterului, păstrat cu greu de bărbatul care manevrează coarnele, dar mai mai ales de femeia care stă în spate, cu mâinile îndepărtate ca niște aripi, ținând în ele cele două sacoșe.

Înăuntru, în shopul Mădălinei, o găsește cu greu, printre *stander*-ele cu haine. Ea îl întâmpină oarecum surprinsă și îl împinge repede afară, ca și cum i-ar fi rușine cu el.

— Eram doar în trecere, spune stânjenit. Ziceam că poate fumăm o țigară. Dacă te încurc, plec.

— Nu prea am timp, dar hai să dispărem repede.

Abia în parcare, Evghenie observă că Mădălina nu e deloc deranjată, ci, din contră, bucuroasă. Îl pupă în fugă pe obraz și îl întreabă:

— Ai tu țigări?

Își aprind câte o țigară și privesc aiurea în zare, peste câmp.

— Văd că aveți clienți și de la țară, spune Evghenie, arătând către drumeag.

— Nici nu-ți închipui cât de mulți. În weekend, vine aproape tot satul. Atunci, drumul ăsta de pe câmp e la fel de umblat ca o stradă centrală. Numai că săracii nu cumpără mai nimic. Cei mai mulți doar vin și se uită.

Muzica idioată din boxe umple golul din parcare.

— Ești supărată?

— Doar obosită.

— Sigur n-ai probleme?

— Sigur. Doar chestii minore.

— Cum ar fi?

— De exemplu, am avut mare scandal cu un tătic care vroia să-mi returneze o pereche de adidași pe care-i cumpărase pentru fi-su. Cică nu merg ledurile.

Pe fața lui Evghenie se vede că nu înțelege despre ce-i vorba. Îi explică.

— N-ai văzut niciodată adidași din ăia cu leduri pentru copii?

— Aaa. Da. Își amintește el... Și cum nu mergeau ledurile?

— Păi, mergeau. I-am și demonstrat când s-a calmat. Era divorțat, fi-su stă cu maică-sa și cred că nici nu-i încălțase.

Mădălina stinge țigara și se îndreaptă spre intrare.

— Cum e Valeria?

— Bine.

— Să-i spui că am să trec în weekend pe la ea. Acum trebuie să plec. Ai grijă de tine. Pa.

— Stai să-ți fac o poză, o roagă Evghenie.

Mădălina se oprește pe jumătate întoarsă în dreptul ușilor și ia o poziție scurtă, teatrală, de fotomodel. El o pozează. Ea pășește spre aparat, îl pupă din nou pe obraz și dispare dincolo de ușile glisante.

Evghenie pleacă acasă odată cu lăsarea întunericului. Când ajunge, se așază direct la laptop și descarcă pozele. Se uită peste ele.

Așa poate arăta orice oraș într-un tur de bicicletă și, oricât de bizare și de ireale i se par personajele

fotografiate peste zi, trebuie să accepte: aceste dovezi ale deșertăciunii lumii există, sunt incredibil de concrete. Trebuie doar să aibă suficientă răbdare ca să le vadă.

12

Doamna Stoican pune laptopul împrumutat de la Evghenie pe masă și își copiază de pe ecranul acestuia, cu pixul pe o foaie albă, „lista obiectelor de luat în pelerinaj“ găsită pe Google.

Pașaport sau carte de identitate.

„Am“, bifează ea în gând.

Pomelnic pentru cei vii și cei răposați.

„Nu mă interesează.“

Carte de rugăciuni și/sau acatistier (pentru momentele de liniște personală).

„N-am nevoie de așa ceva.“

Lanternă, preferabil cu baterii de capacitate mare tip D. Cele mai multe mănăstiri nu au curent electric…

„Numai prostii și lucruri inutile!“ Se enervează de lungimea și stupizenia listei și își notează pe scurt doar ce crede ea de cuviință: pelerină de ploaie, bani în bancnote mai mici de o sută de euro, mâncare neperisabilă și rucsac pentru deplasările lungi și obositoare.

Apoi, doamna Stoican pune mâna pe telefon și îl sună pe domnul Zaharia.

— Valeria! Ce surpriză plăcută! Bănuiam eu că nu poți sta supărată atâta vreme.

— Dar nu-s supărată. Am o rugăminte la tine.

— Spune.

— Sună-i tu în seara asta pe toți membrii și convoacă-i mâine dimineață pe la un zece la casa de cultură.

— Te întorci la cor?! izbucnește el, bucuros.

— Nu, dragă, vin să-mi iau adio! îl pune ea la punct.

Merge la culcare și are un somn adânc, fără niciun vis. A doua zi, la prima oră, intră într-o agenție de turism și cumpără un bilet de autocar cu destinația Salonic. Apoi îl pune în poșetă și merge la întâlnirea programată cu o seară înainte.

Când ajunge în curtea casei de cultură, pentru prima dată în viață o cuprinde un fel de emoție, o teamă să nu clacheze în fața corului. Se oprește, respiră adânc, își ia un aer princiar și se apropie de intrare.

În fața scării, îl zărește pe domnul director, fumând agitat. Acestuia parcă i se luminează fața și-o întâmpină de departe:

— Săru' mâna, doamna Stoican! Ce bine că vă văd!

— Bună dimineața! Și mie-mi pare bine, că nu ne-am mai întâlnit de mult.

— Vă rog, nu mă lăsați, ajutați-mă cu ceva.

— Cu plăcere. Dacă pot. Ce-anume vreți?

— Haideți până în birou la mine, să vă explic între patru ochi.

Urmându-l în clădire, doamnei Stoican îi îngheață inima. În holul mare e o masă. Pe masă, un sicriu. În sicriu, un mort. Cu mâinile pe piept, ca toți morții, înconjurat de coroane cu flori.

Directorul casei de cultură are o mare dragoste față de sine. S-ar putea spune chiar nemărginită, dacă aceasta n-ar fi șchiopătat uneori, având nevoie să fie hrănită totuși din gesturi care să-i sporească sau măcar să-i întrețină întruna dragostea față de sine. Iar gesturile, mari sau mici – a trebuit să recunoască domnul director –, nu prea le mai făcuse. În ultima vreme se comportase jegos cu lumea din jur.

Totul i-a mers prost încă de la începutul anului, când parcă a avut o presimțire. Încă de pe doi ianuarie, s-a certat cu nevastă-sa, neacceptând să văruiască apartamentul și să reînnoiască mobila din sufragerie. „Ce, abia am văruit anul trecut. Iar vrei să frec banii pe prostii?“ De aceea a venit și și-a certat secretara, fără să-i ofere vreun motiv concret. Că-i prea slabă cafeaua, că ce face ea, fură din cafea și își duce casă? Secretara – cu toate că era feblețea lui, motiv pentru care o și angajase – avea și ea orgoliul ei. Drept urmare a lăsat să se scurgă către presa locală niște hârtii interne din care reieșea că, anul trecut, cheltuise o sumă enormă pentru un bloc de marmură uriaș, din care numai un sfert a fost folosit ca material de bază pentru construirea statuii poetului național din fața clădirii, iar restul i-l dăduse material didactic lui fi-su, student la sculptură. Și că,

oricum, pe lângă trei sferturi din blocul de marmură, jumătate din banii pentru realizarea sculpturii îi luase tot fi-su, printr-o înțelegere cu profesorul de sculptură care, din lipsă de comenzi, cam muritor de foame, a acceptat schema.

Presa i-a dat directorului cu blocul de marmură în cap, începând să-i măsoare sculptura și văzând că, într-adevăr, se cumpărase material de patru-cinci poeți naționali, nu de unul singur. În plus, s-a legat și de primar, sub a cărui răspundere directă se afla casa de cultură. Primarul l-a chemat și i-a spus că, n-are ce-i face, îi retrage sprijinul politic și îl lasă pe mâna Curții de Conturi. Curtea nu s-a deranjat să facă control doar pentru un bloc de marmură, ci a început să-i purece toate actele și toate cheltuielile, până la ultima conferință plătită și neținută de ilustre personalități ale urbei, instalându-se vreme de trei luni cu un funcționar în clădirea instituției. Domnul director s-a răzbunat pe angajați, obligându-i să lucreze peste program, să caute dovezi prin arhivele presei că evenimentele culturale împricinate s-au desfășurat.

Pe la jumătatea anului, după ce, cum-necum, a rezolvat problema blocului de marmură, a conferințelor și, în general, a Curții de Conturi, o altă năpastă s-a abătut asupra lui: două reviste de cultură cu tradiție, preluate de niște tineri tupeiști, i-au desființat în tot atâtea cronici ultimul său volum de poezii. Auzi, să-i facă mucoșii ăștia așa ceva lui, care a publicat treizeci și trei de volume de poezie, membru al Uniunii Scriitorilor și al altor două asociații

de profil, tradus cu versuri în peste cincizeci de limbi, cetățean de onoare al trei orașe străine, din Coreea, Serbia și Armenia (conform CV-ului său), mâine-poimâne poet național în mod oficial. Că nu le-a plăcut ultimul volum de poezie mai mergea, dar nenorociții l-au gratulat cu etichete care se atingeau de întreaga lui carieră: „poet călduț" și „poet funcționar". Etichetele nu-i ieșeau din minte nici când mergea la veceu, nu-l lăsau să doarmă noaptea. De ciudă, s-a legat iarăși de viața angajaților săi, începând să-i chinuie atât de mult, creând o așa atmosferă de sfârșit de lume, o așa tensiune la serviciu, ca și cum s-ar fi lucrat într-un reactor nuclear, nu într-o biată instituție de cultură. Iar rezultatul a fost că nici măcar lui însuși nu-i mai plăcea să meargă la serviciu.

Salvarea i-a venit din senin, ca și cum însuși bunul Dumnezeu i-a întins o mână, atunci când poetul Nichifor Rebengiuc, mare vedetă pe vremea comunismului, însă de vreo douăzeci de ani neștiut de nimeni, prieten cu domnul director, s-a stins din viață.

Iar moartea lui Nichifor i-a oferit ocazia să facă, după atâta vreme în care se pierduse în războaie inutile, un nou mic gest de iubire, dar un uriaș generator pentru dragostea față de sine.

De aceea nu s-a sfiit să mai pupe câteva mâini (și cururi, cum spuneau unii dintre angajații lui răutăcioși) pe la Primărie pentru a obține o autorizație de „a depune corpul neînsuflețit" al venerabilului Nichifor Rebengiuc în holul instituției, pentru ca

oamenii din oraș să „se poată reculege la capul marelui poet“, prilej de meditație și de reîntoarcere cu fața la adevărata literatură.

De recules, n-a venit să se reculeagă nimeni. Puținii vizitatori ai casei de cultură, când deschideau ușa de la intrare și pășeau pe hol, dând cu ochii de un mort, o rupeau la fugă scuipându-și în sân. Nici măcar soția poetului, aflată la venerabila vârstă de optzeci și patru de ani, nu-i stătea la cap, ci prefera o bancă din parc, de pe care să-i asculte versurile transmise pe fond muzical în niște boxe atârnate afară, într-un copac. Și să plângă acolo.

Bunele și frumoasele intenții ale domnului director, minunatul său gest de iubire, toate stăteau să se prăbușească: nu doar că nu venise nimeni la capul poetului, dar, în afară de el, nu mai găsise doritori care să alcătuiască cortegiul funerar la cimitir. Angajații săi l-au prins în sfârșit la colț, refuzându-l pe motiv că nu pot călca regulamentul de ordine interioară al domnului director și să lipsească în timpul programului.

— Doamna Stoican, vă rog eu, nu mă lăsați. Am nevoie de oameni. N-am găsit pe nimeni. Am sunat pe la două licee, să aducă vreo câteva clase de elevi, dar pe ăștia de azi îi doare-n cur, mă scuzați, de cultură. Am nevoie de corul dumneavoastră pentru o înmormântare.

Doamna Stoican e tentată să se răzbune pentru toți anii în care corul Senior a fost marginalizat, fără

să i se dea nici măcar o șansă adevărată de a ieși în spectacol. Însă văzând fața amărâtă a directorului, amintindu-și că totuși, cum-necum, acesta le-a oferit gratis un loc de repetiții, apoi făcându-i-se milă de mortul de pe hol, îi promite că se ocupă ea de cortegiul funerar.

Îl lasă să dea ultimele telefoane și să pregătească totul la groapă, iese din birou, trece repede pe lângă mort, fără să se uite înspre el, și merge într-o sală din spatele clădirii, unde membrii corului se adună de obicei. Sunt toți. Nici nu-i lasă să-și tragă răsuflarea. Își scoate pălăria de pe cap și le arată scalpul tuns până la piele:

— Ei, bine. Am cancer.

O bombă să fi căzut între ei n-ar fi produs o uluială mai mare.

— O să lipsesc o vreme din oraș, așa că trebuie să vă învățați să vă organizați și singuri. Și să nu v-aud bocind, că n-am murit încă, îi ia doamna Stoican repede. Fac tratamentul și scap. Oricum, nu mor așa repede, nu mor caii când vor câinii, încearcă ea să glumească.

Gluma nu prinde.

— Și-acum, gata-i, s-a terminat spectacolul. Dacă vreți să bociți, haideți să-i facem cu toții un bine domnului director și poetului mort de pe hol. Să mergem la înmormântarea lui, că n-are pe nimeni, săracul.

Văzut de departe, cortegiul funerar al poetului Nichifor Rebengiuc arată rezonabil. După spaima pe care o avusese că o să fie doar el de față, domnul director e mulțumit. A remarcat chiar în trecere că mai erau două înmormântări în același cimitir, iar la una dintre ele se adunaseră tot puțini oameni. Cât despre mica lui înscenare, și asta i se pare demnă de laudă. Cine ar mai fi făcut așa ceva pentru un vechi prieten? În fond, niciunul dintre eventualii curioși de pe margine nu știe că membrii corului Senior nici măcar nu cunosc mortul și nici n-au auzit vreodată de el. Nici măcar preotul, dascălul și groparii. Avusese grijă să nu le spună. Nici cerșetorii de pe margine, în așteptarea praznicului de după înmormântare, pe care îl trecuse pe protocolul instituției. Ăștia de la cor oricum nu aveau altceva mai bun de făcut. Mortul oricum s-ar bucura, chiar și să fi fost conștient de situație. Orice scriitor se bucură când publicul e constituit din necunoscuți, și nu din prieteni. O rezolvase și pe asta.

Culmea e că singurul om care pare în plus la înmormântare este soția defunctului, doamna Nichifor, rămasă în urmă, ca și cum nu s-ar fi hotărât încă dacă are sau nu vreo legătură cu cortegiul. Membrii corului pășesc fără să-și vorbească pe aleile cimitirului și nu-ți poți da seama dacă tăcerea lor vine de la vestea pe care le-o dăduse doamna Stoican sau pentru că sunt cu adevărat cuprinși de solemnitatea ceremoniei. Sau poate că fiecare se gândește la ale sale, cum sigur face domnul Zaharia, uitându-se

în direcția în care tocmai își construise cavoul și mândrindu-se că acela arată, uite, chiar și mai simandicos decât al unui poet.

După ce preotul își îndeplinește slujba de cuviință, la capul mortului, domnul director ține o scurtă cuvântare, preamărindu-l pe Nichifor Rebengiuc, cetățean neprețuit al urbei, soț iubitor și tată minunat, cum bănuiește că ar fi fost, dacă acesta ar fi avut copii. Apoi își scoate niște foi de hârtie din buzunarul interior al sacoului, ia un pieptene dintre ele, își aranjează părul, pune pieptenele la loc, desface foile și citește vreo două poezii scrise de el în memoria poetului „atât de curând dispărut dintre noi, fără de care cultura română și a lumii, în genere, vor fi mai sărace".

La poezii nu e atent nimeni, dar domnului director, furat de tristețea lor, nu pare să-i pese. Nici nu contează cuvintele, ci doar linia melodică a versurilor, tonul blând, dar apăsat din vocea sa.

Apoi, când groparii lasă ușor sicriul să alunece pe frânghii, din senin, fără să se fi înțeles dinainte între ei, surprinzându-se reciproc – mai întâi ca un murmur, apoi din ce în ce mai puternic, izbucnind din toate piepturile, pe patru voci –, membrii corului Senior, pentru prima dată în fața unor oameni străini – preotul, dascălul, groparii și cerșetorii –, încep să cânte suav:

Sara pe deal, buciumul sună cu jale
Turmele-l urc, stele le scapăr în cale
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;

Sub un salcâm...
Sub un salcâm... dragă, m-aștepți tu pe mine.

Preotul e cuprins de surprindere, un gropar scuipă într-o parte, domnul director își împăturește atent poeziile și le bagă înapoi în buzunar, doamna Stoican dirijează cu mișcări lente, delicate, iar doamna Rebengiuc, rămasă în spatele corului, izbucnește în lacrimi.

13

Multă vreme i-a luat omului ca să se dumirească în ce fel ar putea trece de la scrisul de mână la cel de tipar. Mai comod, mai practic, mai eficient. Deși mai toată lumea bifează această istorică transformare în dreptul domnului Gutemberg cu a sa Biblie difuzată din februarie 1455, se pare că folosirea literei mobile metalice ca procedeu de imprimare nu era străină unor călugări coreeni anonimi, cu aproape un secol înainte. În timpul Dinastiei Goryeo, în iulie 1377, s-a tipărit *Jikji*, o antologie de tehnici zen ale marilor preoți budiști. Indiferent dacă există o controversă despre cine a inventat tiparul, cert e că primele personaje care s-au bucurat de publicarea propriu-zisă a unei cărți au fost fie mari maeștri spirituali, cu un picior pe pământ și altul în cer, fie însuși Dumnezeu. Din păcate, orice lucru început de foarte sus nu are altă șansă decât să meargă la vale. Copiatorul și imprimanta – invențiii datorate domnilor Chester Carlson, în 1938, și Gary Starkweather, în 1971, obiecte care au dus la superlativul absolut ustensilele comode, practice, eficiente – dau astăzi șansa ca și un câine cu priviri mai inteligente, ce pot

fi transcrise pe curat de stăpânul său entuziast, să devină autorul unei cărți publicate.

Fără să știe nimic din toate acestea, și nici măcar să-i pese, imediat după Revoluția din 1989, un fost inginer constructor a adus în oraș un copiator xerox și l-a plasat la parterul unui apartament oarecare, în apropierea campusului, odată cu studenția lui Evghenie. Ideea că poți pur și simplu să copiezi cursurile de la un coleg sau cărțile de care aveai nevoie în câteva minute a părut la fel de revoluționară ca și Revoluția însăși. Sute de studenți și mii de cursuri ori de cărți multiplicate cu succes și pe bani nesperat de mulți l-au dus cu gândul pe stăpânul primului copiator din oraș să-și mai cumpere unul. Apoi, când și-a pus problema unui al treilea, și-a dat seama că acestea singure nu mai încap într-un apartament. Așa că și-a închiriat o casă. Apoi și-a construit una cât un palat, în care a amplasat toate minunile tehnologiei destinate imprimării.

În fața acelui palat se oprește Evghenie, coboară de pe bicicletă și caută un loc de care să o lege cu lanțul. Un bărbat cu plete cărunte, dar cu un chip incredibil de tânăr, aflat la fumoarul de la intrare, îi urmărește fiecare mișcare.

— Dom'le, au înălțat aici ditamai imperiul, dar nu s-au învrednicit să facă și o parcare. Hai, de mașini mai înțeleg, că o fi scump. Oprește și lumea pe unde poate. Dar nici măcar una pentru biciclete, ca să nu ți-o fure careva? intră acesta în discuție cu Evghenie.

— Asta-i situația.

— Leag-o de copacul ăla, îi sugerează omul, arătându-i un pom aflat la vreo cincizeci de metri. Nu-ți fă griji, mă mai uit eu la ea.

— Vă mulțumesc, îi spune Evghenie. Nu durează mult.

— Asta s-o crezi tu. Să vezi unde te bagi... Dar oricum, eu mai am mult de așteptat comanda, adăugă pletosul cu obidă, aprinzându-și o nouă țigară, imediat după ce aruncase pe lângă scrumieră mucul alteia.

Evghenie se sperie când vede ce e înăuntru: o sală uriașă, cât una de fabrică, cu vreo sută de oameni așezați la cozi neregulate, mai degrabă grămezi ca la rugbi, grupate în jurul calculatoarelor și al copiatoarelor. La fel de aglomerat ca în vechea locație pe care o știa din studenție, când erau doar vreo cinci copiatoare. Se așază și el la întâmplare, în spatele uneia, scoțând un stick din buzunar, ca să-l aibă pregătit. Ca de fiecare dată când nu avea ce face, dezvoltă o teorie.

La fel cum îi plăcea să și-l imagineze pe primul om care și-a inventat și a purtat prima dată papuci, lui Evghenie îi mai plăcea să și-l imagineze pe primul om care s-a apucat de pictură. Mă rog, de desen. Mai ales că, după studiile savanților, ambii par să fi trăit în aceeași perioadă. Îi iubea deopotrivă pe acești doi visători, totuși atât de diferiți prin natura lor, și i se părea că acestora li se datorează astăzi progresul tehnologic și arta.

Poate că „pictorul“, înainte să facă primul desen pe peretele peșterii sale, știa să cânte, să danseze, să joace teatru în fața confraților săi, însă știința n-are suficiente dovezi prin care să ne demonstreze așa ceva. Dar desenele există concret, fără dubii, ca și urmele de sandale întipărite în cleiul care s-a făcut piatră.

Evghenie nu avea nevoie de știință pentru a înțelege. Îi era logic că primul desen realizat de pictorul respectiv e cel al propriei palme, întinsă pe perete, în jurul căreia a tras conturul cu un cărbune. Evenimentul sigur a produs rumoare, confrații săi l-au admirat pentru o așa idee, ceea ce l-a bucurat nespus la început. Însă rezultatul succesului său a fost că, în scurt timp, mai toată lumea își desena palmele pe perete. Atunci a trecut la lucruri mai rafinate: o antilopă grațioasă, un bizon pieptos, vreo doi oameni cu săgeți, vânându-i. Cu asta i-a cam pus în dificultate pe confrați: nu mai aveau un model concret, trebuia să se folosească de minte, să urmărească antilopa, să-i reînvie contururile din imaginație, apoi să le transpună pe perete. Puțini au mai fost în stare să copieze noul talent. Nu mai era așa simplu să iei mamutul, să-l lipești de perete și să tragi în jurul lui conturul cu un cărbune. Vreo doi confrați artiști au reușit totuși.

— Hai, domnule, înaintează. Dormi? îl zorește un student din urmă, întrerupându-i dezvoltarea teoriei.

Evghenie mai înaintează câțiva pași în grămada dezorganizată. Ia sticla de apă din buzunarul exterior al rucsacului, bea o dușcă și-și reia povestea din minte.

Evident, pentru a încerca să moară unic, să nu-l mai poată imita nimeni în timpul vieții sale, omul din peșteră, înainte de a-și da obștescul și primitivul sfârșit, a desenat ceva ce nu mai exista în realitate: oamenii aveau copite, bizonii, aripi, iar deasupra lor supraveghea un zeu cu cap de sălbăticiune și trup de om. Abia atunci s-a născut cu adevărat artistul, care nu mai copia ceva din realitate, ci transpunea lumea misterioasă și incertă din capul său. Viziunea lui care nu se mai asemăna cu a nimănui, pe care nu mai putea să i-o copieze nimeni.

De-atunci încoace, lucrurile au evoluat, au ajuns la un maximum posibil, și-apoi au început să o ia din nou la vale. Ultima treaptă a involuției artei și artistului – gândește Evghenie – o poate reprezenta cu brio fotograful. Fotografia nici măcar nu-ți mai solicită efortul de a trasa conturul palmei. Pur și simplu apeși pe un buton. Motiv pentru care, din momentul când aparatul de fotografiat a ajuns precum un banal pix, accesibil pentru fiecare, s-au născut tot atâția pretinși artiști.

— Ce doriți? îl dezmeticește un angajat cu față chinuită, în dreptul căruia ajunsese pe nesimțite.

— Ăăă... ezită Evghenie, întinzându-i stickul. Vreau să listez și eu niște poze.

— Nu aici, la etaj se fac imprimările de poze. Aici facem doar cursuri și cărți, îl refuză sec angajatul cu pricina, înapoindu-i stickul.

Evghenie iese să tragă o gură de aer proaspăt, să fumeze o țigară și să mai arunce un ochi la bicicletă.

— Bicicleta e OK, îl asigură bărbatul cu plete cărunte și cu fața incredibil de tânără.

— Mulțumesc...

— N-aveți un foc? Că nu-mi mai merge bricheta, spune Evghenie, scăpărând de vreo câteva ori în gol cu a lui.

— Prostii chinezești. De-aia port eu la mine chibrituri, spune pletosul întinzându-i o cutie.

Evghenie nu reușește să aprindă nici chibriturile.

— Tot prostii chinezești, o dă el pe glumă.

— Nu, dom'le, ți-ai pierdut tu dexteritatea.

Îi aprinde el un chibrit și, totodată, țigara lui Evghenie.

— Dom'le, acum serios vorbind, eu nu pot înțelege cum de au reușit chinezii ăștia să aibă cea mai mare economie a lumii. La câte prostii fac...

— Mai construiesc și lucruri trainice și bune, vrea să-i domolească Evghenie pornirea dușmănoasă pe chinezi.

— Ce vorbești, dom'le?! Lasă, că alea-s sub patent străin. Tot ce-i făcut de ei te ține trei zile... Uite, nemții, când îți fac o chestie, aia e...

— Păi, dacă tot ziceți de nemți – spune Evghenie luminat de o idee –, e și mai simplu să vă explic. Într-al doilea război mondial, pe câmpul de luptă, un tanc german reușea să învingă cinci-șase tancuri rusești fără drept de apel... Numai că rușii au început să producă la un moment dat șaișpe tancuri contra fiecărui tanc german... Înțelegeți? Cantitatea susținută cu perseverență o să bată întotdeauna calitatea... De-asta au chinezii cea mai mare economie a lumii.

Pletosul cumpănește mut forța exemplului, apoi îl felicită pe cel care i l-a oferit.

— Să știi că mare dreptate ai, dom'le. Bravo! O să rețin. Nu m-a dus mintea niciodată la asta.

Evghenie își termină țigara și dă să plece:

— Dumneavoastră mai așteptați?

— Mai aștept, ce să fac? Am de ales?

— Se poate și mai rău. Eu am stat degeaba la coadă, jos. Pentru imprimări poze trebuie să merg la etaj.

— Asta e.

La etaj, sala e la fel de mare, însă populată doar cu câțiva oameni. În centru e un ploter uriaș și un calculator la care lucrează un ins pistruiat.

Coada e formată doar din trei persoane.

— Aici se listează poze? îl întreabă Evghenie, ca să fie sigur că nu mai stă degeaba la coadă.

— Aici. Un pic de răbdare și vă rezolvă băiatu', îi răspunde acesta vioi, pe ton de chelner. E ocupată mașina cu un banner, apoi mai sunt doamnele, dar nu mai durează mult.

Două femei din față admiră din depărtare o coală uriașă aflată pe masa de tăiere, pe care e imprimat în mai multe ipostaze un bebeluș grăsun, îmbrăcat în dinozaur: pe oliță, pe patul din sufragerie, în brațe la mama, la tata, la bunica.

— Ce superbi suntem, freamătă de încântare mămica (după cum bănuiește Evghenie). Și cât de clar a ieșit! Și ce culori aprinse!

— O splendoare, o completează cealaltă femeie, însă oarecum cu invidie. Am și eu un aparat foarte

scump, dar bebe-ul meu n-a ieșit la fel de clar... Câți ani are? caută ea să schimbe subiectul.

— Ce ani, doamnă?... Avem doar opt lunițe. Dar suntem așa, mai dezvoltați, ca tăticuțul nostru.

— Dar ce zodie e?

— Suntem leuț. Cea mai bună zodie!

— Într-adevăr, a avut noroc. E-o zodie foarte bună.

— Ce noroc, dragă? Norocul și-l face omul cu mâna lui. I-am calculat zodia dinainte, împreună cu soțul meu.

— Cum să calculezi zodia dinainte?!

— Simplu, faci dragoste cu nouă luni înainte de zodia dorită.

Astăzi, tot omul scrie o poezie, joacă un rol, cântă, dansează, pictează – se refugiază Evghenie în sine, distanțându-se de dialogul lor –, dar nimeni nu ajunge mai ușor să se considere artist decât o persoană care are la dispoziție un aparat de fotografiat. Așa a apărut cea mai răspândită specie de artiști de pe planetă: maeștrii cețurilor, *contre-jour*-urilor și apusurilor clișeu, ai mouse-ului purtat dincolo de extrema bunului-simț sau gust, ai conceptelor și proiectelor mai interesante decât sunt ei în stare să realizeze, ai bebelușilor superbi, ai fătucelor întinse languros prin toate locurile, de pe calorifer până pe Ferrari, ai mireselor sau vedetelor anchilozate în ipostaze hâde, lipsite de orice imaginație, ai „uorc-șopurilor“ care aduc a orgie (gen treizeci de bun-platnici în călduri, tăbărând cu obiectivele lor, scumpe și sculate, pe-un sărman moșneag ce stă cu curul pe

prispă) – în ultimă instanță, așa s-au născut tătucii neantului.

Dintre aceștia, totuși, dacă e să definească subspecia cea mai de jos a celui mai răspândit gen de artiști de pe planetă, Evghenie consideră că poate fi redus la fotografii de nuntă.

Și, ca o ironie a sorții, tocmai cu asta se ocupă acum Evghenie: să imprime fotografiile pe care le făcuse la nunta bunului său prieten Cazimir.

Mai întâi l-a refuzat categoric, explicându-i ce crede despre pozele de nuntă.

— Lasă-mă cu prostiile. Fii și tu om normal, nu mai filosofa atâta. Nu-ți cere nimeni artă.

— Bă, ești nebun? l-a apostrofat pe Cazimir. Habar n-am cum se fac pozele de nuntă ca lumea. O să-ți masacrez nunta.

— Lasă așa. Tocmai de aia. Dacă e să mă masacreze cineva, mai bine să fii tu ăla. Nu-mi ești prieten dacă nu vrei să fii fotograful oficial al nunții mele.

Până la urmă, bucuros că Irina și Cazimir se căsătoresc, în sfârșit, a acceptat. Atât în timpul nunții, cât și atunci când a selectat fotografiile pentru albumul pe care să i-l facă, așteptând să le imprime, Evghenie a comparat cine și ce-a ajuns Cazimir, cine și ce-a ajuns el însuși.

În bună parte, ce e astăzi el se datorează și unei mari influențe a lui Cazimir. Pe Evghenie l-a prins Revoluția în clasa a zecea, la un liceu de mecanică. Se pregătea, vorba vine, să dea treapta a doua, iar

singurul lucru mai concret despre viitorul său era să inventeze o chestie. Nu știa precis ce, dar era convins că în lume mai există ceva de inventat, ceva esențial, la fel de esențial pentru om precum papucii, la care încă nu se gândise nimeni.

A văzut Revoluția la televizor, s-a bucurat de schimbare și a prins a crede și mai temeinic că, în noile condiții, nu mai are nicio scuză dacă nu inventează vreo chestie. În prima primăvară de libertate absolută, când a auzit că poate scăpa pe veci de matematică (lui nu-i plăcea decât fizica), s-a hotărât să se mute la o secție de filologie.

Și-acolo l-a întâlnit pe Cazimir, care avea să-i modifice definitiv destinul. Încă de pe atunci, spre deosebire de Evghenie, Cazimir era aparent lămurit ce vrea să facă în viață: să devină faimos, admirat de toată lumea și, dacă se poate, să scoată și bani din asta. Calculase că drumul cel mai bun și mai scurt pentru a le împlini pe toate e să ajungă scriitor. Asta s-a întâmplat imediat după ce profesoara de română le-a dat ca temă pentru acasă să scrie o poezie simbolistă, respectând toate regulile curentului pe care îl predase. Evghenie a compus ceva parodic, care a stârnit hohote de râs în clasă, în schimb, la poemul lui Cazimir aproape că s-a plâns. Au stat colegii lor, mai ales colegele, toată pauza de după oră ca să-l îmbrățișeze și să-i consoleze „sufletul zdrențuit". Cumva Evghenie s-a convertit și el la asta: să devină scriitor.

Așa că au ajuns repede cunoscuți în tot liceul pentru două talente la care excelau: jucau baschet și compuneau poezii, unele comice, altele triste. Cazimir credea din tot sufletul în ele, Evghenie, mai puțin. Poate doar după ce o scrisese pe prima a avut pentru o clipă impresia că și cuvintele pot inventa ceva nou, esențial pentru om. Dar serios-serios, el n-a crezut niciodată în ele. Le scria cumva doar din inteligență, doar ca să țină pasul cu Cazimir.

În facultate, după ce-au intrat amândoi la Litere, au înființat un cenaclu, unde Evghenie și-a trăit cea mai glorioasă perioadă a vieții. Pentru el nu scrisul s-a dovedit important, ci oamenii, discuțiile, întreaga atmosferă de acolo îl făcea să vibreze.

După ce a participat cu succes la câteva concursuri literare de duzină și a câștigat vreo două premii, Cazimir a trecut pe proză. „Poezia e o fundătură. Nu ajungi departe cu ea. Astăzi romanul e la putere", i s-a confesat el. Pe Cazimir nu l-a luat prea în serios până în seara când i-a întins bucuros o sută de pagini listate la imprimantă: un roman. Suna bine, dar nici măcar el nu bănuia unde se va ajunge de la asta. Când o editură relativ consacrată i l-a mai și publicat, încă din vremea facultății, Evghenie a înțeles că visul lui Cazimir nu mai e doar o iluzie.

După facultate, drumurile au început să li se despartă aproape de la sine. Evghenie umbla bezmetic după o slujbă care să-i asigure traiul în oraș. Cazimir a intrat în lumea bună a literaturii, a încetat să mai frecventeze cenaclul, care s-a stins pe nesimțite, la

fel cum și apăruse. A publicat mai multe cărți și a ajuns un prozator recunoscut.

Prietenia lor devenise mai degrabă o frăție, o legătură de sânge. Țineau enorm unul la altul, dar aveau momente când nu se mai înțelegeau deloc. Evghenie nu știa dacă era vorba doar de o frustrare personală sau chiar s-a produs cu adevărat o schimbare fundamentală în modul de-a fi al lui Cazimir după ce-a publicat prima carte. Îl întrista felul în care se transforma. De exemplu, cum își modifica, de la un interviu la altul, biografia. Când se întâlniseră, erau amândoi la fel de năuci. La cenaclu, după vreo doi ani, Cazimir a început să pretindă că avea un roman scris încă din liceu. Apoi, încet-încet, a prins a-și crea un mit: avea prin generală un roman început și altul terminat. Iar, de la un moment dat încolo, Cazimir depășise orice limită în acest sens: spunea peste tot, și chiar părea el însuși convins de asta, că era un prozator înnăscut, că se apucase de roman încă din clasa întâi, odată ce învățase să scrie.

Și-o altă chestie care-l mai enerva pe Evghenie. De unde la început îl susținea și căuta să-l convingă că trebuie să devină și el prozator, în ultimul an încerca să-i explice cât de chinuitor e să fii scriitor: „Frățioare, nici nu știi în ce rahat te bagi. Nu te apuca de scris. Eu nu mai am încotro s-o apuc, dacă mă opresc acum, mor de foame. Am trecut de patruzeci de ani, altceva nu mai știu ce să fac. Îți închipui că e ceva glorios să fii scriitor? Ei bine, nu e. Nici nu bănuiești ce nasol te simți când îți dai seama că

trebuie să-ți pui și pene la cur, să urli în piața publică, să-ți construiești o aură de geniu cu fular alb la gât, dar totodată să scrii chestii ieftine, ca să te citească cineva“. Chiar și la nuntă, când au rămas doar ei la o masă, Cazimir i-a spus lui Evghenie: „Frățioare, până la urmă tu ai reușit mai bine în viață decât mine. Dă-o naibii de carte. Ai reușit să-i fentezi pe toți, să nu pună nimeni jugul pe tine. Rămâi așa. Trăiește. Bucură-te. Nu te băga în rahatul ăsta cu scrisul. Literatura de azi e o industrie, frățioare, cu critici, editori, vânzători și cititori frigizi, cărora nu le mai atragi atenția decât dacă le dai cu parul în cap. O neguțătoreală jalnică. Nimic mai mult“.

— Dați sticku' la băiatu'! îl strigă pistruiatul. Vă rezolv imediat.

Evghenie i-l întinde.

— Ce format vreți?

— Cât să încapă aici, îi arată el un album.

— 'Nțeles, spune băiatul, după ce examinează albumul.

— Eu mă duc afară la o țigară.

— Pân' vă-ntoarceți, e gata.

Evghenie coboară din nou în fața scărilor, la fumoar. Pletosul cărunt, dar cu fața incredibil de tânără stă lângă un teanc de vreo sută de cărți, toate la fel. Pe una o ține în mână și o răsfoiește tremurând, emoționat până la lacrimi.

— Gata-i, îl întreabă Evghenie, s-a terminat așteptarea?

— Gata-i, îi răspunde el, fără să ridice ochii din carte.

— Da' de ce v-ați făcut atâtea copii, la ce vă trebuie?

Pletosul se întoarce către el, îl privește pentru o secundă cumva agresiv, apoi își reia figura cumsecade.

— Eu n-am făcut copii aici, dom'le. Asta – îi întinde lui Evghenie un exemplar – este cartea mea publicată. Debutul meu în proză. Mai am cinci de poezie.

— Păi, cum, nu-ți trebuie o editură ca să publici? se miră Evghenie.

— Păi, ce – arată pletosul spre clădirea din spate –, asta ce-i?

— Centru de copiere.

— Nu doar. E și editură. Vii cu cartea și cu coperta pe CD și ăștia ți-o tipăresc pe loc.

— Eu știam că o carte, ca să existe oficial, trebuie să aibă un fel de număr de înmatriculare, la fel ca mașinile, să fie înscrisă într-un catastif al Bibliotecii Naționale.

— Știu și eu, dom'le. Sunt membru al Uniunii Scriitorilor de zece ani, ce naiba?! Se cheamă ISBN.

— Exact.

— Și care-i problema? Îl poți cumpăra de aici.

Evghenie se uită la coperta cărții. Un nume, un titlu și un subtitlu, scrise cu font mare, în bold, un chip negru, de Don Juan, pe fundal roșu:

GEORGE LUCA

Vultur veșnic fără cuibar

– roman –

Când vrea să-i returneze cartea, autorul îl împinge cu mâna.

— Fugi, dom'le, de-aici. Te rog, păstreaz-o!

Evghenie se caută în buzunarul de la piept, după portofel.

— Să v-o plătesc atunci. Cât costă?

— Aaa, nici vorbă. Nici nu i-am stabilit prețul. E neprețuită, glumește el, stângaci. Oricum, e plăcerea mea să ți-o dau. La urma urmei, care mai e bucuria scriitorului, dacă nu să dăruiască cititorilor?

Evghenie vrea să plece, năuc, cu cartea în mână.

— Stai, dom'le, să-ți scriu un autograf pe ea, îl întoarce autorul din drum.

Evghenie își ia autograful, bate încurajator cu palma pe umărul scriitorului, îi strânge puternic mâna, aruncă un ochi la bicicletă și se duce să-și ridice albumul cu poze de nuntă.

14

Doamna Stoican e îmbrăcată în pantaloni și sacou, cu pălărie pe cap, semănând cumva cu un bărbat. Mai precis, cu Charlie Chaplin.

Împăturind diverse haine pe care le înghesuie într-un rucsac pescăresc, își amintește de nașterea Mădălinei. Doctorul i-o așezase pe piept, însă, contrar așteptărilor sale, fetița nu plângea. Mai mult, lucru care a speriat-o teribil, se mișca spasmodic, părea că nu-i ajunge aerul.

— Faceți ceva! Se sufocă! l-a alertat pe doctor.

— Nu vă speriați, doamnă. E normal să se sufoce la început, se adaptează la noul mediu. Plămânii ei nu cunoșteau aerul până acum.

Doamna Stoican a privit-o pe Mădălina cu atenție, s-a mai calmat un pic, pe măsură ce copilul a început să respire normal.

— De ce nu deschide ochii? a mai găsit ea o problemă.

— Potoliți-vă, doamnă. O să-i deschidă imediat. E sănătoasă tun.

— Și de ce nu plânge?

— O să aibă o viață întreagă pentru asta, i-a zis el zâmbind.

Și, ca o confirmare a ceea ce spusese doctorul, Mădălina a deschis brusc ochii și s-a pus pe plâns.

Doamna Stoican se întreabă abia acum un lucru care nu-i venise în minte atunci: ce simte un om care nu știe absolut nimic despre lume, atunci când o vede pentru prima dată? În afară că se sufocă și plânge?

Valdi i se gudură pe la picioare, dând voios din coadă, semn că este și el gata de plecare.

— Tu nu mergi nicăieri, îl apostrofează Valeria. Stai liniștit și mă aștepți acasă.

În mintea doamnei Stoican revine apoi cealaltă întrebare care și-a pus-o încă de pe vremea când o îngrijea pe maică-sa, dar care o bântuia și mai puternic de câteva luni: ce simte, ce se întâmplă în capul unui om care a văzut deja lumea, atunci când începe să o uite, atunci când nu mai există pentru el decât ceea ce vede?

Valeria își temină de împăturit lucrurile, îndesându-le pe toate în rucsacul așezat la marginea patului. Scoate dintr-un sertar un teanc de bani și îi pune într-un plic. Apoi rupe o hârtie dintr-o agendă și scrie încet, caligrafic:

Dragă Evghenie,

Să ai grijă, te rog, de Valdi, până mă întorc eu. Nu cred că o să dureze prea mult. Nu te mai teme de el, că nu-i leu, să te înfulece. Mâncarea lui e în sertarul crem din stânga, jos, în bucătărie. Te mai rog să nu care cumva să-ți treacă prin minte să-mi uzi cactușii cât lipsesc eu. N-au nevoie de asta cât sunt înfloriți.

În plic sunt niște bani cu care nu mai am ce face. Ia-i și publică-ți naibii cartea aia. Nu mai sta pe gânduri, că viața-i scurtă.

Cu drag,
Valeria

P.S.: Să nu-i spui Mădălinei, că-și face griji ca proasta.

Doamna Stoican duce plicul pe hol și îl aruncă pe raftul de încălțăminte. Peste plic, lasă scrisoarea.

Se întoarce în sufragerie, își ia rucsacul, pășește tiptil, să nu-l trezească pe Evghenie, îl împinge pe Valdi cu piciorul și închide ușor ușa după ea. În drum spre autogară, își amintește de moartea părinților ei.

Tatăl Valeriei a murit din senin și senin. Era un om cu o vioiciune pe care o moștenise și ea. Deși se apropia de cincizeci de ani, refuza parcă să îmbătrânească. Profesor de biologie ca și ea, dar unul universitar, compensa munca de laborator și sedentarismul presupus de asta prin mersul cu bicicleta. Iar la un moment dat nu s-a mai mulțumit doar cu plimbările din oraș. S-a înscris la Daciadă, etapa pe județ. A trecut de primul nivel și chiar a terminat pe locul douăzeci și trei, faza pe țară. În anul morții sale, se calificase din nou la faza pe județ și-și propusese să termine măcar între primii zece la faza națională. Își repara bicicleta – „nărăvașul“, cum o poreclise –, tocmai o terminase de asamblat și îi umfla cauciucurile, când l-a apucat așa, un fel de amorțeală, vag o durere la

degetele mâinii stângi. Apoi s-a extins în braț și în claviculă. I-a transpirat un pic fruntea, s-a așezat pe scările de la casă să-și revină, dar a căzut pe loc. Stop cardiac. A murit până să vină Salvarea.

Pe cât de ușoară a fost moartea lui, pe atât de chinuitoare și de lungă a fost cea a maică-sii. La șaizeci și șapte de ani, i s-a pus diagnosticul de Alzheimer. Doamna Stoican nu știa prea bine ce înseamnă asta. Din avertismentul doctorului că urmează o perioadă foarte grea atât pentru ea, cât și pentru bolnavă, Valeria a reținut doar partea că „bine îngrijită, înconjurată cu afecțiune, o poate duce mult, și zece ani, cu așa ceva".

În copilărie, Valeria învățase de la maică-sa că Dumnezeu e ca un general sever care-și inspectează periodic subordonații: ți-ai curățat unghiile, te-ai spălat pe dinți, ți-ai făcut temele, ți-ai împăturit frumos hainele înainte de culcare, ți-ai ordonat păpușile. Apoi, după ce a mai crescut, generalul a continuat inspecția urmărind și alte aspecte: de la cât de lungă ți-e rochia atunci când te duci la un bal și până la cu cine te săruți sau ce năzbâtii îți trec prin cap când vezi un băiat. Lui Dumnezeu îi plac ordinea și disciplina. Și, în funcție de rezultate, te bate ori te lasă în pace.

La maturitate, după ce s-a obișnuit să se bucure de viață după cum o ducea propriul ei cap, Valeria a cumpănit mai bine dacă maică-sa ordonează lumea după cum vrea Dumnezeu sau invers, Dumnezeu o ascultă pe maică-sa, și nu prea a mai luat-o în seamă.

A lăsat-o să se descurce singură cu El. Și, de pe la vârsta de patruzeci de ani, ca și cum exact asta-și dorea, maică-sa a început să lase impresia că Dumnezeu e un bun personal pe care n-avea chef să-l mai împartă cu nimeni. Generalul îi vorbea doar ei, îi dicta felurite reguli care i se adresau direct, de la cum trebuie să te comporți în biserică și până la cum să-ți așezi bibelourile în vitrina mobilei din sufragerie. Nu o mai interesa decât rareori ce crede Acesta despre ceilalți, ci doar despre ea însăși. Și nu a mai trecut mult până când maică-sa l-a confiscat definitiv pe bătrânul general, pedepsind lumea să zacă pe veci în haos, pentru că oricum nu-L merită.

Mult timp i-a luat Valeriei până să conștientizeze că se petrece ceva deosebit cu maică-sa. Cu habotnicia de care dăduse dovadă de-a lungul vieții, cu atât mai mult după moartea soțului, oricum considera că îi cam lipsește o doagă, că bizareriile ei făceau parte din normalitate. Apoi s-au declanșat micile semne care, strânse la un moment dat laolaltă, i-au arătat Valeriei că ceva grav i se întâmplă maică-sii, trecând de la amuzament la iritare, de la milă și dragoste la groază.

Întâi, maică-sa a început să uite lucruri neînsemnate: unde și-a pus papucii, cum se numesc unele obiecte banale din jur. Îi repeta întrebări la care îi răspunsese cu cinci minute în urmă. Se uita aparent cu atenție la televizor, apoi comenta cu totul altceva decât ceea ce se desfășura pe ecran. În scurtele plimbări de seară prin parc, se întâmpla să se oprească

pe o bancă pe care stătuse în ultimii treizeci de ani și să strige revoltată: „Dar unde suntem noi acum?! Ce-i asta? Unde m-ai adus?! Hai acasă!". „E bătrână și e normal să mai uite", se liniștea Valeria.

Apoi, într-o zi oarecare, a găsit-o pe maică-sa în beci. A scos de pe rafturi toate borcanele cu murături, zacuscă sau dulceață – pe unele le-a și spart, lăsându-le împrăștiate pe jos – și le-a înlocuit cu bibelourile din sufragerie. „Ce-i cu tine, mamă?", a întrebat-o îngrozită. I-a răspuns violent: „Crezi că n-am observat că m-ai mutat pe ascuns din camera mea?! Degeaba! Nu mă păcălești tu! M-am mutat înapoi la locul meu". Atunci a trebuit Valeria să înfrunte pentru prima dată realitatea și a dus-o din nou la doctor, să-i dea niște pastile, ceva, orice ca să-și mai păstreze mințile-n cap. Abia atunci a prins să priceapă ce presupun ravagiile Alzheimerului.

Tratamentul cu inhibitori de colinesterază nu a dat niciun rezultat, ci parcă a grăbit boala. Maică-sa nu mai putea să fie lăsată singură o clipă: uita să închidă aragazul, lăsa apa deschisă, reordona încontinuu lucrurile prin casă, urlând de fiecare dată când Valeria încerca să o oprească. Și-a urmat cel mai dureros lucru: maică-sa o întreba din ce în ce mai des, din ce în ce mai agresiv, cine este și cu ce drept a intrat în casa ei. Sau, cu o tandrețe exagerată, pe care nu i-o arătase niciodată când era sănătoasă, de parcă nu ar fi vorbit unei ființe în carne și oase, ci unei fantome, mama Valeriei se oprea, îi examina fața, i-o mângâia și îi spunea drăgăstos: „Ce bine

semeni tu cu fata mea. De ce a plecat? Știi unde-i?". Avea zile întregi când nu o mai recunoștea deloc, dar mai existau și momente în care părea că-și revine, când împacheta în hârtie de ziar obiecte banale din casă și i le aducea, spunându-i: „Valeria, dragă, știu că zilele astea a fost sau... nu, trebuie să fie ziua ta. Iartă-mă, mai uit, că-s bătrână de-acuma. Dar, uite, ți-am cumpărat și eu un cadou. La mulți ani, fata mamei!".

Valeria încerca orice ca să o ajute, să-i reîmprospăteze cât de cât memoria. Drept urmare, a împânzit toată casa cu bilețele: „Închide apa", „În frigider e mâncare", „Cană pentru ceai", „Sunt în oraș. Mă întorc repede", „Valeria este fiica ta", „Acesta este un cuțit. Te poți tăia cu el", „Ulei de foarea-soarelui. Nu bea", „Trebuie să-ți folosești mâna dreaptă pentru a mânca, iar piciorul drept pentru a-ți schimba poziția corpului", „Nu te enerva și nu fi încăpățânată. Valeria îți vrea binele".

Apoi a venit și clipa în care bătrânul general a părăsit-o definitiv pe maică-sa: nu-și mai amintea să se spele, să se îmbrace, să se ducă la baie. A căzut definitiv la pat, solicitând mai multă atenție decât un nou-născut. Valeria aproape că s-a bucurat pentru ea atunci când a murit.

Toate aceste amintiri se învârt prin capul doamnei Stoican pe măsură ce se apropie de autogară. Odată ajunsă acolo, merge la informații și întreabă de unde îi pleacă autobuzul. I se explică și îl caută, numărând

peroanele, până îl găsește. Un grup de vreo șase persoane e înghesuit în dreptul portbagajului din burta unui autocar mare, verde. Se aliniază și ea la coadă.

În lateral e o bătrână care ține în brațe un băiat destul de mare ca picioarele lui să mai aibă câțiva centimetri până să atingă pământul.

— Mămăica meaa, mămăica meaa! bocește copilul, mai melodramatic decât în filmele coreene.

— Hai, taci cu bunica, încearcă să-l liniștească bătrâna, având și ea ochii în lacrimi. Că mama vine înapoi repede.

Doamna Stoican vede la fereastra autobuzului o femeie, probabil mama copilului, care privește scena de afară, face din mână, apoi nu mai rezistă și se întoarce cu spatele. Se duce hotărâtă înspre copil și-i vorbește:

— Nu mai plânge, domnul meu!

Atât copilul, cât și bunica lui par așa de surprinși de vorbele doamnei Stoican, încât tac instantaneu. Copilul se întoarce spre ea, căzând – ori fiind scăpat – din brațele bătrânei.

— Nu-i frumos, începe Valeria o lecție moralizatoare. Băiat mare și plângi? Bărbații nu plâng, așa să știi! Ei, dar se poate?!

Șoferul de autobuz o atinge cu palma pe spate. Doamna Stoican tresare.

— Doamnă, mergeți cu noi? o întrerupe el.

— Da, spune ea, întorcându-se, scoțând biletul și arătându-i-l.

— Păi, atunci, hai, îmi dați sau nu odată bagajul ăla? Că plecăm, nu mai frecăm menta.

Doamna Stoican îi întinde rucsacul.

— Când ajungem? îl întreabă.

— Repede. Nici nu facem două zile, îi răspunde el, smulgându-i rucsacul din mână.

Valeria revine spre băiat.

— Ești bărbat sau ce? Ia spune-mi tu mie!

Copilul își apleacă rușinat ochii.

— Păi, vezi? Ești bărbat. Nu mai plânge. Lasă că am eu grijă de mama ta să se întoarcă înapoi repede. Tu mergi frumos la școală, învață, fii ascultător față de bunica ta și mama vine înapoi cât pocnesc eu din degete – chiar face asta. Ai înțeles?

Copilul dă din cap că da.

— Hai, la revedere! spune ea și pune piciorul pe scara autobuzului.

— Mulțumesc din suflet, doamnă, îi spune bunica, abia abținându-se să nu izbucnească în plâns.

Doamna Stoican urcă în autobuz și caută din priviri un loc liber. O femeie de pe la mijloc o strigă.

— Veniți aici, doamnă. E un loc liber. Și mai stăm și noi de vorbă, că avem ceva de mers.

Doamna Stoican se duce și se așază pe un scaun din spatele ei.

— Îmi pare rău, dar acum nu am chef de vorbă. Poate mai târziu.

Doamna Stoican se lasă pe spătar și închide ochii, iar autocarul se pune în mișcare.

Unde Dumnezeu și de ce or fi plecând oamenii aceștia de acasă? se întreabă în mintea ei. Din clipa în care deschizi ochii și îi rotești în jur, începi să-ți construiești o hartă a locului. Nu există decât ceea ce vezi. Asta e mâna. Asta e mama. Acela e tata. Acolo e becul. Mă rog, n-ai cuvinte încă prin care să înțelegi asta, dar așa, măcar o idee tot îți faci. O idee despre ceea ce înseamnă acasă. Pe măsură ce crești, harta cu acasă se lărgește.

Asta e casa mea. *Mămicaaaa, vreau acasăăă! Hai acasăăă! Nuuu! Nu mai vreeeau aici la doamna Enacheee! Nu mă mai joc cu pisica! I reaaa! Mă zgârieee! Uite ce mi-a făcuuut! Vreauuu a-ca-săăă! Aaa-cum!*

Asta e curtea mea. *Du-te la scara blocului tău! Ei, na! Ghinionu' tău! Tu de ce n-ai curte? Ce cauți tu aici, hoțule?! Vrei să-mi furi păpușa?! Țiganule! Te spun eu lu' tata! Stai că iau eu un băț și-ți arăt eu ție, să nu mai vii acasă la mine! Marrrș!*

Asta este strada mea. *N-ai tu așa castani frumoși ca pe strada mea. Nu se compară. Când înfloresc, vii și te plimbi seara tot pe strada mea, acasă la mine. Aveți voi bănci pe strada voastră?! Dar țâșnitori cu apă?*

Ăsta e orașul meu. *Se compară orașul tău cu al meu? Voi aveți o singură stradă principală în oraș. Și două linii de tramvai. Vai de curul vostru, vă cumpărați pantofi de la alimentară! Ai văzut tu rochii ca aici în orașul tău vreodată?! Dacă-i așa bine și frumos la voi, de ce-ai venit să studiezi în orașul meu, la mine-acasă?!*

Ăștia sunt prietenii mei. *N-am să uit niciodată cum m-ai scăpat de tema la mate! Și când o să mă mărit, și când o să fim bătrâne, tot împreună o să mergem în parc. Vai, ce bine ne mai disträm!*

Aceia sunt dușmanii mei. *Ai văzut-o pe aia cum se uita la mine?! Cu câtă invidie?*

Acesta este primul meu iubit. *Da, dragăăă, ne-am și sărutaaat! Ne-am pupat pân-a venit un milițian și ne-a cerut buletinele! Am fost întâi la cofetăria Scala și mi-a cumpărat profiterol și Pepsiiii! Taică-su are și Dacia 1300!*

Ceilalți sunt trecători. *Ce-mi place să trag cu urechea la cum vorbesc! Merg uneori în spatele lor și-i ascult. Îmi sunt dragi, parcă-s frații și surorile mele. N-am să-i uit niciodată!*

În funcție de locul în care îți propui să ajungi, pleci sau nu de acasă. Dacă vrei să ajungi până la magazinul din colț, ai plecat de acasă, iar casa înseamnă acasă. Dacă ieși din oraș, pleci de acasă, iar acasă înseamnă orașul. Dacă ieși din țară, acasă înseamnă țara ta. Dacă ar fi să pleci cu o rachetă pe Lună, acasă înseamnă Pământul. Dar, până la urmă, adevăratul acasă înseamnă întotdeauna doar mintea ta care nu mai poate să se simtă în siguranță decât în locurile unde te-ai născut, ai copilărit și ți-ai trăit tinerețea, indiferent cât de rău sau de bine, ascultându-i pe ceilalți care vorbesc aceeași limbă cu tine – se gândește doamna Stoican. Când nu mai pricepi asta înseamnă că ți-ai pierdut mințile, așa cum ajunsese mama să nu mai creadă că e acasă în

propria ei casă. Când te apucă Alzheimerul, nu-ți mai recunoști casa. Acasa. Pleci și o cauți aiurea prin lume. Toți oamenii care pleacă sunt pândiți, fără să știe, de Alzheimer. Toți cei din autocar. Toți cei care pleacă de acasă.

Doamna Stoican se scufundă în scaunul autobuzului, adormind și simțindu-se ca în burta mamei. Somnul ei naște amintiri. După câteva ceasuri de dormit, somnul ei naște un vis.

La muntele Athos, ea urcă anevoios pe o cărăruie. Ajunge pe un platou și îl vede pe Darie, îmbrăcat în călugăr, cu o barbă mare, albă, așezat în genunchi, lângă o piatră, rugându-se. Ea îl recunoaște cu greu, el nu o recunoaște deloc. Normal, e îmbrăcată ca un bărbat. Un Chaplin pe Muntele Athos. Plus că-i bătrână-bătrână.

Se apropie timidă, atingându-l ușor cu palma pe umăr.

— Ce faci, Darie? întreabă ea, sec.

— De unde-mi știi numele? se miră el, sărind în picioare, privind-o ca pe o apariție miraculoasă.

— Mi l-a spus de-acolo, îl minte ea, arătând cu mâna înspre biserica din depărtare.

— Vorbești românește?!

— Sunt din România.

Fața lui se însenină.

— Frumoasă țară. Am trăit și eu o vreme acolo, atunci când umblam prin lume. Mă și minunez că-mi mai aduc aminte limba.

Darie tace și se uită după un pescăruș care trece pe deasupra, aproape lovindu-i cu aripile.

— Vă pot ajuta cu ceva? dă el semne de nerăbdare. Ce căutați pe aici?

— Vreau să văd cum arată un om care-l iubește pe Dumnezeu mai mult decât pe oricine altcineva din lume.

Darie tace stânjenit, cu capul în pământ.

Darie îl iubește pe Dumnezeu. Numai pe El. A uitat lumea. Restul lumii. Acum nu face altceva decât să se roage la El. Nu mai există nimic în afară de El. Doamna Stoican ar putea să-i spună cine este ea, să-i aducă aminte de plimbările lor cu motocicleta, de copilul lor de acasă, de faptul că Beatles n-a fost niciodată la Onești. Se abține cu greu să-i spună „Hai acasă!". Ar putea să-l smintească.

— Am o rugăminte la tine...

— Spuneți!

— Putem face o poză împreună?

Darie nu pricepe cu ce rost.

— De ce?

— Așa, ca să am și eu o amintire de pe Muntele Athos.

Darie ezită în continuare, dar tresare și-și aduce aminte de faptul că a fost fotograf pe cealaltă lume. Acceptă. Doamna Stoican se apropie de el, scoate un mic aparat foto, îl prinde cu mâna stângă de după umăr, îl strânge puternic, atât de puternic încât Darie se sperie puțin, apoi face o poză, îndepărtând mâna dreaptă și apăsând pe buton.

— Gata-i. Mulțumesc.

— Doamne-ajută, își ia el la revedere, concediind-o, și revine la rugăciune.

Doamna Stoican e tentată din nou să-l invite acasă, să-i reamintească cine este, să-i reproșeze că Beatles n-a fost niciodată la Onești, dar e trezită de vocea puternică a șoferului, răsunând din difuzoarele de deasupra scaunelor:

— Toată lumea la pișu! Acum! Că pe urmă nu opresc prin toate tufișurile, cum vreți voi. Așa să știți! Nu glumesc!

Doamna Stoican e buimacă, rotește privirea în jur și nu recunoaște unde este. Se ridică și iese din autobuz, fără să-și ia poșeta din portbagajul de deasupra capului.

Coboară într-o autogară aglomerată, în care lumea mișună precum furnicile înainte de ploaie. Din ea se desprinde un copil de țigan și se apropie, ținând ceva ca un pachet ca de cărți de joc în mână. Îi întinde una:

— Săru' mâna, doamnă! Cumpărați o iconiță?

Doamna Stoican se uită pierdută la el.

— Dați dumneavoastră cât vreți, să-mi iau și eu o pâine, insistă puiul de țigan.

Ea îl privește în continuare ca pe un extraterestru.

— E cu Maica Domnului. Aduce noroc. E sfințită, e făcătoare de minuni, enumeră el multiplele avantaje ale afacerii.

Doamna Stoican nu are nicio reacție. Doar privește la el ca și cum s-ar uita prin el.

— Bine, doamna, dacă nu vreți pe bani, nu vreți. Vă dau eu una, așa, de la mine, spune el cu năduf, împingându-i o iconiță în mână. Luați-o!

Doamna Stoican o apucă mecanic, o duce în dreptul ochilor, se uită la ea, prin ea. Începe să tremure. Apoi se pune în mișcare și intră în autogară.

— Câinoasă mai ești cucoană, îi strigă puiul de țigan din urmă, însă ea nu-l aude.

Privește disperată în toate direcțiile, printre oameni. Străbate mulțimea de furnici agitate, dându-le cu mâinile la o parte. Deschide ușa de la toaletă și se repede la chiuvetă. Deschide apa la maximum, lasă iconița pe margine și-și aruncă apă pe față. Întâi îi amorțesc degetele de la mână, ca și cum toată mulțimea de-afară s-ar fi transformat în niște furnici care i s-au stecurat pe sub piele. Apoi îi amorțesc picioarele. Furnicile îi urcă pe glezne, îi invadează burta, pieptul, umerii, gâtul fața, scalpul proaspăt ras.

Doamna Stoican se lasă covrig lângă chiuvetă, tremurând. Stă așa vreo zece minute, fără ca vreuna dintre femeile care intră și ies de la veceu să-i acorde vreo atenție specială. Doar priviri mirate, aruncate pe fugă.

Furnicile se liniștesc, dispar, dacă nu cumva or fi adormit în mușuroiul de carne care zace pe jos, lângă chiuvetă. Doamna Stoican se ridică, iese din toaletă, din autogară. Pășește de pe trotuar în mijlocul străzii.

Se aud scrâșnete de frâne, claxoane și înjurături. Pentru doamna Stoican există doar mâinile sale,

mașina oprită la câțiva centimetri de ea, mulțimea curioasă de pe margine, cerul senin, soarele de deasupra capului. Toate fără nici o noimă. În rest, nu mai există nimic.

15

Pentru Evghenie, una dintre puținele plăceri de om mare, dar pe care o trăiește cu bucurie de copil, e mersul cu mașina. Mașina i se pare o prelungire a lui acasă. Ca și cum te-ai duce în bucătărie și, când ai chef, pleci odată cu bucătăria. De multe ori i se întâmplă să fie la sute de kilometri de oraș, pe-o coastă de munte, și să se simtă la capătul lumii. La acel capăt închipuit de oamenii care nu știau că pământul e rotund și credeau că, odată ajuns acolo, dacă mai faci un pas în plus, cazi încontinuu în gol, fără să atingi vreodată fundul. Dar, odată ajuns la mașină, e acasă.

Acest Opel Corsa în patru pistoane, din care funcționează doar trei, cumpărat cu o mie de euro, e cel mai acasă loc al lui. Singurul cu adevărat, de altfel. Și deseori își imaginează că, dacă ar avea suficienți bani, ar porni cu mașina să caute acel capăt al lumii plate.

Evghenie e la volan, iar bucuria lui de copil pare cu atât mai intensă cu cât are un partener de drum. Cum mașina Mădălinei era în service, au fost nevoiți să plece cu a lui.

— Toată lumea spune că iubește călătoriile, deschide el un subiect de discuție, după ce ea se dezmeticește dintr-o moțăială prelungită, dar mi se pare că puțini știu precis unde vor să se ducă.

— Nu contează atât de mult. Uneori și dacă ieși pe un deal din apropierea orașului, tot te simți altfel, îți încarci bateriile, îi spune Mădălina, căscând și dezmorțindu-și oasele.

— Cum să nu conteze? Adică ți se pare normal să n-ai nicio țintă?

— Când muncești de-ți rupi oasele și-ți sfărâmi creierul ca mine, nu ca tine, care freci menta, îl ironizează ea, chiar că nu mai are importanță unde pleci. Doar să nu mai fii acasă, să nu mai fii la serviciu.

— Proletari aroganți! glumește Evghenie.

— Cine?

— Voi, ăștia cu slujbă, ăștia care munciți doar ca să mergeți în concediu. Ăștia... Cum să vă mai zic? Sclavii ideii de carieră.

Mădălina chiar se enervează.

— Și ce-i rău să te intereseze cariera? întreabă ea înțepat.

— Nu-i neapărat rău, ci doar mi se pare stupid.

— Unui vântură-lume ca tine n-are cum să i se pară altfel.

— Nu, acum serios, insistă el. Și omul primitiv era mai evoluat ca voi. Vânător sau agricultor, nu dorea altceva decât să-și rezolve o chestie esențială, firească: mâncarea. Nu umbla să-și facă o carieră în vânătoare sau agricultură.

Evghenie încetinește în spatele unui cortegiu funerar care se desfășoară pe sensul lor de mers. Pare că-l urmează toți locuitorii din satul prin care trec. Pune semnal stânga și merge cu viteza întâi. Pe contrasens, mașinile trec bară la bară.

— Băi, frate! pufnește Mădălina. Acum chiar că mergem ca mortul. De ce îi lasă ăștia cu el pe șoseaua națională?

— Pe unde vrei să treacă? întreabă el, înțelegător.

— Habar n-am. Pe ulițele lor, nu să încurce traficul.

— Poate n-au de ales. Dacă mortul a trăit de partea cealaltă a străzii, unde nu e cimitir, ce să facă?

Mădălina nu-i răspunde, ci se uită la cortegiu. O fetiță îmbrăcată în negru, care se ține de mâna maică-sii, întoarce capul și o privește fix, zâmbind, pe Mădălina. Ridică palma și dă din mână către ea. O salută la rându-i, fluturând mâna. Fetița scoate limba. Mădălina duce degetul mare către vârful nasului și se strâmbă la ea. Se amuză împreună.

Evghenie prinde un gol pe contrasens, accelerează și depășește cortegiul. Mădălina își ferește capul, ca nu cumva să vadă mortul.

După minute de tăcere, el reia conversația:

— Ție unde ți-ar plăcea cel mai mult să mergi?

Mădălina își strânge buzele într-o parte și apoi îi răspunde:

— În Cuba și în India, cred.

— Ce-i așa special acolo?

— Nu știu. Am auzit că-i frumos.

— Nu te întrebam într-o doară. Sunt pe lume mii de lucruri frumoase pe care să le vezi. Eu te întreb de o chestie pentru care chiar ai face totul ca să o vezi, explică Evghenie.

— Cum ar fi ce? Care-i cel mai tare loc pe care vrei să-l vezi tu?

— Am mai multe locuri. Și nu contează atât locul, cât ce se întâmplă acolo. Mi-e greu să mă hotărăsc.

— Spune atunci la întâmplare.

E rândul lui Evghenie să-și strâmbe buzele într-o parte.

— Mai întâi și mai întâi, cred că mi-ar plăcea să merg să văd migrația somonilor. Reîntoarcerea lor acasă, mai exact. Somonii ies din icre într-un râu de munte, în interiorul uscatului, sus, apoi coboară în ocean și călătoresc zeci de mii de kilometri, iar când li se apropie moartea o apucă înapoi acasă...

— Nu fac asta și elefanții? întreabă ea într-o doară, evident cu mintea în altă parte.

— Nu. Elefanții doar au un cimitir unde se duc când le vine vremea, mor și pace. Somonii se întorc fix la râul din care au apărut. Uneori, dacă apa e mică, așteaptă și câte o săptămâna la marginea oceanului, până plouă sus și crește cursul. Apoi o apucă contra curentului, au de înfruntat tot felul de animale hămesite – lupi, vulpi, urși, în special urși care îi așteaptă lihniți la fiecare prag al râului. Mulți sunt prinși, e un carnagiu ce li se întâmplă, dar foarte mulți ajung până la urmă în balta aia de unde au prins viață. Dintre atâtea sute de râuri care dau în

ocean, după ce au călătorit zeci de mii de kilometri, cum naiba de țin ei minte drumul de întoarcere?...

— Și altă dorință? îl întreabă Mădălina, oarecum plictisită.

— Altă dorință a fi să merg la Garmisch-Partenkirchen...

— Cum îi zice? Unde? se amuză Mădălina.

— Garmisch-Partenkirchen... Îmi și place cum sună. E o stațiune din Germania.

— N-am auzit de-așa ceva în viața mea.

— Pentru că nu te uiți la sărituri cu schiurile.

— Numai grija asta n-o am eu!

— La trecerea dintre ani, continuă Evghenie imperturbabil povestea, există o competiție mai specială a săritorilor cu schiurile. „Turneul celor Patru Trambuline“ se cheamă. Și fix pe întâi ianuarie, când toată lumea e mahmură după Revelion, la Garmisch-Partenkirchen are loc o etapă din turneu. Sunt două tururi de întrecere, unul e pe-a eliminatelea, în fine, nu-ți mai umplu capul cu asta... Ce-mi place mie să visez când văd turneul la televizor ține de un obicei mai aparte. În runda finală, înainte să intre în concurs ultimii zece competitori, cei mai buni, există un săritor de probă...

— De ce?

— Testează condițiile pentru salt. Influența vântului, cred. Verifică dacă întrecerea finală se poate desfășura în cele mai bune condiții.

— OK. Și?

— Ei bine, asta mi-ar plăcea să văd, mă rog, să fac: pe un întâi ianuarie oarecare, să fiu săritorul de

probă de la Garmisch-Partenkirchen, să intru înainte de cei mai buni zece săritori din lume și să bat recordul trambulinei. Dar fără să bage nimeni în seamă asta. Oricum nimeni nu îi dă atenție săritorului de probă și asta-mi place enorm.

— Ești ciudat. Dacă tot bați recordul, de ce să nu știe nimeni?

— Sincer, nu cred că l-aș putea bate dacă aș intra în competiție, dacă toți ochii ar fi ațintiți pe mine. Mai degrabă cred că mi-aș rupe gâtul în condițiile de concurs. Și, oricum, mi-ar plăcea să bat acel record doar pentru mine.

— Tu măcar știi să mergi pe schiuri?

— Habar n-am.

Cei doi râd.

— Când eram copil îmi plăcea patinajul pe gheață, începe și Mădălina o poveste. Dar tot așa, nu atât patinajul, cât momentul ăla când patinatorii terminau dansul și li se aruncau multe-multe flori din tribune. Atât de multe, încât patinatorii nu puteau să le adune ei pe toate și mai intrau și niște copii care-i ajutau. Îl întrebam pe tata: „Și ce fac copiii cu florile alea?“. „Le dau patinatorilor“, mă asigura el, crezând că asta îmi doresc. „Pe toate, pe toate? Ei nu păstrează niciuna?“ „Probabil că da.“ Iar eu visam să fiu un copil din ăla care strânge un braț de flori, iese tiptil din patinoar, se descalță de patine și o rupe la fugă. Vroiam să le păstrez pe toate doar pentru mine...

Evghenie încearcă să găsească un alt post de radio, pentru că cel pe care îl ascultau tocmai își

pierde semnalul. Se aud doar scrâșnete, pârâituri, zgomote captate parcă de pe altă lume.

— Există prea multe lucruri pe care n-o să le facem sau n-o să le vedem niciodată, spune Mădălina cu amărăciune.

După mai multă pălăvrăgeală, Evghenie o lasă pe Mădălina la volan, iar el adoarme o vreme la fel de liniștit ca în burta mamei.

Mădălina îi dă un ghiont.

— Păi, ce naiba faci, Evghenie? Dormi?

Evghenie tresare și-și freacă pleoapele.

— Nu dormeam. Doar stăteam așa, cu ochii închiși.

— Ai spus că vrei să faci poze.

El apucă aparatul de fotografiat de pe genunchi și verifică ceva la obiectiv.

— Nu prea am chef.

Ia un șervețel din buzunar și șterge cu grijă, apăsat, după ce a aburit-o cu gura, sticla obiectivului.

— Mai zi și tu ceva, îl îndeamnă Mădălina.

— Ce să zic?

— Ceva ca să nu adorm la volan... Zi-mi că sunt frumoasă! spune ea pe un ton mieunat.

— Ești frumoasă, îi răspunde el sec.

— Și tânără, adaugă ea, alintându-se și mai mult.

— Extrem de frumoasă și de tânără, accentuează el pe „extrem“, cu o ironie blândă în voce.

Mădălina conduce în tăcere până ce-i dispare zâmbetul din colțul gurii.

— Acum două zile, mergeam pe stradă și văd un student care împărțea niște pliante, mai spune ea monoton.

— Cu ce?

— Asta-i faza, că n-am aflat. Stai să-ți spun: nici nu contează cu ce. Ideea e că, atunci când am ajuns în dreptul lui, deși mi-am încetinit intenționat mersul, pur și simplu a făcut un pas în lateral și s-a dus către altcineva. Pricepi? Ăla nu mă considera o gagică nici măcar demnă de-un rahat de pliant.

— Exagerezi. A fost o întâmplare.

— S-o crezi tu. M-am îndepărtat, m-am întors și-am trecut din nou prin dreptul studentului.

— Și?

— Nimic, cum ți-am spus. Nu mi-a dat pliant și gata-i, pare să fi încheiat ea povestea, întristându-se.

— Păi, poate făcea reclamă la ceva la care nu te interesează. La vreo pizzerie, de exemplu, și, la cum arăți, se vedea că nu ești genul care mănâncă pizza.

— Evghenie, de ce mă iei de proastă?

— Nu te enerva. Glumesc.

La radio răsună câteva dintre hiturile vremii, apoi niște reclame.

— O să mor singură, Evghenie. O să ajung o babă nebună ca mama și-o să mor singură, spune ea patetic. Dar măcar mama mă are pe mine. Eu o să mor și-o să mă găsească cineva peste trei zile. După miros, încearcă ea o doză de umor negru.

Evghenie nu prea pare să-l aprecieze.

— Te plângi ca o babă. Lasă prostiile.

— Nu-s prostii. Uite, te rog serios. Dar îmi promiți că o faci?

— Păi, zi-mi ce vrei să fac.

— Întâi promite.

— Nu pot promite, dacă nu știu despre ce-i vorba.

— Uite, habar n-am dacă noi doi o să mai fim multă vreme împreună. Sincer, nici nu știu dacă suntem împreună, în afară de clipa asta.

— Devii patetică, o avertizează Evghenie.

— Nu, serios. Îmi promiți că atunci când voi fi o babă nebună, dacă te sun, vii de oriunde, și chiar de la capătul lumii?

— Păi, dacă n-o să mai fim împreună, de ce-aș mai veni?

— Pentru că ești un om bun. Singurul pe care-l cunosc.

— OK, accept complimentul, se înfoaie el. Și ce naiba să mai facem atunci?

— Să mă înăbuși cu o pernă pe față. Eu n-o să am niciodată curajul să mă sinucid. Sunt destul de lașă și o să vreau să trăiesc cât mai mult. Dar atunci când chiar nu o să mai am nicio putere, o să te rog pe tine să mă ajuți.

— Băi, gata, las-o baltă. Ești morbidă de-a dreptul, se enervează el.

— O las dacă-mi promiți.

— Promit că nu mai apuci clipa aceea, dacă continui așa. Te omor acum.

Evghenie lasă aparatul pe genunchi și duce demonstrativ, teatral, palmele spre gâtul ei.

— Hai, te rog. Serios. Ce te costă dacă-mi promiți? insistă ea.

Mădălina valsează de vreo câteva ori cu mașina de-a latul șoselei, pe albele sensuri.

— Hai, promiți?! glumește ea. Până atunci, merg numai așa.

— Bine, bine. Promit! spune și el amuzat, într-o doară, ca să scape de insistența ei. Numai să mergi drept, să nu murim acum ca proștii!

Mai trec vreo câteva melodii și un calup publicitar. Mașina intră într-o altă localitate. Evghenie ia aparatul și îl duce la ochi, fără să apese pe buton. Pare că vânează ceva.

— Știi, spune el, privind concentrat prin vizor, cred că, în condiții normale, dacă ai apucat să trăiești suficient de mult, găsești ceva să te bucuri și pentru o secundă în plus. În fiecare seară când merg cu bicicleta, întâlnesc un moșneag cu Parkinson. Iese la plimbare după ceas, la oră fixă. Îmbrăcat elegant, abia își târâie pașii și tremură necontenit. Pe piept, poartă o decorație pe care scrie „O mie de ore de zbor". Patrulează pe o distanță de vreo zece metri în fața blocului său. Îi ia, cred, un sfert de oră dus-întors. Și omul îmi pare OK, mulțumit. Când îmi vine asta în minte, întotdeauna îmi zic...

Evghenie se oprește din vorbit și apasă pe declanșator, semn că vânatul mult așteptat a ajuns în cătarea obiectivului. După un țăcănit scurt, verifică imediat poza pe ecran. Apoi i-l pune Mădălinei în fața ochilor.

— Uite, ca baba asta ești. Și tot ca ea te plângi.

Poza are darul să o amuze.

— Mai vrei să trec eu la condus?

— Nu, doar să oprim pentru o țigară.

Mădălina trage mașina cu roțile într-un șanț, lângă o vie.

— N-avem voie aici, îi spune Evghenie. E drum național. Mai trece vreun polițai.

— Dă-l naibii. Stai că pun avariile.

Ies și-și aprind amândoi câte o țigară. De partea cealaltă a străzii e un câmp întins, buruienos, nelucrat.

— Îmi place! spune Evghenie.

— Ce-ți place? întreabă ea, uitându-se curioasă în jur. Nu văd nimic deosebit.

— Îmi place așa, să merg cu mașina, să fumez o țigară oprit pe o margine de drum și să nu văd nimic deosebit în jur.

Mădălina privește împrejur și-ntr-adevăr nu pare să vadă ceva deosebit. Exceptând poate o sperietoare de ciori sfrijită, bătută de vânt, care atârnă într-un stâlp de la vie. Trage adânc din țigară:

— Și mie îmi place.

Evghenie vede și el sperietoarea, apucă o piatră de jos și o aruncă înspre ea. Nu o nimerește. Mai ia o piatră.

— Acum o lovesc fix în cap, se laudă el.

Ratează din nou. Mădălina izbucnește în râs.

— N-ai o treabă. Eu o lovesc din prima.

Aruncă și Mădălina, dar nu ajunge nici măcar pe-aproape de sperietoare.

— Ai fi murit de foame în Epoca de Piatră, îi spune el.

— Bine că ai fi supraviețuit tu! Hai să facem concurs!

Continuă amândoi competiția, până când Mădălina ia un pumn de pietricele, le împrăștie înspre sperietoare, iar una chiar o nimerește. Ea ridică mâinile victorioasă:

— Uraaa! Ei, aud!? Cine face foamea în epoca de piatră?!

— Nu se pune. Ai încălcat regulile, îi contestă Evghenie reușita.

Șoferul unui tir în viteză claxonează puternic, fie încercând să-i sperie în glumă, fie iritat de prezența celor doi pe marginea șoselei.

16

Memoria e o apă adâncă și, de cele mai multe ori, extrem de tulbure, filosofează Evghenie. E drept, uneori ți se pare că vezi – și chiar vezi – prin ea, dar nici măcar atunci nu poți spune că-i zărești fundul. Poți trăi liniștit numai cu ceea ce se găsește la suprafața ei, dar niciodată nu știi ce ascunde de la o anumită adâncime încolo. La suprafață plutesc unele lucruri frumoase, altele urâte, însă pe toate acestea le înțelegi. În adânc însă, mișună creaturi nenumărate, nebănuite, înspăimântătoare. Nici nu știi când și de ce, de niciunde, pe luciul ei încep să ți se năzare ceva ca unduirea unei spinări de rechin ori ca ochii sticloși ai vreunui crocodil. Și cum e de preferat – se întreabă Evghenie –, să trăiești cu spaima creaturilor care te pândesc din adâncuri sau pur și simplu să uiți de ele?

E mai bine de jumătate de zi de când Evghenie stă în fotoliul din sufrageria doamnei Stoican și se chinuie să-și scrie romanul pe laptop. E mai bine de o oră de când își dă seama că nu-i merge nimic și doar se rezumă să o privească cu atenție pe doamna Stoican. Nu poate pricepe dacă ea e în căutarea a

ceva sau pur și simplu vrea să rearanjeze mobila din propria sufragerie.

Mai întâi, Valeria a eliberat mijlocul sufrageriei, târând masa până pe hol. Evghenie a vrut s-o ajute, dar ea l-a refuzat violent. A lăsat-o în pace, mulțumindu-se doar să o țină sub supraveghere. Apoi doamna Stoican a scos covorul, l-a rulat grijuliu și l-a dus pe masa de pe hol. Apoi a scos geamurile de la rafturile bibliotecii, le-a șters meticulos și le-a rezemat de perete. Tot la fel de meticulos a șters fiecare bibelou și l-a așezat pe podea. După ce le-a șters pe toate, a început să le aranjeze ca pe niște piese de șah pe o tablă uriașă. S-a plictisit repede, le-a lăsat alandala și s-a concentrat asupra cărților din bibliotecă. La fel, una câte una, ștearsă cu grijă și așezată lângă perete.

Când s-a dus să o recupereze cu mașina, Evghenie și-a amintit de seara în care doamna Stoican i-a spus că are Alzheimer. Dar s-a ținut de cuvânt, nu a pârât-o nimănui.

Au pătruns pe ușa spitalului din acel orășel uitat de lume, de care abia dacă auziseră la televizor, iar inima Mădălinei era cât un purece. Și ea a simțit încă de pe atunci că maică-sii i se întâmplase ceva cu mult mai dramatic decât recunoscuse la telefon.

Pe drum, Mădălina i-a povestit lui Evghenie că nici nu o crezuse pe Valeria atunci când o sunase de pe un număr de telefon fix, necunoscut.

— Valeria, lasă glumele. Ce cauți tu tocmai acolo? a întrebat-o.

— Uite, am plecat și eu în concediu.

— Fără să-mi spui o vorbă? Măcar să fi știut Evghenie.

— Ei, uite-așa am vrut eu!

— Bun, și de ce tocmai acolo? continuă Mădălina interogatoriul. Abia dacă am auzit de localitatea asta.

— Dragă, e treaba ta că nu cunoști geografia țării în care te-ai născut. Să știi că e un oraș mare, cu spital.

— Și de ce nu vii cum te-ai dus? a întrebat-o Mădălina, nervoasă.

Doamna Stoican a avut o ezitare.

— Păi, nu venisem aici. Mergeam mai departe.

— Unde?

— Unde? Unde? Pui întrebări sau vii să mă recuperezi? Mergeam și eu în străinătate, că mă săturasem să zac acasă, și-a avut loc un mic accident...

— Ai pățit ceva? Ești rănită?

— Stai, dragă, nu fi paranoică. Nu accident de mașină. Mi s-a făcut un pic rău și m-am oprit. M-am dus la spitalul de aici, am stat internată...

— Internată?! Mamă, mă omori cu zile. De ce nu m-ai sunat?

— Dar acum ce fac? Și oricum, n-am nimic, o banală cădere de calciu.

După ce au aflat de la triaj unde e, au găsit-o la ușa salonului, cu foaia de externare în mână. În afară de faptul că era rasă în cap, îmbrăcată în hainele ei de Chaplin, Mădălinei îi părea perfect normală.

— Dragă, sper să nu-mi faci scene pe aici. N-am nimic.

Și, într-adevăr, o vreme n-a părut să aibă nimic. Când Mădălina a dus-o forțat la doctor, diagnosticul a căzut ca un trăsnet: Alzheimer. Mădălina a refuzat să creadă asta la început.

Abia apoi Evghenie a început să-i remarce ciudățeniile care confirmau Alzheimerul. Ceva iremediabil se întâmpla cu ea.

Într-o zi, doamna Stoican a ciocănit la ușa lui, cu o carte în mână.

— Am o rugăminte la tine.

— Te-ascult.

— Spune-mi drept, și tu crezi că m-am țicnit?

— Dar cine mai crede asta?

— Ei, cine? Mădălina, desigur.

— Nu, nu crede asta. Oricum, eu nu cred... Spune-mi cu ce te pot ajuta.

— Uite, ia cartea asta și ascultă-mă la poezii. Să vezi cât de bine le țin minte.

Deși somnoros, Evghenie nu a vrut să o refuze.

— Bine, vin, dar te rog să-l închizi pe Valdi.

Râzând, Valeria l-a ademenit pe Valdi în bucătărie, a închis ușa, apoi l-a invitat pe Evghenie în sufragerie.

— Stai pe fotoliu! i-a spus.

Ea a rămas în picioare, cu mâinile pe lângă corp, cu o atitudine de elevă silitoare, pregătită să arate de ce e în stare. El s-a așezat, uitându-se la copertă.

— Adrian Păunescu? a întrebat indignat Evghenie. Păi, poeziile astea-s niște porcării, niște... nici nu știu cum să le spun.

— Te rog eu. Ascultă-mă. Nu contează poeziile, ci doar faptul că îți pot demostra că le țin minte, că nu m-am țicnit.

— Bine. Cu ce începem? Știi toată cartea?

— Ei, asta chiar nu. Nimeni nu știe o carte de poezii pe de rost. Nici măcar autorul lor.

— Cu excepția lui Păunescu, a adăugat el sarcastic. Atunci la ce să te ascult?

— Deschide la pagina 84.

Evghenie a deschis cartea.

— Mă urmărești?

— Te urmăresc.

Doamna Stoican și-a reluat poziția de elevă silitoare și a început să recite:

— *Totuși, iubirea...* De Adrian Păunescu...

Și totuși există iubire
Și totuși există blestem
Dau lumii, dau lumii de știre
Iubesc, am curaj și mă tem...

I-a turuit primele trei strofe pe nerăsuflate, apoi s-a blocat.

— Nu mă ajuta. Lasă-mă. Îmi amintesc singură, i-a spus ea destul de agitată.

— *Afară roiesc...*, nu s-a abținut totuși Evghenie.

— *Afară roiesc întunerici...* a continuat ea, ezitând.

— *Aici suntem noi luminoși...*

— *Aici suntem noi luminoși...*

— *Se ceartă-ntre ele biserici...* își îngroașă el vocea, imitându-l pe Adrian Păunescu.

— *Se ceartă-ntre ele biserici...* se entuziasmează Valeria.

— *Făcându-și același reproș...*

— *Făcându-și același reproș...*

Ea și-a dus mâna la frunte, trăgând de timp.

— Și mai departe? a îndemnat-o Evghenie.

Doamna Stoican s-a înnegurat la față și s-a enervat deodată.

— Darie, tu mă consideri proastă? Chiar crezi că uit așa, de la mână până la gură. Nu uit! Știu mai departe și fără ajutorul tău.

I-a recitat răstit, demonstrativ, tot prima strofă.

— Și-acum te rog să ieși din camera mea.

Evghenie încă mai era marcat de faptul că Valeria îl numise Darie.

— Valeria, ce te-a apucat? Eu nu vroiam decât...

— Auzi, nu mă faci tu pe mine nebună. Nu vii tu la mine să-mi spui că nu-ți plac poeziile mele.

I-a smuls cartea din mână și a continuat:

— Să scrii și tu poezii așa de frumoase ca Adrian Păunescu și pe urmă mai vorbim. Acum pleacă!

A doua zi dimineață, Evghenie s-a dus supărat la Valeria și a vrut să-i înapoieze plicul cu bani lăsat la plecarea ei, de care și uitase.

— Uite-ți banii. Și, dacă vrei, să știi că pot să și plec din casa asta.

— Ce-i cu tine, ai înnebunit? l-a întrebat indignată doamna Stoican. Sunt banii tăi.

Apoi a continuat blând:

— Evghenie, eu sunt bătrână de-acum. Tu te iei după toate toanele mele? Iartă-mă, te rog.

— Nu, eu te rog să-ți iei banii înapoi. Am găsit cu ce să-mi public cartea.

— Serios? a izbucnit ea bucuroasă. Ți-ai terminat cartea?

— Mai am puțin.

— Nu vreau să mor până nu o văd.

Apoi, în următoarele săptămâni, doamna Stoican s-a comportat ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum ar fi fost o toană trecătoare.

Doamna Stoican e concentrată acum asupra cărților din bibliotecă. Le scoate pe fiecare în parte și le răsfoiește una câte una, ca și cum ar căuta ceva. Uneori e veselă, nostalgică, alteori e iritată. Pufnește și oftează dezamăgită. După ce se asigură că ceea ce caută nu e acolo, lasă cartea lângă perete și-și continuă cercetarea în celelalte.

Evghenie încă se întreabă dacă totuși Valeria s-a senilizat sau nu. Deși, după repetatul poeziilor, semne destul de evidente au mai fost. Cel mai îngrijorător e că-l trimitea din ce în ce mai des să-l alunge pe Galanton.

Că acesta exista în realitate, Evghenie nu avea niciun dubiu. Știa povestea, în mare, atât de la Mădălina, cât și de la doamna Stoican: casa în care stăteau acum fusese naționalizată pe vremea comuniștilor de la familia unui acordor de piane, care reușise să fugă din țară, unchi al Valeriei. La început, locuise în ea un fost activist de partid. Prin anii '70, când Valeria s-a întâlnit cu Darie și i-a spus necazul,

prin intermediul bunicului acestuia, au reușit să-l dea afară pe activist și să recupereze casa, chit că a rămas în ea în calitate de chiriaș. După Revoluție, când s-a pus problema reîmproprietăririi, Valeria nu se aștepta la nicio problemă: era unica moștenitoare în viață a locuinței. A angajat un avocat și a intentat Statului român un proces de retrocedare. Și totul ar fi mers ca pe roate, dacă nu tocmai avocatul angajat s-ar fi dovedit parte dintr-o mafie locală a retrocedărilor. Studiind cazul, avocatul a mai inventat, cu ajutorul oamenilor lui infiltrați în primărie, falsificând acte, un fiu nelegitim al fostului acordor de piane, care trăia prin Germania. Iar avocatul a cumpărat drepturile succesorale de la acesta. Procesul de retrocedare s-a transformat într-un lung și obositor proces de împărțire a casei cu avocatul. Și poate chiar așa s-ar fi întâmplat, dacă Mădălina n-ar fi avut norocul să dea într-o bună zi nas în nas cu o fostă colegă de liceu, ajunsă judecător. Au stat la o cafea și i-a povestit, întâmplător, suferința prin care trecea maică-sa. Judecătoarea s-a pocnit cu palma peste frunte când a auzit numele avocatului, Nicu Galanton. „Păi, ăsta e celebru pentru asemenea măgării. Dragă, crede-mă, din secunda asta e problema mea personală să-l înfundăm pe ăsta. De vreo două ori am fost la atâta să-l prind, dar acum nu-mi mai scapă.“ Și, într-adevăr, relațiile judecătoarei și unul dintre cei mai buni avocați din oraș, după alți câțiva ani de procese, nu doar că l-au dezmoștenit pe falsul moștenitor, ci l-au și băgat la închisoare. Casa i-a revenit

pe drept Valeriei, dar ea a rămas cumva traumatizată. Dacă scapă din închisoare, redeschide procesul și îi ia casa? Degeaba i-a explicat Mădălina că, fie și scăpând de la închisoare, titlul de împroprietărire nu mai poate fi atacat.

Mai întâi într-o doară, cu vreo câțiva ani în urmă, doamna Stoican i-a spus Mădălinei că l-a zărit pe Galanton într-o noapte, urmărindu-i casa, stând lângă reclama luminoasă din colțul străzii. Nici n-a băgat-o în seamă atunci, însă după ce i-a repetat povestea, după câteva luni, Mădălina a calmat-o: „Dă-l naibii, o fi ieșit din închisoare, dar, te rog, înțelege-mă, nu-ți mai poate face nimic. Am întrebat-o și pe Nicoleta, judecătoarea. E liber să stea unde vrea, că strada i-a numănui. De casă nu se mai poate atinge".

După ce s-a întors din marea excursie ratată, doamna Stoican îl trezea din ce în ce mai des pe Evghenie, de obicei după miezul nopții, îl lua de mână, îl ducea până la colțul casei și încerca să i-l arate pe Galanton, pitit după reclama luminoasă din stradă. Și, deși știa că Galanton chiar există în realitate, Evghenie s-a convins că acesta nu venea niciodată să stea la pândă lângă casă, ci că totul se întâmpla doar în imaginația Valeriei.

Privind-o pe doamna Stoican cum se chinuiește să împingă biblioteca goală lângă peretele din colț, încearcă din nou să o ajute.

— Pleacă de-aici, Darie, îl respinge ea violent. Nu e gata încă. Așteaptă.

Cu o forță de nebănuit, reușește să mute singură biblioteca, scrijelind parchetul. Dă cu degetul peste urme, încercând să le acopere. Stă cinci minute cu fundul pe cărți și-și trage răsuflarea, uitându-se fix la bibelourile din mijlocul sufrageriei. Apoi se apropie de ele și începe să le miște, să le așeze, să se joace cu ele ca și cum ar fi niște piese de șah pe o tablă uriașă.

Încet-încet, se conturează două tabere adverse: cinci balerine față în față cu trei pitici. Balerinelor li se alătură un copil rotofei și doi îngeri la fel de grăsuni. Cinci câini trec de partea piticilor. O pisică vine între îngeri. Un uliu negru îi ia sub aripile sale pe doi pitici. Trei cocori și o domniță pe bicicletă se alătură definitiv balerinelor.

Doamna Stoican privește adversarii și pare mulțumită. Desprinde de pe perete rama cu „autofotografia“ ei și a lui Darie din tinerețe, se așază din nou cu fundul pe cărți, ținându-o cu fața spre bibelouri, obligând-o parcă să privească cele două tabere răspândite pe jos. Zâmbește blând către ele.

Lui Evghenie i se face o enormă milă de ea. Dumnezeule, atâta îți mai rămâne când ești bătrân? Să uiți totul și tot ce mai există viu pentru tine, tot ce te mai bucură e să aranjezi niște bibelouri?

Un val de sudoare îi apare pe frunte. Duce mâna la buzunar și ia repede un Maalox.

Sunt și eu bătrân și ce-mi rămâne dacă totuși îmi crapă inima? se întreabă Evghenie, văzând-o pe doamna Stoican cum se învârtește fără rost prin cameră. Eu măcar mai am amintirile, dar femeia asta?!

Pe de altă parte, am o mulțime de amintiri de care un Alzheimer cinstit m-aș bucura să mă scape.

Am început să îmbătrânesc, conștientizează el, atunci când am înțeles că nu există cale de întoarcere, de căzut la pace cu mama, și trebuie să mă trezesc zilnic la oră fixă, de dimineață, ca să mă duc la grădiniță. În vreme ce pășeam repejor-apăsat cu o gentuță de tablă în mână, în care-mi zăngăneau niște biscuiți „opt la leu", a încolțit în mine ideea că viața poate fi și nasoală, lipsită de noimă. Bine, nu era nimic filosofic în mintea mea de-atunci, ci mai degrabă o primă senzație de – cum să-i zic? – blestemat ziua și lumea în care m-am născut, o jale că deja le-am văzut pe toate și că nimic nu merită să mă ridic din pat după deșteptător. Apoi, odată aprinsă scânteia care a împerecheat primii neuroni responsabili cu asta, ideea ori senzația s-a înrădăcinat și s-a împânzit, cu ocazia unor diferite momente:

Era duminică după-amiază și mi-am amintit de tema nefăcută la mate. Prietena mea din clasa a II-a mi s-a confesat că îl iubește pe unul dintr-a IV-a. Am realizat – la al nu știu câtelea volum – că poveștile nemuritoare se sfârșesc cam toate la fel. Chit că bine, dar la fel. M-am prins că luni dimineața e și mai grav decât în restul dimineților. Mi-a murit un câine. Am pierdut o săgeată la care muncisem vreo câteva zile. Am spart o minge de „treijcinci". Am priceput că n-o să pot fi „mușchetar", nu din vina mea – eu mă pregătisem intens și corect –, ci pentru că cei din jur nu vor accepta niciodată asta. N-am

putut înțelege de nici o culoare ce fac diezul și bemolul, cum și de ce trebuie să-mi mișc mâna prin aer la măsura de trei pătrimi, drept urmare am luat primul 4 din viață la muzică.

A murit Winnetou. Iubita mea secretă chiulea prea mult de la ore. Profa de engleză care-mi aducea cu sacoșa cărți „adevărate" a fost detașată altundeva. Nu m-am nimerit „la dansuri" cu perechea dorită. Deși am falsat voit-îngrozitor, m-au selectat în corul școlii. La forumul pionieresc județean, nu eu am fost ales să merg la cel național, ci Irinel (pe care oricum îl invidiam pentru că avea pastă de dinți și săpun cu același nume), un mutalău cu tată știab comunist. „La dansuri" s-a rezolvat până la urmă să „cad" cu perechea dorită, dar mă călca pe picioare, vorbea mult și foarte plicticos. Peste câțiva ani, am revăzut-o într-o haltă pustie, scuipând absentă semințe, cu curul pe bordură, în așteptarea personalului.

În prima zi de liceu, am rămas de prost cu numitul Tărâță, singuri, inutili, pe terenul de sport, după terminarea careului, pentru că n-am auzit bine din care-a IX-a – „B sau E?!" – facem parte. Când am nimerit B-ul, mai exista doar o bancă liberă, în spate, cu scaunele rupte. La sfârșitul unei zile de serviciu la cantină, am privit îndelung la grămada de oale care-mi reveneau să le spăl. Eu, care mă consideram un jucător genial, nu mi-am mai văzut rostul în echipa de fotbal a clasei. Nu că m-au dat ăia afară, ci m-am cerut eu, din rușinea de cum mă învârteam, ca o curcă chioară, pe teren.

S-a terminat *Război și pace.* Cu o zi înainte de Crăciun, portarul mi-a spus agresiv că nu mai e voie de la Conducere să stau de Sărbători în căminul facultății. Mi-am luat rucsacul în spate și am sunat, până mi s-a terminat cartela în cutiile înghesuite ale telefoanelor publice, pe la toți prietenii și rudele din oraș. Mai nimeni nu era acasă. Și cine-a fost mi-a zis, cu scuzele de rigoare, că nu se poate.

Într-o intersecție oarecare de stradă (loc în care văd și acum aproape concret, fizic, de fiecare dată când trec pe-acolo, o cruce), am aflat peste noapte că cel mai bun prieten m-a trădat cumplit. Am înțeles pe ce s-a bazat și cum a funcționat comunismul, într-o ședință în care am fost evaluat de colegii de serviciu. Pe un hol împuțit al Spitalului de Urgență, înconjurat parcă de toți îmbolnăviții planetei, un doctor mi-a spus: „Îmi pare rău, dar nu se mai poate face nimic pentru mama ta".

Brusc, am observat că am burtă. Apoi chelie. Apoi căruntețală la cele câteva fire de păr care mi-au mai rămas în cap. Am schimbat vreo douăzeci de gazde și de peste tot am plecat cu scandal. Mi-au înghețat cărțile. Mi s-a stricat aparatul foto în garanție, de la un cadru la altul, din senin, fără să contribui cu nimic la asta. M-am procopsit cu gastrită, atacuri de panică, agorafobie și nu mai am voie să fumez ori să beau cafea. Am șters cu palma oglinda aburită de apa caldă, mi-am tras o zgaibă pe obrazul stâng cu lama *M3 power sensation* și am înțeles că cearcănele or să rămână întotdeauna acolo.

„Mai inteligent sau mai bun de-atât nu poți fi!“, am mai înțeles.

Pe măsură ce am trecut de patruzeci de ani, mi se întâmplă din ce în ce mai des ca, la culcare, una dintre fazele astea să mi se strecoare, fără să vreau, în minte. Lucru care mă face să adorm din ce în ce mai târziu și-aproape în fiecare dimineață să mă trezesc cu acea senzație din vremea grădiniței, când alergam cu opt biscuiți la leu într-o gentuță de tablă. De data asta înzecit mai intensă, răspândită până în măduva oaselor, parcă până la ultima celulă glială din mine.

De aceea, un Alzheimer cinstit parcă ar fi de preferat uneori.

— Evghenie, ce stai? îl trezește vioaie din visare doamna Stoican.

— Păi, cu ce să te ajut?

— Cum cu ce? Nu vezi că fac curat în casă, iar tu te uiți ca prostul la mine?

Incredibil de intrigant, dar, în același timp, parcă în felul ei de a fi, doamna Stoican pare că e aceeași, că nu face altceva decât să-și bată joc de el și de Mădălina.

17

Trecuse o lună și doamna Stoican a dat semne că nu i se întâmplă nimic grav, că Alzheimerul ei poate fi doar unul dintre zecile de cazuri de diagnostic greșit. Pe Evghenie l-a apucat așa o bucurie și o poftă de viață că, iată, totul merge înspre bine, încât s-a hotărât să nu mai tot zacă în neputința lui. Bună, rea, cum o fi, să publice o carte! Dar care, că nu reușișe să scrie mai nimic din romanul început? Nu contează romanul, s-a îmbărbătat el. De asta m-am și blocat. Eu am deja material: poezile mele din tinerețe. Până nu le public, nu pot merge mai departe.

În calculator nu a mai găsit decât vreo cinci poeme. Dintr-un sac cu reviste de cultură vechi, prin care mai publicase de-a lungul vremii, păstrate în portbagajul de la Opelul său, a mai recuperat douăsprezece. Pe ultimele trei, pe care le considera dintre cele mai bune, scrise pe un maculator, pe când vindea la anticariat, nu le-a mai găsit și pace. Probabil că maculatorul se strecurase între cărțile înghețate și l-a aruncat la gunoi deodată cu ele. Nu s-a mai chinuit să le recompună.

Iar îmi pun piedică singur, iar mă blochez în fleacuri și nu duc nimic până la capăt – s-a încurajat el. Sunt

bune și astea șaptesprezece. Până la urmă, asta-i aproape întreaga mea operă, se autoironizează el, în sinea lui.

A paginat poemele adunate și a observat cu tristețe că nu-i ies decât treizeci și opt de pagini. A mai mărit un pic fontul și a ajuns la patruzeci și cinci. Le-a aranjat la un rând și jumătate și s-a dus în șaizeci și două. A mai strâns oglinda paginii și s-a dus în optzeci și trei. E nevoie de o sută de pagini ca să pară o carte serioasă de poezii, a socotit el. Două zile s-a împotmolit în asta, până a avut o revelație: să completeze restul paginilor cu cele mai reușite dintre fotografiile sale. Oricum, într-un fel subtil, se pupau cu poemele. Le-a ales, le-a intercalat în text și i-au ieșit – „Uraaaaaa!“ – o sută de pagini.

Problema titlului a rezolvat-o și mai repede. După ce a făcut o listă după indicațiile pe care i le dăduse Cazimir despre cum se alege un titlu de succes, care „vinde“ – să fie o sintagmă inteligentă, ironică, să conțină un paradox, să aibă clenci la tineri, să le epateze pe dame, să conțină cuvântul „dragoste“ –, Evghenie a renunțat la toate și a ales cea mai simplă variantă posibilă: *poeme & fotografii*. Sau și mai bine: *17 × 17 poeme & fotografii*.

Pentru copertă a ales una dintre fotografiile din interior: bătrânul din Split, cu chip de Dumnezeu coborât incognito pe pământ.

Cu rucsacul în spate, pășind voinicește, Evghenie merge la cel mai mare centru de copiere din oraș.

Pe măsură ce se apropie, entuziasmul îi scade, iar îndoiala pune stăpânire pe el. Nu face totuși o mare tâmpenie?

Decât să-mi pară rău că n-am făcut un lucru, mai bine să-mi pară rău că l-am făcut, decide el, odată ce deschide ușa și intră în atmosfera de hală, de fabrică de tipărituri, de la primul etaj al clădirii.

Ca și în cazul albumului cu fotografii de nuntă, există mai multe cozi lăbărțate, întrepătrunse, în fața fiecărui computer la care lucrează câte un tânăr cu chip obosit, de prelucrător prin așchiere. Evghenie nu mai vrea să i se întâmple ceva ca data trecută. Dă din coate, se împinge prin înghesuială, stârnind indignarea câtorva clienți, și așteaptă cu mâna ridicată să-l remarce vreunul dintre angajații aflați în continuă mișcare.

După minute bune, îl vede o domnișoară și-i dă repede cuvântul, ca unui client de licitație, îndreptându-și arătătorul către el.

— Unde e coada pentru cărți? întreabă grăbit Evghenie.

— Acolo, îi răspunde domnișoara, ducând arătătorul în stânga.

Se așază cuminte la locul indicat. Până să-i vină rândul, de vreo două ori îi vine în cap să o rupă la fugă, să o lase pe mai târziu sau să se lase de tot. Își scoate sticla de apă din buzunarul exterior al rucsacului și o bea cu înghițituri mici. Constată îngrozit că nu mai are nicio pastilă în blisterul din buzunar. Cotrobăie prin tot rucsaul și, când să intre

în panică, găsește blisterul de rezervă, rătăcit printre șervețelele, obiectivele, foile și ziarele îndesate în rucsac. Ia un Maalox și se mai calmează.

Când un tânăr cu ochelari mari de la calculator îi preia stickul gata pregătit din mână, se liniștește. Sau uită.

— Ce-aveți aici? întreabă ochelaristul.

— Un volum de poezie, spune apăsat Evghenie, atent să remarce dacă cineva din jur îl aude.

— E paginat? continuă tânărul, nepăsător.

— E, răspunde el, cu mândria unui profesionist pregătit pentru orice.

— Dar copertă aveți? încearcă ochelaristul să-l surprindă.

— Am. E pe stick.

Tânărul bagă stickul într-un prelungitor USB și privește nemulțumit:

— Păi, mă umpleți de viruși?! Stickul ăsta are viruși, își împinge el ochelarii mai pe frunte, cu vârful degetului.

— Și nu se poate face nimic? întreabă Evghenie îngrijorat.

— Se poate, răspunde el politicos. Pot rezolva orice. Dar ziceam și eu așa. Să fiți mai atent cu calculatorul de-acasă.

— Am să mă uit. Mulțumesc de atenționare.

Ochelaristul plimbă mouse-ul pe masă. Ceva e în neregulă. Îl scutură de câteva ori în aer și suflă peste el. Merge.

— Unde-i cartea, că văd mai multe foldere și fișiere pe-aici?

— În folderul ăla „17 × 17“, explică Evghenie.

— Am găsit.

Ochelaristul se prinde teatral cu mâinile de cap:

— Dumnezeule! Ați paginat în Word?!

— Dar ce-are Word-ul? e surprins Evghenie.

— Ei, ce-are Word-ul! Word-ul e de căcat! Te chinui mult și nici nu iese ca lumea. Fug paginile. Nu vreți să vă repaginez eu mai profi în QuarkXPress?

— N-am timp acum. Mă grăbesc. Las-așa.

— Treaba dumneavoastră. Eu v-am spus.

Tânărul își mișcă degetele pe tastatură cu repeziciunea lui Data din Star Trek, corectând paginarea:

— Câte să fie?

— Ce?

— Exemplare de carte.

Evghenie se caută prin buzunar. Pune mai multe bancnote mototolite pe masă.

— De toți trei sute de lei.

Ochelaristul sortează bancnotele, așezându-le una lângă alta pe masă, verificând suma:

— Vreți cu ISBN sau fără?

— Cu ISBN, normal.

— Costă șaptezeci de lei, îl avertizează tânărul de cheltuiala în plus.

— Nu-i problemă, zice Evghenie, cu tonul unui milionar.

— Iar șapte exemplare rămân aici, îl mai atenționează ochelaristul.

La această veste, Evghenie își mai pierde din tonul de bogătaș:

— Păi, de ce?

— Depozit legal pentru Biblioteca Națională.

— Ce-are nevoie Biblioteca Națională de șapte exemplare? Nu se poate doar unul? negociază Evghenie. Îl trimit eu.

— Îmi pare rău. Musai șapte. Și e obligația noastră de editură să trimitem.

— Și chiar nu se poate fără depozit? insistă el.

— Nu. Astea-s condițiile, dacă vreți ISBN.

— OK, cedează Evghenie. Dar sigur le trimiteți la Bibliotecă?

— Păi, ce, noi aici ne jucăm, credeți?

— Nu vă supărați, vorbeam și eu așa.

Ochelaristul își împinge din nou spre frunte ochelarii căzuți spre vârful nasului, din cauza transpirației:

— Coperta o vreți cartonată sau broșată?

— Care-i diferența de preț?

— Cartonat e mult mai scump.

— Cu cât?

— Cam cu un sfert din prețul cărții.

Evghenie ezită, apoi decide scurt:

— Atunci broșată.

— Coperta rămâne full color sau alb-negru?

— Cam cât costă una, cât alta?

— Color vă ies vreo cincisprezece exemplare. Pe alb-negru, în jur de vreo douăzeci și cinci.

— Lăsați-o alb-negru.

— Alb-negru să fie, îl aprobă ochelaristul.

Evghenie ia o înghițitură de apă din sticlă:

— Cât durează până apare cartea?

— În jur de o oră. Mergeți și dumneavoastră alături, beți o cafea sau o bere și, când vă întoarceți, v-o dau.

Evghenie iese amețit din înghesuială și își aprinde mecanic o țigară. Vede barul de peste drum și merge acolo. Înăuntru se lovește de un fum gros, scos de o gașcă de studenți zgomotoși care au unit trei mese. Trece pe lângă ei și se duce la bar. Un ins gras, cu aspect de rugbist decăzut, stă cu spatele spre încăpere, cu fața la un televizor așezat în raftul cu băuturi, urmărind pe Animal Planet o orcă: a prins un pui de focă, îl aruncă cu gura deasupra valurilor, îl lovește cu coada, îl caută în adâncuri, îl împinge cu botul la suprafață. Cam ce face șoarecele cu pisica, dar la un cu totul alt nivel.

— Bună seara! îi atrage atenția Evghenie.

— O secundă, îl roagă barmanul, înțepenit cu privirea la ecran, fără să se poată dezlipi de spectacol. In-cre-di-bil!

— Ce-i așa incredibil? întreabă plictisit Evghenie.

Barmanul se întoarce, în sfârșit, cu fața.

— Ce face peștele ăsta. Prinde foci toată ziua, iar pe ultima, decât se joacă cu ea și o lasă să plece.

— Să știți că orca nu-i pește.

— Da' ce-i?

— E mamifer.

— Pește-nepește, e dată-n mă-sa!... Cu ce te servesc?

— O bere.

— De care să fie? Blondă, brună? La halbă, la sticlă? Mai ieftină, mai scumpă? Am așa: Tuborg, Stella, Heineken...

— De oricare? Dați-mi și dumneavoastră ce vreți.

— Se cam lasă frigul. Nu prea mai e de bere. Mai bine bagi o votcă.

— Nu beau votcă nici mort.

— De ce?

— Singura dată când am băut, am vomat și mațele din mine.

— Ori nu știi să bei, ori a fost contrafăcută votca. Altfel n-are cum, crede-mă.

— Atunci merg pe mâna dumneavoastră. Dați-mi o votcă bună.

Barmanul îi măsoară o sută de votcă, o toarnă într-un pahar și i-o întinde.

— Dacă nu-ți place, să-mi zici mie cuțu. Nici n-o plătești.

Apoi se întoarce cu spatele, revenind la orca de pe Animal Planet. Evghenie ia paharul și se așază la o masă îndepărtată de studenții zgmotoși. Scoate telefonul și îl sună pe Cazimir.

— Salut, băi, ce faci?... Vorbește mai tare, că sunt într-un bar și nu prea te aud... Așa, bine... Hai că am o surpriză... Îmi apare cartea... Azi. Într-o oră o iau... Da, băi, în sfârșit!... Ce să te-anunț? Am vrut să fie o surpriză... Nu, dă-l în mă-sa pe Beldiman cu editura lui, am rezolvat eu altfel... Hai, vii până aici, să fac o cinste?... Lângă depoul de tramvaie, e un

centru de copiere. Lângă centru, o crâșmă: „Covorașul verde“... O găsești ușor... Nu-i problemă... Stau până ajungi.

Evghenie simte că i s-a prins ceva de talpa piciorului stâng și încearcă să se șteargă. Constată că talpa ciocatei i s-a desprins. „Prostii chinezești! Mare țeapă am luat cu ele!“, exclamă el în sinea lui.

Timp de aproape o oră, își bea, cu înghițituri mici, votca și sudează țigară după țigară, privind în gol, fără să se mai gândească la nimic. Apoi privește la ceasul de pe mobil și pornește teleghidat la centrul de copiere.

Înăuntru, nu mai are răbdare și se bagă, cu toată jena, în față.

— N-am decât de luat o comandă, se scuză el față de cei de la coadă. Poate să vă zică și domnul de la calculator. E gata comanda? îl strigă de departe, demonstrativ, pe ochelarist.

Acesta ridică ochii din tastatură:

— Gata-i. Ce, noi ne jucăm aici?

Ia un teanc de cărți și le trântește pe masă.

— Asta e, domnule scriitor. Iată-ți cartea!

Evghenie nici nu are curajul să privească atent spre coperta exemplarului de deasupra. Observă totuși, cu coada ochiului, că fotografia a ieșit bine, în schimb, nu prea se deslușesc nici numele lui, nici titlul:

— Păi, ce-i cu coperta? Nici nu mi se vede numele ca lumea.

Ochelaristul ia un exemplar și-l examinează:

— Ce vreți să vă fac?! Dumneavoastră ați vrut alb-negru. S-a cam pierdut scrisul în griuri la conversie. Trebuia altă culoare la font. Chiar n-am ce vă face. Dacă nu m-ați lăsat pe mine să vă aranjez treaba ca lumea!

Evghenie dă din mână a lehamite și plătește cei trei sute de lei. Tânărul îi întinde un bon fiscal, două folii de plastic și câteva clipuri de prins hârtia.

— Ce-i cu astea? întreabă Evghenie nedumerit.

— Restul. Dacă nu, mai căutați cincizeci de bani și vă dau o sacoșă mare de plastic.

— Nu. Mulțumesc. Le pun în rucsac.

Evghenie desprinde din teanc cele șapte exemplare pentru depozitul legal, le lasă pe masă, le ia pe celelalte în brațe și iese, împingându-se cu coatele în mulțime.

Afară, pe scări, se împiedică de talpa dezlipită a ciocatei și-și împrăștie cărțile pe jos. Înjură cu năduf și le adună repede, îndesându-le în rucsac. Un trecător izbucnește în râs.

Păstrează un exemplar pe care îl scutură de praf și îl șterge de hanorac. Se simte urmărit și ridicol. Se îndepărtează și se oprește la lumina unui neon de lângă bar. Frunzărește cartea cumva stânjenit, grăbit, pe furiș, ca și cum ar răsfoi în public o revistă porno. O închide, o mai șterge de câteva ori de haine și intră în bar.

Barmanul e tot cu spatele, tot pe Animal Planet. Trei urși stau cu picioarele într-un râu de munte, pe marginea unui prag de apă, și clănțănesc cu dinții

după somonii care se avântă să sară contra curentului, către izvor. Câteva secunde, până când unul dintre urși înhață un somon, Evghenie urmărește și el ecranul televizorului.

— Mai dați-mi o votcă, îl deranjează până la urmă pe barman.

Acesta se întoarce.

— Așa-i că i-ai dat de gust?

Studenții plecaseră. Evghenie își ia votca, își trage un scaun lângă bar și urmărește documentarul despre migrația somonilor atât de preocupat, că nici nu-l vede pe Cazimir când intră și îi pocnește un pumn amical în umăr.

— Felicitări, bătrâne! îl îmbrățișează pe Evghenie. În sfârșit, ai făcut-o! Dă să văd. Unde-i?

Evghenie își îndreaptă privirea către cartea de pe masă. Cazimir o ia repede și o răsfoiește. De la o pagină la alta, e vizibil că își dă silința să-și păstreze entuziasmul inițial.

— Hai, zi-mi, nu mă fierbe. Ce nu-ți place? îl îndeamnă Evghenie.

Cazimir îi face semn cu mâna să aștepte și se duce la bar.

— O sticlă de whisky, vă rog, îi cere barmanului.

— Una întreagă?!

— Da. Ce whisky aveți?

— N-am decât Teacher's.

— Atunci Teacher's să fie.

Cazimir se întoarce cu sticla de whisky și o trântește bucuros pe masă. Evghenie tresare de la izbitură.

— O bem?

— O bem. Dar cu ce? îl ironizează Evghenie.

Cazimir ia paharul pe care i-l întinde barmanul peste tejghea și se așază. Desface sticla.

— Felicitări încă o dată, bătrâne!

Ciocnesc.

— Hai, lasă felicitările. Zi-mi cinstit ce crezi despre carte. Am văzut că ți-a cam pierit zâmbetul.

Cazimir dă peste cap jumătate de pahar. Evghenie îl imită.

— Sincer, nu mă așteptam la poezie, ci la un roman... începe Cazimir, ezitant.

— Atât am putut.

— Nu fi supărat pe mine. E bine și așa. Sunt doar un pic surprins, nu dezamăgit.

— Dar ce-are poezia? Îți plăceau poeziile mele.

— Îmi plac în continuare, nu fi paranoic. Numai că nu prea faci carieră cu poezia.

— Dă-o naibii de carieră. Vroiam doar o carte de care să mă bucur eu și câțiva prieteni.

— Și te bucuri?

— Mă bucur, spune Evghenie amărât.

— Nu prea pare.

— Păi, nu vezi ce nasol mi-a ieșit coperta?

— Las-o, că n-are nimic. Cu o promovare bună, o să se vândă. Te-ajut și eu. Să vezi ce lansare îi facem! îi promite Cazimir.

— Toată lumea vinde ceva. Eu am ajuns la vârsta la care nu mă mai interesează decât cei care au ceva de dăruit.

Mai beau câte un rând de whisky. Cazimir ia cartea în mână și o examinează.

— *17 × 17 poeme & fotografii...* e un titlu bun, dar parcă n-are clenci, nu prea rupe gura târgului.

— Să știi că mai aveam și varianta *17× 17poeme & fotografii din burta balenei gri...* Dar mi s-a părut prea lung.

— Ar fi fost cam lung, într-adevăr... Dar de unde și până unde balena gri?

— E un poem la pagina 47.

Cazimir răsfoiește, găsește pagina și citește cu glas tare:

Nu există nimic.
Nu există orașul ca o balenă gri
în burta căreia deschid de fiecare dată ochii, ca pe două porți ruginite,
înjurând, și-mi beau, în fiecare dimineață, cafeaua.
Nu există tramvaie, mașini, piste de bicicletă și străzi.
Nu există copilul gras care merge la școală
ținut de mână de bunicul care-și târâie pașii...

Cazimir coboară vocea și citește murmurând în continuare:

— *Nu există...* Bun... *Nu există...* OK... Așa... Ia să vedem finalul, revine el cu voce tare:

Nu exist nici măcar eu, și nici intestinele acestui animal
în care îmi scot zilnic la plimbare, ca pe un câine, hoitul.

Cazimir închide cartea și o pune pe masă.

— Parcă-mi seamănă a ceva cunoscut, dar e OK. Până la urmă, ascultă de la mine, bucură-te de prima ta carte, oricum ar fi, că asta-i singura de care ai să te bucuri cu adevărat. Pe urmă, dacă ai să mai publici, o să vezi tu...

Evghenie mai are doar amintiri vagi din ce s-a întâmplat în continuare. Au băut, au râs. Cazimir i-a povestit câteva întâmplări comice din luna lui de miere. Apoi lui Evghenie i s-a făcut îngrozitor de rău. S-a dus la baie și a vomat. Cazimir a venit după el, l-a tras afară și a vrut să-l urce într-un taxi. El a refuzat, convingându-l pe Cazimir că și-a revenit de la aer și că vrea să-și revină de tot, mergând pe jos până acasă. Apoi Cazimir s-a urcat într-un taxi și i-a spus să-l sune oricând, dacă se simte rău. După ce a mai vomat o dată lângă un copac, dincolo de gardul viu, Evghenie a ieșit înviorat, dar destul de amețit, la strada mare.

Noaptea îl învăluie. E pustiu. Doar câțiva trecători pierduți în noapte.

Merge o vreme singur pe partea lui de trotuar, până când, apărut din senin, îl zărește pe Zen, care vine din contrasens. Trece grăbit pe lângă Evghenie, ca și cum nu l-ar fi observat.

— Hei, stai așa! îl strigă el din urmă.

Zen se întoarce, îl privește buimac, hăituit, și pare că e pe picior de a o lua la fugă.

— Stau, da', vă rog, să nu mă bateț'! îi spune el, cu glas de cerșetor.

Evghenie se apropie cu mâinile ridicate, de om care se predă, care nu are nimic agresiv în intenție.

— Cum să te bat?! Nu mă recunoști? Sunt eu.

După o scurtă ezitare, când are curajul să-l privească în ochi, Zen îl recunoaște și îl întâmpină cu bucurie.

— Aaaa, 'mneavoastră sunteț'. Am crezut că-i un dușman.

— Dar ce, te urmărește cineva? Te bate cineva?

— Mă mai bate unii... Ce mai faceț'? Nu v-am mai văzut de mult prin oraș.

— Nu m-am simțit prea bine. În plus, am scris o carte.

— Ei, da?!

Evghenie scoate un exemplar din rucsac și i-l dă:

— Uite.

Zen o pipăie, o răsfoiește și o duce la nas:

— Ce frumos miroase cerneala proaspătă!

O miroase și Evghenie.

— Ai dreptate.

— Știam iou că sunteț' scriitor! adaugă Zen, admirativ. Îmi daț' și mie una?

— Cu plăcere. Păstreaz-o.

— Cât costă?

— Ia-o așa, de prietenie. Am destule. Dar tu ce mai faci?

— Ei, iou am un necaz. Nu mai pot dormi.

— Ai insomnii?

— Aaa, nici vorbă. N-am iou așa probleme. De obicei dorm ca valiza, numa' să am unde pune capu'. Altceva am pățit... Să vă spun ce-am pățit: mă duc iou la un maraton de film, că a fost maraton de film la Agenția de Exploatare a Inteligenți'. Da' filme din alea nasoale, de artă. Cele mai multe, românești. Și vreț' să vă spun ceva? E greu. Filmele de artă românești sunt și mai nasoale decât alea franțuzești...

— De ce?

— Că în toate există măcar un om care stă și mănâncă câte un sfert de oră. Păi, ăsta-i film, să-mi belesc iou ochi' ca prostu' la unu' cum mănâncă un sfert de oră? Nu prea mă uitam la ecran, ci mai mult așa, prin jur. Și ce văd? Pe o măsuț' de lângă mine era un termos mare de cafea. Mă ridic tiptil, îl iau și îl scutur. Era plin ochi. Deci mi-am pus iou așa o cafeluț' și am băut-o scurt. Da' erau pahare mici, mici de tot, din alea de țuică, nu de cafea. M-am uitat iou în jur, toț' cu privitura la ecran. Nu era pe față nici dracu'. Mi-am mai pus o cafeluț'. Apoi încă una, și-ncă una, și-ncă una.

— Până te-a văzut cineva...

— A, nuu... am băut iou tot termosu'. De plictiseală, vă spun. De la filmele românești. Și de trei nopți nu mai pot închide un ochi. Umblu de nebun pe stradă, adaugă el râzând. Dar 'mneavoastră ce căutați pe-aici la ora asta?

— Mă duc acasă.

— Atunci, mulțumesc pentru carte și felicitări! Am s-o citesc. Nu vă mai reții, că știu că sunteț' om ocupat, nu ca mine.

Fără să știe exact de ce, Evghenie se apropie de el și îl îmbrățișează strâns, ca și cum ar fi fost un foarte bun prieten, mai mult, unicul său frate, singura creatură care îl înțelege.

Zen începe deodată să tremure. Se lipește și el de Evghenie și izbucnește – mai întâi, abia perceptibil, apoi din tot sufletul – într-un hohot de plâns.

— Ce-i cu tine, frate? De ce plângi?! Bă, Zen, te rog eu, nu plânge! De ce plângi? se impacientează Evghenie.

Zen își înghite lacrimile laolaltă cu mucii, dar continuă să-l țină strâns în brațe pe Evghenie, ca și cum ar căuta să recupereze o viață întreagă de lipsă a oricărei afecțiuni.

— Plâng și iou așa, de bucurie. Tare om bun mai sunteț'! Numai 'mneavoastră mai vorbiț' frumos cu mine. N-am mai întâlnit așa ceva!

Evghenie îl mângâie părintește pe cap și-l strânge și mai tare la piept.

— Liniștește-te. Ai unde să dormi în noaptea asta? Ai mâncat ceva azi? Te-aș lua la mine, dar stau în gazdă.

— Nu-i nevoie, n-am iou probleme de-astea. Lăsaț', nici nu știț' cât bine mi-aț' făcut 'mneavoastră. 'Mnezeu o să vadă și o să vă ajute.

Zen se calmează la fel de brusc cum începuse, își șterge ochii și o ia la pas în direcția opusă. Apoi se oprește, se întoarce și scoate din sacoșa de cârpă vreo câteva cărți flendurite. I le întinde lui Evghenie.

— Luaț' 'mneavoastră astea de la mine, vă rog.

Evghenie le refuză politicos.

— Ține-le tu. Vinde-le la un anticariat și câștigă un ban, dacă nu-ți trebuie.

— Vă rog iou. Faceț'-mi o bucurie, insistă Zen.

— Dar ce-i cu ele? De unde le ai?

— Le-am găsit acu' vriun an la un tomberon de gunoi. Le-am pus la dezghețat, apoi le-am uscat pe o sârmă și pe urmă am încercat să le vând. Da' nu mi le-a cumpărat nimeni.

Evghenie recunoaște între cărți titlul *Conjurația imbecililor* și e convins că și restul erau dintre cele înghețate, pe care le aruncase el la gunoi. Le pune în rucsac.

Îndepărtându-se unul de altul, Evghenie poate auzi scârțâitul cizmelor electroizolante de joasă tensiune ale lui Zen, în contrast cu țăcănitul ciocatelor sale, la care, din cauza tălpii dezlipite, se adaugă un ușor hârșâit.

Se oprește la următorul stâlp de iluminat, ca să-și mai admire cartea. Neonul filează, nu-l lasă să-și continue lectura, așa că pornește mai departe.

E depășit de un tramvai gol din care i se pare că răzbate o muzică religioasă, dată la maximum. Își închipuie că e vatmanul pe care îl întâlnise mai demult, dar nu-i sigur. O vedenie. O auzenie.

Până la poarta casei, Evghenie pășește mândru, ascultând cadența tocurilor de la ciocatele sale, chit că însoțită de un vag hârșâit, ca și cum ar fi într-un marș de glorie.

Deschide poarta și zărește în dreptul ușii, pe scări, învăluit în întuneric, conturul un om chircit. Se apropie și o deslușește pe doamna Stoican: stă împietrită în prag, îmbrăcată doar cu un pulover descheiat, tras peste un tricou. În rest, doar în chiloți și desculț. E puternic fardată, rujată violent, depășind neglijent contururile buzelor, pregătită parcă pentru o lungă și importantă călătorie. Lângă ea e rucsacul pescăresc burdușit cu haine și „autofotografia" ei înrămată, cu Darie. Alături, gata și el de plecare, Valdi dă voios din coadă.

— Bine, nenorocitule! Ai câștigat! izbucnește doamna Stoican violent, când îl vede. Poftim casa și trăiește dracului în ea.

Evghenie se apropie tiptil, dându-și toată silința să n-o sperie. Îi vorbește în șoaptă:

— Valeria, sunt eu, Evghenie. Nu mă recunoști?!

Doamna Stoican parcă se uită prin el.

— Valeria, vezi?! îi flutură el cartea din mână prin dreptul ochilor. Sunt eu.

Spre surprinderea lui, după o ezitare, doamna Stoican întinde mâna și îi smulge cartea, ca și cum ar fi devenit curioasă. Se uită puțin la ea, ca la un obiect ciudat, necunoscut, apoi i-o trântește în nas. Țipă înfiorător la el, cu o voce de fiară rănită, și îl atacă cu unghiile.

Evghenie o prinde în brațe, încercând să-i imobilizeze mâinile.

— Lasă-mă, hoțule, lasă-mă! Dă-mi drumu'!

— Valeria, oprește-te. Calm. Totul o să fie bine!

— Du-te la scara blocului tău! Marrrș!

Evghenie o târăște în casă, luptându-se cu ea pe hol. Valeria țipă. Valdi latră isteric în jurul lor, încercând să-și înfigă colții în ciocate. Îi trage un șut.

Istovită de efort, pare că leșină, rămânându-i inertă în brațe. Evghenie o duce până în sufragerie și o întinde pe canapea, cu fața în sus, iar ea îi spune pe un ton alintat, de copil:

— Nu mă mai joc cu pisicaaaa! I reeea! Mă zgârieeee! Vreaaau a-casăăă! Aaaa-cuuum!

Apoi respiră sacadat, ca și cum s-ar sufoca, și privește rătăcită în jur.

— Valeria, liniștește-te. Sunt eu Evghenie. Ești cu mine. Ai doar o criză. O să fie bine, ai să vezi!

Doamna Stoican n-are nicio reacție, dar respiră mai normal, mai cuminte.

Evghenie își lasă rucsacul într-un colț și nu prea știe ce să facă mai departe. Iese pe hol, își recuperează cartea aruncată de la intrare și închide ușa după el. Merge în camera lui, apucă o pernă și o pătură și se reîntoarce în sufragerie. Lasă cartea să-i cadă la marginea patului, îi potrivește Valeriei perna sub cap și o învelește grijuliu cu pătura.

Ea rămâne în continuare inertă, dar conștientă.

Ar vrea s-o sune pe Mădălina. Mai bine nu, își spune el. O noapte în plus de pace pentru ea, ultima în care să mai poată dormi adânc, crezând că totul e încă bine. Salvarea nu mai avea rost s-o cheme. Nici sirenele tuturor salvărilor de pe lume par că nu o mai pot deștepta pe Valeria din amorțire.

Mobilul lui Evghenie țârâie în buzunarul rucsacului. Îl scoate, se uită la număr și îl lasă să sune prelung. Pentru că apelul continuă, el răspunde răstit, plimbându-se agitat prin sufragerie:

— Alooo! Da... Băi, tată, tare mă mai chinui! Tare-ți mai place asta!... Știu că ai mai sunat! Ți-am mai spus de vreo mie de ori: pe mobil îți pot vedea numărul!... Uite, n-am avut eu chef să-ți răspund!... Ei, ce fac! Fac bine, ca întotdeauna... Bine, bine!... Te-am iertat de mult, dar n-am vrut să-ți spun!... Hai, serios, chiar nu mai pot vorbi acum. Nu-i momentul... Crede-mă!... Trebuie să închid... Bine, tata... Am să vin acasă!... Zilele astea. Hai, pa!

Evghenie strecoară telefonul în buzunar, se descalță de ciocate și le trântește cât colo. Se îndreaptă spre Valdi cu mâna dreaptă ridicată:

— Valdi, calm! N-avem vreme de asta. Calm! Calm!

Valdi se apropie ca hipnotizat, cu urechile plecate, schelălăie scurt, iar Evghenie îl aburcă în brațe și se cuibărește la picioarele Valeriei. Mângâie câinele și încearcă să-și imagineze ce-o fi acum în capul ei. Are îndoieli că ar mai exista prea multe.

Nu mai există Cel de Sus care stă și o vede.

Nu mai există decât ceea vede ea acum. Există el, un necunoscut, cu Valdi, alt străin, în brațe, există rucsacul și cartea lui aruncate pe jos, există ciocatele împuțite și rupte, există lustra, există biblioteca, există cinci balerine, trei pitici, un copil rotofei și doi îngeri la fel de grăsuni, cinci câini, o pisică, un uliu negru, trei cocori și o domniță pe bicicletă.

Există cutele păturii, există degetele, există ridurile pielii, există oja scorojită și mai există unghia ruptă atunci când s-a înfipt în fața lui.

Valeria își smulge deodată perna de sub cap și o aruncă în mijlocul camerei. Apoi revine instantaneu în amorțire. Închide ochii, refuzând parcă să le mai vadă pe toate acestea.

Evghenie îl lasă deoparte pe Valdi, își adună cartea de pe jos, o deschide și o frunzărește.

Freacă-ți vârfurile degetelor de la mână, privește-ți transpirația, vezi-ți amprenta zoioasă lăsată în colțul alb al paginii. Miliarde dintre celulele care o fac să existe au murit de miliarde de ori, nu înainte de a se replica în altele teoretic identice, dar între care s-a strecurat, cu fiecare diviziune, moartea finală, cea adevărată. Aproape toate au murit și au renăscut de când ai zărit primul licăr al lumii, te-ai sufocat și ai tras prima gură de oxigen, mai puțin rețeaua de celule neuronale, singurele care nu se divizează, ci unele mor de-a binelea, altele evoluează și se leagă între ele printr-un păienjeniș de sinapse mai lung decât distanța de la Pământ la Lună, fiind în esență aceleași, din prima și până în ultima clipă. Înăuntrul rețelei se păstrează întreaga istorie stranie a vieții tale pe care nu o vei putea cunoaște ori înțelege vreodată.

Nu există decât ce înțelegi din ceea ce vezi și ceea ce pricepi din ce-ți mai poți aduce aminte. Acesta e singurul tău Dumnezeu pentru care merită să te bați și pentru care mai merită să trăiești.

Iar dacă crezi că nu mai există nimic, că toate ți-au fost definitiv șterse de pe creier, izbăvindu-te totodată de bucurie și de chin, mereu rămâne frica. Aceasta vine oricum de la sine, pe timp de pace sau de război, din secunda în care te naști, dacă nu cumva o ai încă din burta mamei tale. E singurul lucru de care nu te poți descotorosi nici măcar prin uitare, orice ai face, chiar și să fii cu totul lipsit de memorie, pentru că spaima e prezentă în tine, în fiecare celulă, tot timpul.

De aceea, până la urmă, ca să mergi mai departe, tu n-ai nevoie decât de o pereche bună de papuci. Valeriei nu i-au mai rămas decât lipsa de noimă a ceea ce vede în jur și frica pură, animalică, din care nu mai poate pricepe nimic.

Evghenie se ridică, ia perna din mijlocul camerei și se așază tăcut lângă doamna Stoican.

Sfârșit

Fiction Ltd

au mai apărut:

Petru Cimpoeșu, *Firesc*
Dumitru Țepeneag, *Camionul bulgar*
Bogdan Suceavă, *Noaptea când cineva a murit pentru tine*
Caius Dobrescu, *Minoic*
Dan Lungu, *În iad toate becurile sunt arse*
Gabriela Adameșteanu, *Provizorat* (ediția a II-a)
Lucian Dan Teodorovici, *Matei Brunul*
Virgil Duda, *Un cetățean al lumii*
Radu Mareș, *Deplasarea spre roșu*
Alexandru Ecovoiu, *După Sodoma*
Filip Florian, *Zilele regelui* (ediția a II-a)
Vasile Baghiu, *Planuri de viață*
Corin Braga, *Luiza Textoris*
Cătălin Dorian Florescu, *Jacob se hotărăște să iubească*
Filip Florian, *Toate bufnițele*
Ruxandra Cesereanu, *Un singur cer deasupra lor*
Gheorghe Crăciun, *Femei albastre*
Florin Lăzărescu, *Amorțire*

în pregătire:

Dora Pavel, *Do Not Cross*

www.polirom.ro

Redactor: Adrian Botez
Coperta: Carmen Parii
Tehnoredactor: Irina Lăcătușu

Bun de tipar: mai 2013. Apărut: 2013
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266
700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53 • C.P. 15-728
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. ARHICONSTRUCT S.A.
Str. Buna Vestire nr. 8, Iași
Tel.: 0232/230.300, Fax: 0232/230.485

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA